

במסכת

קנים

תוכן הענינים

סימן א בדיני מעות סתומין, ומתי מתפרשיןא

סימן ב בפרק ראשון לפי סדר המשניותיד

סימן ג בפרק שני לפי סדר המשניות.....כא

סימן ד בפרק שלישי לפי סדר המשניות.....לו

סימן א

בקדושתן כלום, אלא מברר כל חלק מתעורבותו, וגם צריך לחללן דכל מעות חטאת שבתעורבת זו יחולו על אלו, וכן בעולה ושלמים, ולכאורה צריך להביא מעות חולין לחלל עליהן לפי שעה, אבל עכ"פ כיון שאינו קובע בקדושתן כלום אין זה בנדון של פירוש הקינן, ולק' נתבאר דתעורבת זו מתפרשת כפי תנאו בזמן הפרשת המעות הסתומין, ויכול להפרישן באופן שיתפרשו ע"י חילול או כשירצה לחלקם אף בלא חילול.

והא דיכול להביא בכולן עולה או בכולן חטאת הוא אף בעופות עצמן, שהרי אם מת אחד מהן יכול להקריב השני למה שירצה, כדנתן קנים פ"ב מ"א יקח זוג לשני, ואם היתה קדושת חטאת מוחלטת בתעורבת זו הי' מקום לדון הנשאת כספק, ואפי' נימא דיכול לברר שהמתה היתה החטאת או איפכא, מ"מ מהא דיכול לזווג פרידה אחת משמע דבכל אחת יש כח סתומין, שהרי הפרידה מתקדשת בכח סתומין לפי מה שיעשה בראשונה, וכן נפ"מ אם קרא שם חטאת לאחת מהן במליקה ונפסלה במיצוי דיכול להביא השניה לחטאת, ולפ"ז מובן דהא דאין מתפרשות ע"י ייחוד לחוד ענינו שזה במעות ובעופות, שאין בכחו לשנות הקדושה ע"י ייחוד, וכ"מ נזיר כ"ו ב' אלא מעתה מעות ולא עופות וש"מ דעופות כמעות, וכ"כ תו' נזיר כ"ז א' דדין העופות כדין המעות לכל דבר ע"ש בפ"י בתרא, וע"ע לק' סק"ב.

בתו"י ד"ה והא, פשיטא להו דשייך ענין סתומין בכל הקרבנות, [בין במעות בין בבהמה וע"י נזיר כ"ו ב' דבהמה כמפורשת, וצ"ע], ואמנם מה דנקטו שיש ללמוד מקינן לכל הסתומין שאין ביד הבעלים לפרשן מסתבר כן לפמשנ"ת לעיל טעמא דמילתא,

א. **יומא** מ"א א' אר"ח אין הקינן מתפרשות אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן, דין זה הוא בין בעופות ובין במעות שהפריש לקינו כמבואר בגמ' בסמוך דפרכינן מהפריש מעות לקינו לר"ח, ובשטמ"ק כריתות כ"ח א' בשם הרא"ש הקשה מנלן דאף בדמים הא קרא בקינן עצמן מיירי, וביאור הדברים דבשלמא בקדוה"ג אמרינן שיצאו לגמרי מרשותו ואין אמירתו כלום, אבל בקדו"ד שיכול לחללן על מעות אחרים ויכול להביא בכולן חטאת או בכולן עולה, מנלן שאין ייחודו מועיל לפרש זה לחטאת וזה לעולה.

ולכאורה קרא דמתפרשין בלקיחת בעלים היינו כשהבעלים לקחום ממעות סתומין, דאם לוקח ממעות שבכיתו אין כאן דבר המתפרש, דפשיטא שיכול ליקח חטאת לחוד ולהקריבה וכן עולה לחוד, אבל הפסוק מתפרש ולקחה שתי תורים ותפרש בלקיחתה אחד לחטאת (ולא כתיב ולקחה תור לחטאת ותור לעולה), ועוד שמעתי להעיר דלשון ולקחה ולא והביאה מתפרש בלקיחה ממקום מסוים או בענין מיוחד, ול"ע בזה, ולפ"ז מפורש בפסוק על המעות שמתפרשין בלקיחת בעלים וש"מ דלא מהני ייחוד לחוד.

בעיקר הדברים נראה דהא דלא מהני ייחוד הבעלים היינו דוקא במעות סתומין או בקן סתומה, דכ"ז שלא ייחד יש בהם קדושה מיוחדת שראויין כולן לעולה וכולן לחטאת ובנזיר אף לשלמים, ואין בכח הבעלים לשנות דין המעות משהוקדשו, ורק בשעה הנצרכת לכך זיכתהו התורה לקבוע, אבל במעות מפורשין אע"פ שקבען בתעורבת כגון שאמר אלו לחטאתי ועולתי (ושלמי), דמחלקין המעות לכל הקרבנות בשוה, יכול לפרש אלו לחטאת ואלו לעולה, כיון שאינו קובע

אבל בפשוטו אין דין סתומין אלא בנוזיר וכל דדמי ל' כדאמרין נזיר כ"ו א', [מיהו עי' גרסת הרמב"ם שם ועראב"ד], ובקדוה"ג לא משכח"ל סתומין אלא בקנין, וכבר תמה בזה אאמו"ר שליט"א.

שם גמ' ואין מוסיף ומביא חובתו מדמי עולתו, יעוי' כריתות כ"ז ב' דהפריש לחטאת בהמה והעני יביא עוף, וסתמות הדברים משמע דמביא כל חובתו אפי' עוה"ע מדמים אלו, כמו שקבעה תורה לדל חטאת ועולה במקום חטאת דעשיר, ויש להסתפק בהפריש כשבה ונסתאבה והעני אם יביא בדמיהן עוף גם לעולה, דלפ"ז מצינו שאף קדוה"ג חוזרת ליעשות עוה"ע, והטעם מפני שחזרה ליעשות דמים, ולפ"ז יש חידוש בשמעתין דנהי דממעות סתומין מביא חטאת בהמה כמבואר כריתות שם ונזיר כ"ו א', מ"מ אחר שייחד עולתו לא קרינן בה על חטאתו, וכ"מ ברמב"ם פ' ממחור"כ ה'.

שם גמ' קידש השם בשעת לקיחה ובשעת עשייה, משמע שהכהן קורא שם בשעת עשייה, ולא שהמעשה מוכיח אם זו חטאת או עולה, וה"נ מסתברא דמליקת חטאת בכל מקום כשרה ומיד עם תחלת המליקה צריך להיות השם מבורר, ולכאורה בשעה שבא למלוק יכול לקרא שם וכ"ה הלשון בפר"ח כלומר בשעה שרוצה להקריבם יאמר זה לחטאת, דנתנה לו תורה זכות לקרא השם בשעה הראויה לכך, [ועי' בספרי נשא דיליף קריאת שם בלקיחת בעלים בק"ו מכהן, ומשמע דכהן קודם המעשה עביד לה, דממעשה הכהן אין להוכיח ללקיחת בעלים], ולפ"ז אם הלך להקריבם וקרא שם ונמלך צ"ע אם תפקע קריאת השם, דהלשון משמע דוקא בעשייה, ואפשר דרק עם העשייה חל קריאת השם, שאומר הריני מולק זו לחטאת וכ"ו שלא מלק לא נתייחדה.

שם ה"נ שכבר אמר משעת הפרשה, יש לעי' הא הפריש מעות לקינו קתני, ואם איתא הול"ל והפריש מעות לחטאתו ולעולתו, ועוד מאי ואח"כ, ואפשר דכונת התנא לאשמועינן שיכול להביא חטאת בהמה מכל דמי קינו אע"פ שמתחלה הפרישן לחטאת ולעולה, והיינו כלשון הברייתא נזיר כ"ו א' רצה להביא בהן חטאת בהמה יביא, ורק מפני שאמר אלו כו' אינו מוסיף ומביא חטאתו מדמי עולתו, וכיון ששינה מעות לקינו בסתמא, נקט לשון ואח"כ להיכא דאמר משעת הפרשה, ובכלל זה גם אם לקח פרידה אחת מענייתו כדמשנינן בסמוך, ואפשר דבאמת מה"ט סתמו בגמ' משום דמצינן לפרושי לכו"ע כשינויא דר"פ דבסמוך, אלא דלר"א היינו קודם שהעשיר.

שם ב' אלא אימא ואח"כ לקח ואמר, יש להסתפק אם בעינן דוקא אמר ששאר המעות לאידך, או דאף בלא אמירה נקבע כן, ובסמוך בדר"פ לא מדכרינן לשון אמירה, ויתבאר לק' סק"ב בס"ד.

שם והאי עולה אזלא לנדבה, יעוי' בתו' ובמש"כ בזה לק' ס"ב סק"א, והלום ראיתי בגרסת הגמ' שבשטמ"ק כריתות כ"ח א' והאי עולה קריבה נדבה, ומתפרש בהדיא נדבת יחיד.

שם והאי חטאת אזלא למיתה, לכאורה הו"ל כמפריש שתי חטאות לאחריות שהרי אם הי' מביא חטאת זו הי' יוצא יד"ח, ובכה"ג הדין נותן דאזלא לנדבה, ולכאורה יש ללמוד מכאן דכיון שאין מקיצין בעוף ואין לעוף פדיון ע"כ אזלא למיתה, או יתכן דהיינו מדרבנן שתיקנו בכל מותר חטאת דלרעייה אזלא, עי' בספר אאמו"ר שליט"א נזיר כ"ו ב', והכי תניא בתוספתא כריתות ספ"ד הפריש תורין ובני יונה והעשיר סתומין ימותו שאין לעוף פדיון, ולפ"ז לאו משום חטאת שמתו או נתכפרו בעליה אזלא למיתה, (מיהו למ"ד

קתני והפריש מעות לקינו ואח"כ אמר, לומר שאם לא אמר הי' יכול להביא מכולן, וזה דוקא בקן סתומה שדמיה לנדרבה].

ואין להקשות איך יכול לקבוע דין השאר בשעה שלוקח החטאת, הרי אם לא יקבע כלום נשאירין בדין סתומין, ונמצא שקובע דין הסתומין בייחודו, דודאי בשעה שלוקח החטאת יכול לקבוע שמקציב לחטאת רק סכום זה, וממילא השאר לשאר, ולפ"ז בנזיר לא יוכל לקבוע דהשאר חציו לעולה וחציו לשלמים, תדע דבדלא נפלה דמי חטאת מביניהם השאר בדין סתומין אע"פ שנפלו דמי עולה או שלמים מביניהם, (מיהו התם כ"ו ב' מיירי בדאמר והשאר, ולא קבע), ומ"מ אין לחדש שבידו לקבוע השאר, אבל בידו לקבוע שרק זהו הסכום המוקצב לחטאת, ואדרבה הדבר מיוחד שבידו להשאיר השאר לאחריות לחטאת וכמש"כ.

ונראה דה"ה בעופות עצמן בעשיית כהן, שכשמולק החטאת לשם חטאת עדיין נשארת השני' בדין סתומה, עד שיגמור כפרת הדם, שהרי בהפריש ג' וד' עופות לקינו נשאירין השאר בדין סתומין עד שתגמר כפרתו בחטאת, והשתא נמי דאיכא עוף אחד יכול להשאירו בדין סתום עד שתוכלט כפרתו, ואחר שקרבה חטאתו, נחלטת השני' לעולה.

וכבר נתבאר לעיל סק"א דכל קן סתומה דינה כמעות סתומין, וכ"מ נזיר כ"ו ב' בקושיא דרשב"א אלא מעתה מעות ולא עופות ש"מ דכל דין סתומין יש בעופות, [וכ"נ בתוספתא סוף כריתות דהפריש תורין והעשיר אי לאו דאין לעוף פדיון הי' מביא חטאת בדמי שתיהן, וכן דקדקנו לעיל מברייתא דיומא מ"א א', מיהו יש לדחות דכיון שמביא כל חובתו שאני, דמעיקרא נמי לחובתי קאמר, וכ"כ תו' נזיר כ"ז א' דלכל מילי דין העופות כדין המעות], ולפ"ז יכול לעשות שתיהם לחטאת או שתיהם לעולה, ומשכח"ל

דלא יצא יש לדון דכמתו בעליה דמי, ואין נראה כן דנהי דאין לו פדיון מ"מ חיוב הבעלים כדקאי קאי).

בתוי"ד אימא כתבו דה"נ הומ"ל מטמא מקדש עשיר, והנה אם הפריש מעות סתם אין כאן דמי עולה, וע"כ שאמר בפירוש דמעות אלו ע"מ להביא מהן קרבן עני, ויתכן דבכה"ג הו"ל כמפורשין כיון שפירש שלא יביא בהן חטאת בהמה, וצ"ע בזה.

ב. יש להסתפק במעות סתומין שלקח בהן חטאת אם שאר המעות נחלטין לעולה, או שבידו להשאירן בתורת סתומין שאם תאבד חטאתו או תפסל יקח חטאת אחרת מדמים אלו, וכן יש להסתפק אם יכול ליקח מיד שתי חטאות לאחריות ממעות אלו, ואם הפריש או הקריב חטאת ממקו"א מה דינן של מעות אלו.

ונראה הדברים שאם כבר הקריב חטאתו בין ממעות אלו בין ממקו"א נקבע דין המעות לעולה ובנזיר לעולה ושלמים, ואם רק הפריש חטאת בין ממעות אלו בין ממקו"א הדבר תלוי בדעתו, שאם כונתו להקציב מעות אלו בלבד לחטאת יכול להחליט עתה שהשאר לשאר, אבל יכול להתנות שהשאר בדין סתומין עד שתקרב חטאתו, [דגם כשלוקח ממקו"א יש לדנונו כמוסיף מעות לסתומין אלו ולוקח החטאת מהסתומין], שהרי אם הניח מעות מרובין כדי כמה קנים ודאי שיכול להשאיר השאר לאחריות בדין סתומין, וה"ה במעות מועטין דכל דיני סתומין שוה, מיהו יתכן דבמעו' שיש בהם כדי קן אחד סתמא דמילתא כונתו שהשאר לעולה, אבל באמת אין לו שום תועלת בזה שמחליט השאר לעולה, ועדיף לו שישארו בדין סתומין, ולפ"ז הא דקתני בברייתא ואח"כ אמר אלו לחטאתו ואלו לעולתו דוקא קתני, דבעינן שיאמר ואלו לעולתו ולא סגי בזה שלקח בהן חטאתו, [ומיירי בקן סתומה שיכול להביא מדמי כולה חטאת אם לא פירש, וכמש"כ סק"א דמש"ה

בירי' במכלתין וכן בשקלים פ"ב ה"ד נחלקו אמוראי בנפלה דמי חטאת מביניהם אם יפלו לנדבה, דאיכא מ"ד דמותר נזיר לנדבה אפי' קרבו שלמים לבסוף, [וקצת משמע דדוקא בהיתה חטאת ונפלה], וכבר כתב שם במשנת אליהו דהיינו דלא כרבא דשמעתין, ומ"ד דוקא חטאת לבסוף מייתי ברייתא דמסייעין מנה לרבא, והיינו כמ"ש דאחר שקרבה החטאת ודאי נקבע דין המותר לשאר נזירותו, אפי' הפריש הרבה מעות תחלה, דהפרשתו היתה לאחריות ומשקרבה דא"צ אחריות נקבעין כל המעות לאחריות השאר, וכ"מ בסוגיא דיומא שם, וצ"ע ברמב"ם פ"ט מנזירות ה"א שסתם דהפריש מעות סתומין לנזירותו והותרו יפלו המותרות לנדבה, ומשמע אפי' שלמים לבסוף וזה דלא כרבא, ועיי"ש בה"ו שפסק לרבא, וצ"ע.

הא דקאמר נפלה דמי חטאת מביניהם הרי הן כמפורשין, היינו דבמת והפר לה בעלה שהי' דינן לנדבה, בזה דינן כמפורשין, אבל מחיים נשאר דינן כסתומין לענין שאם רצה להביא בדמיהן עולה בלבד או שלמים בלבד יביא, [ועי' לעיל סק"ב דאינו יכול לקבוע בשאר כלום אפי' בשעה שלוקח החטאת מביניהם], ולפ"ז הא דתניא לק' ב' דהשאר חציו לעולה וחציו לשלמים היינו דוקא במת דבהכי איירי מדקתני ילכו ליה"מ וכמ"ש תו' שם, ובזה הדין נותן שיקבע דין המותר במוחלט, כיון שאין כאן דין נדבה, וכיון שא"א תלותו בדעת היורשים ע"כ לקבוע חציו לעולה וחציו לשלמים, וכע"ז בתו' כ"ד ב' ד"ה יפלו בתירון קמא, וק"ק דלכאורה איל נזיר שהוא בן שנים דמיו מרובין מהעולה והחטאת, עי' מנחות ק"ז ב' איל בשנים כבש בסלע, ושמא מפני שיכול להביא בן י"ג ויום אחד, אבל לכאורה גם ריקני נזיר בכלל המעות [ולע"כ בזה] וא"כ בודאי דמי השלמים מרובין, וביותר יש לדון כמפורשין כגון שאמר לחטאתי ולעולתי

כשנפלה אחת אחר מליקה קודם כפרת הדם שיכול ליקח השני' לאותו קרבן, ולא אמרינן שכבר הוחלטה השני' לשני, וד"ז נלמד מהא דמצינו פרידה אחת בדין סתומין, וכיון שבאותו עוף אפשר שיהא בו ספק עולה ספק חטאת אין להחליט דבדאיכא שני עופות הרי הם כמפורשין אחד לחטאת ואחד לעולה, וראי' לזה ממת אחד מהן שיקח זוג לשני ונעשה השני זוגו של ראשון, והיינו שחל על הנוסף קדושת סתומין, שאינו מתקדש עתה עם הנותר בב"א דנימא שהקדושה מתחלקת ביניהם לחטאת ולעולה, והי' מקום לדחות שהכל תלוי בנותר, אבל אין הדבר כן, שאם מת הנותר, לוקח זוג לשלישי והם בדין קן סתומה, ואע"פ שלא נתפרש מהקן הראשון כלום.

ולא אמור נמצינו למידין דאפשר שתהא פרידה אחת קדושה קדוה"ג וקדושתה סתומה לחטאת או לעולה.

ג. **נזיר כ"ו א'** אמר רבא הא דאמרן מעות סתומין יפלו לנדבה אם נפלה דמי חטאת כו' בפשוטו נראה שאין הדמים מתפרשין אלא כשלוקח הבהמה לפמ"ש סק"א בטעמא דאין הקינין מתפרשות, וכ"כ תו"י יומא שם דכולהו ילפינן מקינין, ולפ"ז משכח"ל נפלה דמי חטאת כשלוקח חטאת מן המעות, ולפמ"ש סק"ב תלוי בדעתו בשעת לקיחה אם רוצה שהשאר לשאר נזירותו או שישארו לאחריות עד שיתכפר בחטאתו, ואחר שנתכפר נקבע דין המותר לשאר במוחלט, [ואם לקח לחטאת ממעות אחרות ג"כ דינו כהוסיף על אלו ותלוי בדעתו], ובריייתא דבסמוך דמיירי במעות ע"כ בתחלת הפרשה מיירי, וכגון שהי' לפניו ציבור מעות שלא ייחדן לנזירותו, והומ"ל ואלו לשאר נזירותי, אלא לפי שייחד החטאת או העולה קרי לשאר המעות והקרבנות שאר.

ולשלמי דלמה לא נפרש כונתו לחלק כפי הראוי לכל אחד, אבל סתומין כיון שמעיקרא לא נקבע כלום שהרי יכול להביא בכולן שלמים או עולה, שפיר י"ל דכשחל דין מותר אין לנו ענין בעיקר חובתו, ואפשר דבאמת א"צ להביא איל ויכול להביא כבש, כפשטות הלשון יביא שלמים, ואפשר דתליא בדרכי מנחות ק"ח א' [שור' בשטמ"ק כ"ד א' שמביא איל והזרוע לכהן, כ"כ הרא"ש ולע"כ בבירור ד"ז כלל], ולפ"ז אין ללמוד מהאי ברייתא למפורשין שחולקין בשוה, ועי' כ"ז א' דג"כ משמע שאין חולקין בשוה, ויתכן דאף במפורשין יכול לחלק כפי מה שירצה ויכול להביא ברוב המעות שלמים והשאר לחטאת ולעולה, ונבלא"ה צריך לחלל המעות כ"כ תו' לק' ב' ולו"ד ז"ל בכה"ג א"צ חילול ובתוספתא דמעילה כ"כ בנתערבו], דמש"ה לא פירש לכל אחד בפ"ע, ואהני מפורשין ידי' רק שיהא לכל קרבן חלק בודאי, וצ"ע בזה, וזה תלוי בדברי התו"י יומא מ"א א' שכתבו דבכל קרבנות שייך למעבד סתומין ולע"כ, - עיקר הדבר דהמותר בדין סתומין מבואר בירו' שם דלקח שלמים באחרונה המותר שלמים, מיהו התם מיירי בשהיו מעיקרא עם חטאת, וליכא למילף מזה למייחד מתחלה לעולה ושלמים לחוד, דלשון הברייתא שם משמע דאף למ"ד דהקריב שלמים לבסוף ג"כ יפלו לנדבה, מ"מ דוקא כשהיו מעיקרא דמי חטאת ביניהם, ורק לבסוף אפי' אין דמי חטאת ביניהם, מיהו מאידך מ"ד משמע דשייך סתומין.

והיינו נמי דאמרינן לק' ב' מעות ולא בהמה ונסכא ולא סוורא, דכיון דחידוש הוא אין לנו אלא כמו שנאמרה ההלכה כמ"ש תו' כ"ז א' בפ' בתרא, ועי' להלן בזה, ולפי גרסא דידן דרצה להביא בהן חטאת בהמה לא יביא וכ"ה בתוספתא כמ"ש הראב"ד בפ' מפסוה"מ ה, הדבר מבואר בגמ' דדין סתומין להביא מה שירצה ג"כ נלמד מהלכה, וה"נ מסתברא דהא דילכו ליה"מ היינו מפני שדמי החטאת מוחלטין, והו"ל דמי חטאת מתות מעורבין בהן וע"כ ילכו כולם ליה"מ, אבל אם הי' דין המעות סתומין כבחייבי קנין, אין טעם לחדש דמ"מ לענין יפלו לנדבה לא נאמרה הלכה בזה, וכן מתפרש לק' ב' דבנסכא וסוורא כמפורשין דמו לכל מילי אפי' מחיים, והיינו משום דבמקום שלא נתחדשה הלכה ליכא דין סתומין כלל, וכבר ביאר אאמו"ר שליט"א כל הענין, ועי"ש דדעת הרמב"ם והראב"ד דאין דין יפלו לנדבה אלא במעות סתומין שאין חטאת ודאי ביניהם וכמ"ש כ.

שם מת והיו לו מעות סתומין ילכו ליה"מ, פי' כל המעות דא"א לחלל דמי חטאות המתות, עי' יומא נ"ה ב' ובתו"י שם, וכ"ה בתוספתא דמעילה מפני שדמי חטאת מעורבין בהן, ונראה שצריך לחלל דמי העולה מתוכן שאסור לאבדן, ומסתברא דדינן כמעות של שותפין שאם אבדו מקצתן אבד מחצה לחטאת ומחצה לעולה, דכיון שלא היו מבוררין מעיקרא חיילא קדושתן בשותפות, וכענין שמצינו דקדשי ארבעים מתוך שמונים מנחות ע"ח ב', ולפמ"ש סק"א בהני יכול לברר המעות אף שלא בשעת לקיחה כיון שאינו משנה בקדושתן אלא מברר כל חלק בפ"ע, וכתבו תו' שצריך לחלל קדושת חטאת שבכל המעות על אלו ודעולה על אלו, ולכאורה למ"ד יש ברירה סגי במברר כל אחד לעצמו, ול"ד לנתערבו דקתני בתוספתא שמחלל שאין שם שותפות.

ד. כ"ז א' תנא נזיר וחייבי קנין דדמו ליה ולאפוקי מהא דתניא כו' עיקר דין מעות סתומין שהם קדושים במוחלט, ויכול לשנותם למה שירצה כדתנן שראויין לבא כולן שלמים, חידוש הוא, ונראה דמהלכה זו דיפלו לנדבה למדנו ד"ז, והיינו דאמרינן לאפוקי מהא דתניא כו' דלא נאמר דין סתומין אלא בחובה אחת דבני ביקתא אינון כמ"ש תו',

שם ב' אר"ה א"ר ל"ש אלא מעות אבל בהמה הרי היא כמפורשת, יעוי' בתו' בפי' בתרא דכיון דההלכה נשנית במעות אין לנו אלא כפי מה שנשנית, ובירו' אמרו דמשכח"ל סתומין בבהמה אם קנה במעות הסתומין בהמה ולא פירש, ונראה מזה ביאור הענין כמ"ש אאמו"ר שליט"א דדין מעות סתומין נאמר כשזה בסדר הקרבת הקרבן, שהמייחד מעות לקרבן זהו שלב בהבאת הקרבנות, ובזה איכא שלב של סתומין ואח"כ מפורשין, אבל המייחד נסכא וסוורא לקרבנות כיון שאינו יכול לקנות בהם קרבן עד שיודמן לו למכרן, לא חזינן לי' כעוסק בהבאת הקרבנות, ולא נתחדש דאפשר להקדיש חפץ שתהא קדושתו תלויה ויכולה להשתנות למה שירצה, אבל בסדר הבאת הקרבנות פעמים שאין חלוקתן שוה ונוח לו שהקדושה באופן כללי ויתפרשו בלקיחתו, ועיי"ש עוד בביאור הדברים, ולפ"ז ניהא דאחר שכבר חל על המעות דין סתומין לא פקע כשחיללן על נסכא וסוורא.

שם אלא מעתה מעות ולא עופות כו' א"ל ולטעמין כו' דין קן סתומה כמעות סתומין לכל דבר כמ"ש תו' עסק"א ב' בזה, וקשי' לי' לר"ש היכי ילפינן כח סתומין בעופות ממעות, הרי בעופות כבר הגיע לשלב של הקרבה ויכול לייחד כל עוף בפ"ע לחטאת ולעולה, ומשמע דר"ש פליג גם בג' בהמות וס"ל שהם בדין סתומין כמו העופות, והיינו דפריך לי' ר"פ מדרשב"ג, ותירץ לו דהתם נמי מתפרשין ע"י הכהן כמו בקינין, אבל לאו משום דכל בהמה כמפורשת דמיה, מיהו אפשר דה"ק לי' דהתם ע"כ כמפורשין דמו ולא דמו לעופות דמבואר בקרא דכסתומין דמו, [ולכאורה לר"פ אף אם לקח ג' בהמות בסתומין ולא פירש ג"כ הויין כמפורשין, אבל בירו' הנ"ל ל"מ כן], ולא מצינו בגמ' תשובה לזה, [והרמב"ם כנראה פסק מה"ט כר"ש דאפי' נסכא ואפי' כלי], ואפשר דלא חש

לתרץ דמהאי קרא גופא שמעינן שיש סתומין בעופות עד שיפרשם הכהן, ולא מחדשינן שהם קדושים בתערובת אלא דין העופות כדין המעות שמתפרשין בלקיחת בעלים, כדכתיב ולקחה ועשה, - בירו' משמע דפשיטא לי' דנסכא וסוורא כסתומין, דחמור כסוורא דמי, ורק בהמה בע"מ אמרינן דראויה להחליף בתמימה כדאמר ב"ק דכולהו שוורים לאו למזבח קיימי, כ"נ לפו"ר, ועכ"פ משמע שם שהנדון בבהמה דוקא ולכאורה הטעם משום דחייל קדוה"ג, ואין ראוי לומר שחל בנקבה כח עולה ובכבש כח איל נזיר, משא"כ בעופות, וצ"ע בכ"ז.

ויש ללמוד משמעתין דשייך לדון שיהא כח סתומין אף בחטאת ועולה ושלמים עצמן, ואע"פ שקדושים קדוה"ג, כענין שמצינו בעופות שכל אחת כסתומה בספק חטאת ספק עולה, ואפשר דרשב"א סבר הכי לקושטא דמילתא, אי פליג אדרב, וכן בלקח במעות הסתומין בהמה דנשאת בדין סתומה כמ"ש בירו', ולפ"ז ניהא הא דמקדיש שני שעירי יוהכ"פ בסתמא ואמרינן ביומא ס"ב ב' דראויין לשעיר הנעשה בחוץ, דשייך קדוה"ג בסתומין ויתפרשו בגורל ובעשיית כהן, והתם עדיף דכולהו חטאות, וצ"ע בסוגיא בזה.

ה. **עירובין** ל"ז א' והתנן ר"י אומר שתי נשים שלחו את קניהם בעירוב כו' התם כשהתנו, פרש"י שהתנו הנשים ביניהן שכל מי שיקריב הכהן לשמה יהא שלה, ותמהו בתו' דהיינו ברירה, ובאמת מעיקרא נמי בלא התנו שיתברר בלקיחת כהן הרי אפי' למ"ד יש ברירה לא מהני, כ"ז שלא הסכימו שהתערובת תתברר, וא"א אלא ע"י חילול, ונראה כונת רש"י כפי' הראב"ד והרא"ש במס' קנים וכ"כ הריטב"א כאן, ותוכן הדברים שאין דין ברירה אלא כשלבסוף יתברר למפרע, אבל אם רצונם להשתתף עתה במוחלט שותפות שאינה ניתנת לבירור, אין בזה חסרון דברירה, שהרי הם רוצים במצב

אשה בכל מקום שהם, ולפמש"כ שזהו תנאי החלוקה לכאורה א"צ חילול אלא רשאי בכל ד' זווי לקנות לאחת מהן, ובאמת בתוספתא דמעילה לא הוזכר חילול אלא בהיו מבוררין ונתערבו, אבל במתה אחת מהן ע"כ למיתי מדין ברירה כיון שצריך להפריש מעות מסוימים למפרע משעה שהיתה בחיים, ומש"ה אמרינן עלה שם ב' דר"י לית לי ברירה, ומיושב הא דאמרינן ונברור בפשיטות, כיון שזכותו של כהן לברר כל אחת כפי מה שירצה, אבל אם מעיקרא בכח חילול הוא או בצורות א"כ הו"ל לאקשווי שיתנו המעות מעיקרא בתנאי כזה.

ובאשה אחת ג"כ מצינו תערובת כע"ז בלוקחת שתי קנין לשתי חובות בתערובת, דהתם נמי בעינן שלא תקבע כל קן בפ"ע, שאם קבעתן בפ"ע הו"ל כשתי חובות שנתערבו זו בזו, והיינו דאמרינן בפ"ק דקנין בין מאשה אחת בין משתי נשים בין משם אחד בין משני שמות, אלא דבאשה אחת פשיטא דכהתנו דמי, וליכא למיגזר אטו לא התנו, אבל בשתי נשים הר"ז מחודש שתהא קנייתן בתערובת מוחלטת, ובעינן התנו.

ויש להסתפק אם הקנין המופרשים בתערובת קדושים קדוה"ג, דבשלמא בקדו"ד אפשר לקיים מסברא שיש כח של שותפות בדמי קרבן כמו בדמים דעלמא, דסגי בזכות שימוש לקדו"ד, ואפי' ייחד ארבעים מתוך שמונים והשאר חולין שפיר קדשי, אבל בקדוה"ג הי' נראה מסברא דלא נחתא בשותפות של חולין, ובאמת מצינו קדושין ז' א' דבהמה של שני שותפין שהקדיש חציה חייל קדוה"ג דעושה תמורה, אלא שקדושה דחוויה היא, [וקרינן לה קדו"ד לפי שע"כ לפדותה, אבל באמת קדוה"ג היא כמש"כ אאמור"ר שליט"א תמורה ס"ה סק"ן], וכן בהמה חצי' עולה וחצי' שלמים עושה תמורה כדאמרינן תמורה כ"ו א', ולפ"ז מבואר דקדוה"ג נמי חיילא בכח של שותפות, שהרי אין מבורר בבהמה איזה חצי קדוש,

המשותף, ואין שום דבר תלוי בעתיד, והקונה ארבעים מתוך שמונים אין בזה חסרון דברירה כיון שהכל דבר מבורר, ושנים שלקחו דבר בשותפות יכולים להחליט על חלוקת השותפות מכאן ולהבא, ואפי' מתנים כן מתחלה ששנה ראשונה תהא שותפות וכשיחלקו תחול החלוקה מכאן ולהבא כפי רצונם אז, או כפי רצון הכהן, דכל דבר נקבע בעתו מכאן ולהבא, [וכ"כ בשאגת ארי' סי' צ"ג ציינו הרש"ש בר"ש רפ"ה דמע"ש, ולע"כ בסוגיא זו].

וזהו שאמרו בשמעתין כשהתנו שלא יקנו כל אחת קן מסוים אלא יהיו בשותפות מוחלטת עד שיחלק הכהן שותפותם, ופריך א"ה מאי למימרא דודאי ככה"ג כל אחת זוכה במה שייחד לה הכהן, ומשני דקמ"ל דל"ג אטו לא התנו כ"ה גרסת הראשונים ז"ל דסתמא דמילתא בשתי נשים זוכה כל אחת לעצמה, והי' מקום לגזור אטו לא התנו שתשאר שותפות מוחלטת.

ובזה מיושב משנה"ק תו' ותו"י יומא נ"ה א' איך מתבררין המעות שבשופר בלא כח ברירה, [דהמעות קדושים כמבואר בגמ' דילכו ליה"מ], ולפ"ד ניחא דכל הנותנות בשופר משתתפין באופן זה שתהא שותפות מוחלטת ולא תתברר אלא מכאן ולהבא בלקיחת הכהן, [שו"ר בתו' סופ"ק דקנים שכתבו דסתם נותנת בשופר הוי כאילו התנו, עי"ש], ואין לחוש שנתן מי שנתחייב אח"כ שהרי כולן קריבין באותו יום כדאמר עירובין ל"ב א', ומטמא מקדש עני אינו נותן מעות באותו שופר, כמבואר שקלים? והנותנין באותו יום נתחייבו כבר, מיהו נראה דאפי' נתחייב אח"כ יכולין להשתתף בדמים גם לאחר שהופרשו, דבירו לחללן, וג"ז כחילול, ויכולין להשתתף באופן שהקדוה"ג תחול בשותפות, שוב שמעתי מאאמור"ר שליט"א דבלא ראי' אין לחדש כן], ובתו"י ותו' הרא"ש בתירוק בתרא כתבו דבשעה שלוקח הקנין מחלל מעות של אותה

[מיהו יש לחלק דס"ס גוף זה קדוש במוחלט, ומ"מ מידי קדוה"ג לא נפיק כיון שיש כאן כח שותפות], וה"נ יש לנקוט בקנין דקדשי קדוה"ג בשותפות, דלא גרע חציו חולין מחציו של חבירו וכן עולה ושלמים של שני בנ"א, ובקנין עדיף שאין דיחוי בקדושתן כיון שעתיד להתברר כל אחד בפ"ע.

ולפ"ז הקנין קדושים קדוה"ג במוחלט, מיהו כ"ז שלא בררם הכהן אינם ראויין להקרבה, ואפשר שאין חייבין עליהם בחוץ כיון שאינם ראויין להקרבה במצב זה, ובשל אשה אחת אפשר דעושה תמורה, ואפשר דאף בשתי נשים עושות תמורה כדן חציו עולה וחציו חולין, שאין הקרבן משותף להקרבה שיחשב כשל שותפין, והכי מסתברא, ולע"כ.

ולפ"ז החידוש בקנין הוא בזה שהקדוה"ג מתבררת להקרבה בסוף, אבל עצם הדבר שיש קדוה"ג כה"ג מצינו בבהמה של שני שותפין ובחציו עולה חציו שלמים, וכיון שמצינו קדוה"ג בכח שותפות, שפיר מתבררת הקדושה לבסוף כמו שקדו"ד מתבררת, [שהרי כ"ז שלא בררם הכהן הרי הם שותפין ממש, וע"כ חל על כל אחת קדושת הגוף בחציה מכח כל מקדיש, וכמש"כ], שו"ר ברא"ש פ"א מ"ב מבואר דתעורבות דמתני' מיירי גם בשתי נשים והיינו ע"כ בקדוה"ג דאל"כ יכול לפדותן.

נמצינו למידין דשייך קדוה"ג בסתומין אף בשני בנ"א ובשני חובות ואף בעולה וחטאת, אבל יש חילוק בין זה לסתומין דבכל הני מיירי דוקא כשיש כאן במוחלט שתי הקדושות, והחסרון רק בביררה, אבל א"א להקדיש בהמה אחת ספק חטאת ספק אשם ואף לא מעות, [אא"כ יתברר למפרע], ובסתומין שיפלו לנדבה איכא גם כח זה, ויתבאר להלן בס"ד.

תניא בתוספתא פ"ב דכריתות המביא חטאת על שני חטאים תרעה עד שסתאב

ותמכר ויביא בדמי חציו לזה ובדמי חציו לזה, ופסקה הרמב"ם פ"ג משגגות ה"ו ולכאורה נראה דקדושה קדוה"ג כדן בהמה של שני שותפין וכדן בהמה חציו עולה וחציו שלמים, ועושה תמורה, דכיון שאינה עתידה להתברר באופן שתהא ראויה להקרבה הו"ל קדושה דחוויה, אבל שתי חטאות על שתי חטאים זו תשחט לשם מה שהיא כדן שתי קנים על שתי חובות, מיהו נראה שצריך לייחד תחלה כל בהמה לשם איזה חטא, וכמו שהכהן צריך לברר לאיזה שירצה יקריב, ולא קתני יקריב לשם מי שהוא, אבל בלא בירור נשאר בכל אחת חציו לכל חטא, וא"א להחליט שכל אחת קדושה כולה לחטא אחד, דכל עיקר קדושתן הוא בכח שותפות בכולן במוחלט ולא יתחלקו אלא מכאן ולהבא, וכן בשני בנ"א על שני חטאיהם מיירי בכה"ג ומתפרשים מכאן ולהבא כמשנ"ת לעיל, תדע דקתני זו תשחט לשם מה שהיא בשני בנ"א, והא בעו סמיכה, א"ו מיירי במבררין תחלה קודם ההקרבה, וקמ"ל שמועיל הבירור ויהיו ראויין להקרבה, כדן לקחו קניהם בעירוב, משא"כ בשני חטאים ושני בנ"א בבהמה אחת שאין עתיד להתברר, וכמשנ"ת.

במש"כ לעיל דטעמא דאפשר לערב שתי חובות וחובה ונדבה ושל שתי נשים, הוא משום שהקדושה מוחלטת בשותפות ויש לכל חובה ולכל אשה חלק בכל קרבן, ואח"כ מחלקין השותפות וכל חובה ואשה יש להם קרבן בפ"ע, [ולא חשיב כמוכר עולתו ושלמיו אלא כמברר חלקו, כיון שנשתתפו באופן זה שלבסוף יתברר חלקו של כל אחד בקרבן בפ"ע], ופרשנו דהיינו דוקא כשכל חלק יבא לידי הקרבה בודאי ותעבור הקדושה מבהמה זו לזו ע"י החלוקה, שו"ר שאין הדבר כן, שהרי אם מתו כולן ונשארה פרידה אחת הרי הנהן מבררה לאחת מהן ומקריבה, וחזינן שאפשר להקדיש פרידה אחת ספק חטאת ספק עולה משתי חובות ואפי' מחובה ונדבה ואפי'

ושמעתו מאמור'ר שליט"א דנהי דאפשר להבין שמסתומין דקן של חובה אחת למדו חז"ל לכל סתומין, מ"מ היינו דוקא בשל אשה אחת שכל חובותיה דיינינן להו כחד, אבל משתי נשים אין לדמות כלל לחשבן כחובה אחת.

ובאמת זוהי שיטת תו' דבאדם אחד שייך סתומין אפי' משתי חובות ושני נדרים כמ"ש תו"י יומא מ"א א', ואילו בשני בנ"א פשיטא להו עירובין ל"ז א' דלא שייך שיקחו הקנים בשותפות ויתנו, דכיון שלכל אחד יש חלק בכל אחת הו"ל כמוכר עולתו ושלמיו, אבל נראה דהתו' לשיטתם בנוזר דהלל"מ נאמרה אף במעות שאינן סתומין ואם רצה להביא בכולן חטאת או עולה לא יביא, מ"מ במת יפלו לנדבה, וכן כתבו לפרש סוגיא דיומא בכה"ג בחד תירוצא, ולפ"ז מבואר בהלכה שאפשר לצרף כח סתומין אף בשתי קרבנות ודאים, ולא יתפרשו אלא ע"י כהן, וכיון שכן אין חידוש שיכול גם לצרף שני נדרים בכה"ג, כיון שחטאת ועולה ודאים ג"כ כקרבנות חלוקים, ומ"מ מצטרפין למהוי בדין סתומין, וכיון שלפי דבריהם לא מצאנו חידוש זה בשל אשה אחת דהכל נלמד מההלכה, א"כ באמת בשתי נשים אין להמציא שיכולין להשתתף בכל סתומין ויתפרש ע"י הכהן, ולכן נדחקו בסוגיא דעירובין.

אבל לדעת הרמב"ם והראב"ד דלא נאמרה הלכה דנדבה אלא בסתומין שאפשר להביא בכולן עולה או חטאת או שלמים, אבל בשני קרבנות ודאים לא מצינו ד"ז, א"כ דין שתי חובות נפרדין של אדם אחד כדין שני בנ"א, וכיון שמצינו במשניות שאשה אחת מצרפת שתי חובותיה וחובה ונדבה, ה"ה דשתי נשים יכולות לצרף, נאלא שציריכין להתנות שצירופן באופן זה שאפשר שרק של אחת מהן יקרב, כגון אם ימותו השאר או יפסלו, אבל באשה אחת סתמא הכי הוא,

משתי נשים, ואע"פ שלא יתברר כאן קרבן לכל אחת מהן, וממילא גם בתחלה יש לפרש כן בכל שתי חובות ושתי נשים שכל אחת מהפרידות ספק חטאת ספק עולה וספק מאשה זו או זו, (עיקר הדבר שמקריבין אף בנשארה פרידה אחת פשוט מסברא, שהרי אף במתה פרידה אחת משתנה מצב השותפות שאשה אחת או חובה אחת לא תקרב, ואע"פ שהם שותפין בכלל הספק, ואין חילוק בין מתה אחת למתו כולן עד אחד, ואטו אשה שהפרישה מאה קנין כדתנן לזו מאה אם תמות אחת מהן ימותו כולן, וכן מבואר בכמה משניות שהכהן הקריב אחת שלא כדין ועדיין השאר קריבין כדמעיקרא, כגון ההיא דתנן בסופ"ג והכהן צריך לעשות כו' והתם תערוכת חובה ונדבה ואחר שהמית (חטאת) אחת עדיין מקריב הנדבה למעילה, וכן בלא נמלך בכולי' פרקא עשה חלק שלא כדין והשאר קרב, וכ"ז פשוט).

ויש לעי' מנין קים להו לחז"ל ד"ז, הרי מסתומין דחובה אחת ליכא למילף, דהתם כיון דחובה אחת היא בני ביקתא נינהו, ושייך לומר שיש בהן קדושה אחת הנקראת קרבנות לידה או זיבה או נזירות, וכדחזינן שמכח קדושה זו יפלו לנדבה, ובשתי חובות נפרדות ילכו ליה"מ, ואמנם משמע דקודם ההלכה ידענו שיש ענין סתומין וע"ז נאמרה ההלכה דיפלו לנדבה, [וכן ר"ל דלית לי' הלכה בנוזר כדאמרין שם כ"ה א' אפ"ה קים לי' ד"ז], אבל אכתי זה שייך לקיים רק בחובה אחת, אבל בשתי חובות מנלן, ואמור'ר שליט"א כתב דבחובה אחת ילפינן לה מקרא דיקח שתי תורים וגו' דכתיב גבי זב, דמתפרש שהבעלים לוקחין סתומין והכהן יפרשם בעשייתו כדאר"ח, והאי לקיחה היינו שמקדישן סתומין, וש"מ שיכול להקדיש סתומין, וצידד דמזה למדו חז"ל לכל הסתומין אע"ג דלא דמו, כדחזינן לקושטא דמילתא דבאינך ליכא דינא דיפלו לנדבה.

וכמשנ"ת לעיל דכ"פ הראב"ד בשמעתא דעירובין.

ועל כרחנו נלמד מזה דחז"ל הבינו מסברא שאפשר להקדיש קרבן ספק לחטאת ספק לעולה [כדחזינן בפסוק בסתומין דזב וזבה כדלעיל] ספק לחובה זו או זו וספק לאיש זה או זה, דכיון שיש כאן קדושת מזבח מוחלטת שפיר חיילא, והתנאים של מי ואיזה קרבן יכולים להתברר אח"כ, והבירור לא יהא למפרע אלא מכאן ולהבא, וכ"ז דוקא כשהבעלות הממונית קודם הבירור מוחלטת לכל השותפין שהקרבן קדוש מכוחם, וכן הקדושה חלה מכח כל החובות שהספק בכללן, שהרי אם ימות אחד מהשותפין יהא חלקו חטאת שמתו בעליה [בחטאת מפורשת], ואם מתו כולן יוחלטו כמותר של כל קרבן ושל כל שותף.

נמצא לפ"ז שהמפריש מעות לחטאת ולעולת נדבה סתמא דמילתא אינו יכול להביא בכולן חטאת או בכולן עולה, אבל יכול להתנות שיוכל להביא מה שירצה, ואם מת יהא חציין חטאת וחציין עולה, וילכו ליה"מ כולן, ובהפריש כן לעולה ולשלמים יכול להביא בכולן עולה או בכולן שלמים, [בהתנה בפירוש], ואם מת חציין לעולה וחציין לשלמים, ומ"מ כשהוא חי אין בהם מעילה כיון שיכול להביא בכולן שלמים, ובשני בנ"א יקבלו יורשי בעל העולה חציין לעולה ויורשי בעל השלמים חציין לשלמים.

ביאור הדברים דכמו שבשותפין בממון שייך שותפות מוחלטת בתנאי דלמי שיחליט הכהן תהא הבהמה שלו מכאן ולהבא, ה"ה בקדושת קרבן שייך השתתפות שתי חובות ושני בנ"א שמכחם מקבל הקרבן שם קרבן למזבח, ושם זה סתום וכולל כל צדדי הספק שעתידים להתברר אח"כ, ובכח הקדושה הזו יכולים להשתתף גם שני בנ"א שהם יחד

גורמים הקדושה והר"ז כחובה אחת לגבי סוג קדושה הזו, כ"נ לפו"ר.

ברם יש לתמוה דסוגיא דנזיר כ"ו א' כמפורשת בהדיא שבשני חובות נפרדים א"א להביא בכולן חטאת או עולה, וזהו עיקר החילוק דאמרינן דבכל חייבי קנין דדמו לנזיר אם רצה להביא בכולן חטאת או עולה יביא, ומה"ט במת יפלו לנדבה שהם כקרבן אחד המתחלק לשלשה, ולאפוקי מהא דתניא בהפריש לשתי חובות שאפי' רצה לא יביא חטאת לחוד או עולה לחוד, ומה"ט במת ילכו ליה"מ, שאין כאן קדושה אחת הכוללת חטאת ועולה אלא יש כאן תערובת של ודאי חטאת ועולה, ובזה ילכו ליה"מ, ואילו לפי דברנו מצינו בשתי חובות ובחובה ונדבה שכל פרידה אפשר שתהא כולה עולה או כולה חטאת או חצי וחצי, וכן במעות, דבענין אחר א"א להביא שתי חובות בב"א, ולגרסת הרמב"ם דגריס גם בברייתא זו יביא ניחא, דבאמת החילוק רק בהא דיפלו לנדבה, דכיון שאינם מחיוב אחד אע"ג דמשכח"ל שיוכל להביא בכולן עולה מ"מ כיון שאין זה מחיוב אחד חשיב כודאי חטאת וודאי עולה והדין נותן שבמת חציין לחטאת וחציין לעולה ולכן ילכו ליה"מ, אבל לגרסא דידן קשה, ועראב"ד ע"ד הרמב"ם שם.

וביאר לי אאמו"ר שליט"א דאין כונת הגמ' דלא משכח"ל שיוכל להתנות באופן שיוכל להביא בכולן עולה או בכולן חטאת, אלא דסתמא כשאומר לחובתי בחובה אחת יכול להביא איזה שירצה, [עי' בספר אאמו"ר שליט"א בנוזיר בלשון לחובתי בקן], ובשתי חובות שצירפן בעצמו אינו יכול להביא לאחד מהן, דכיון שהוא צירף השני חיובים הו"ל כמפרש לחטאתי ולעולתי, וזהו הטעם שלא נאמרה ההלכה בהני, דהסתמא מגלה שבכאן אין שם אחד לשתייהם, וע"כ דכונתו לפרש גם לזה וגם לזה וממילא גם לענין יפלו

ועולה של לאה באופן שהכהן מייחדם אח"כ, והיינו משום דכל הנותנין בשופר כהתנו דמי, שו"ר שכ"כ התו' סופ"ק דקנים דנותנות ע"ד ב"ד והוי כאילו התנו.

הא דתנן שקלים פ"ב מ מותר נזירים לנזירים לכאורה מיירי ג"כ במעות שנתקדשו ונתנו לנזירים שכבר נדרו בזמן שהקדישו המעות, ולפ"ז ההקדשה לשני בנ"א ויתברר מכאן ולהבא כענין שתי נשים שלקחו בעירוב, ולע"כ.

ו. דינים העולים

א. קן סתומה דינה כמעות סתומין לכל דבר, ואם מת המעות יפלו לנדבה והעופות ימותו כיון שאין מקיצין בעופות, ולדעת תו' נזיר כ"ז א' בדיעבד מקיצין בעופות אלו.

ב. אין חילוק אם הפריש כדי קן בב"א או בזא"ז או שהפריש כדי כמה קנין בין במעות בין בעופות, דהיינו שהי' מכנס מעות פרוטה ופרוטה או מכנס עופות פרידה ופרידה, דגם בפרידה אחת יש דין סתומין ויעשנה מה שירצה, ואין חילוק אם הפרישן זא"ז או בב"א, וכן אם הפריש כמה קנין לאותה חובה זא"ז ובב"א דין שוה.

ג. הקריב חטאתו בין ממעות אלו או מעופות אלו או ממקו"א, נקבעין שאר המעות והעופות לעולה, ועי' בזה פרטים לק' דין ה', הקריב עולתו ממעות אלו או מעופות אלו או ממקו"א נקבעין שאר המעות והעופות לחטאת, ואם מת הו"ל כדמי חטאת שמתו בעליה וילכו ליה"מ, ואם הקריב מהם חטאתו וניתתורו יפלו לנדבה כמותר חטאת.

ד. כ"ז שלא נתכפר בחטאת (או בעולה) לא הוחלטו שאר המעות והעופות לעולה, (או לחטאת), ואע"פ שלקח במעות חטאת או שהתחיל בעשיית החטאת, שעדיין לא החליט להפסיד זכותו להשתמש במעות או בעופות לצרכי חובתו, תדע שהרי בהפריש הרבה

לנדבה לא מצרפינן להו, משא"כ בחובה אחת, ואף באופן שפירש בשתי חובות שיהיו סתומין כבחובה אחת, מ"מ לא יפלו לנדבה כיון שזהו צירוף מיקרי ע"י תנאו, ולא נעשו קדושה אחרת, נולפ"ז נראה דאף באופן זה יכול לפרשם שלא בשעת עשייה, כיון שאין כאן צירוף אלא לפי תנאו ושפיר מחלקם לפי תנאו, וכן בשתי נשים יכול הכהן לחלקם שלא בשעת עשייה אם התנו כן], ויש ליישב בזה לשון הברייאא בנזיר שם דמסיים היו לו מעות סתומין ילכו ליה"מ, וכבר דקדקו בתו' שם דהול"ל מת ילכו ליה"מ דהא אמרינן שאין סתומין בשתי חובות, ולפמשנ"ת קמ"ל דאפי' היו לו מעות סתומין ממש דהיינו שיכול להביא בכולן חטאת או בכולן עולה ג"כ ילכו ליה"מ.

הא דתניא בתוספתא דחטאת אחת על שתי חטאים או לשני בנ"א תרעה עד שתסתאב כו' היינו משום דסתמא כונתם שיהא לכל אחד חלק בודאי, אבל יכולים להתנות שיתברר אח"כ לאחד מהם, כמשנ"ת לעיל, אלא דסתמא לאו בשופטני עסקינן שמשנתפין באופן שרק אחד יקבל לבסוף, ולכן כל שותפות של שתי חובות נפרדות או של שני בנ"א מיירי באופן שיקבל כל אחד חלקו, ולכן בבהמה אחת תרעה ותמכר, ובשתי בהמות תתברר חלוקתן לבסוף.

ביומא נ"ה ב' מבואר דיש לחוש שהמעות שבשופר אינן סתומין מדחיישינן שמא תמות אחת מהן ודמיה ילכו ליה"מ, והקשו בתו"י הרי מעות סתומין יפלו לנדבה, ותימצו דחיישינן למפורשים, והיינו דיש לחוש שבנתינת המעות לשופר אמרה שיהיו לחטאתי ולעולתי, וזה דבר המצוי, נוכש"כ אם גם קן לחובתי כמפורשין], ולשונם ז"ל שכתבו שלעולם מפורשים הם מה"ט, צ"ב, עי"ש, ואם נימא כמש"כ לעיל שנותנין המעות בתערובת כדין שתי נשים שנתנו דמי קניהם לכהן, מובואר כאן דאפשר לערב חטאת של רחל

כמשום חטא, ולכן גם מותרת לנדבה, מיהו דוקא בהיתה הפרשה סתומה בקן או במעות, ובלא ראי' צריך לפרש שזה מדאוריתא, ולא אמרו נפלה דמי חטאת מביניהם אלא בנוזר שהעולה והחטאת אינם כחד, וקינין שאני כדאשכחן בכל קרבן עולה ויורד שהעני מביא קן במקום החטאת, ערמב"ן בשם אבן עזרא בזה.

ואפשר שאין הטעם מפני המותר עולה, אלא דכיון שמצינו בתורה בסדר ההנהגה שהקינין נקחות סתומין ומתפרשין בעשייה או בלקיחה, ש"מ שיש כח משותף של סתומין, כמו למ"ד בנוזר דיפלו לנדבה, דלעולם כח חטאת מעורב בהן, ואף כשלקח חטאת והקריבה נשאר כח של מותר חטאת במעות או בעופות, ואם יקריב עולתו ממקו"א יהא למותר המעות דין מותר חטאת ומותר עולה, וכן לעוף הנותר, אלא דכ"ז שלא הביא עולתו יש יתרון לעולה שהיא עיקר והחטאת משמשת בהן רק בדין מותר, ומסתברא שאם לקח חטאת מדמי קינו, ועבר ולקח חטאת נוספת קודם שיקח עולה שפיר קדשה, וכן אם ימלוך חטאת אחת ויחזור וימלוך אחרת לחטאת קודם שנתכפר בראשונה ג"כ קדשה, אבל לאו שפיר עבד שבמצב זה זכות העולה עיקר קודם זכות לאחריות של החטאת, ובוזה תתפרש גמ' דיומא מ"א ב' שעם לקיחת החטאת השאר לעולה, וכיון שאם תפסל חטאתו יכול ליקח בשאר, אינו בדין שיהיו המעות תלוין, ואחר שיקח עולתו תחזור קדושת החטאת, אלא כל הזמן הם בדין סתומין, אלא דכיון שהעולה עיקר והחטאת מותר חשיבי דמי עולה ואסור ליקח בהן חטאת בהמה, [נאם חזר ולקח בהן עולה וניתותורו אפשר שיכול ליקח בהן חטאת בהמה, וקצת ל"מ כן, וצ"ע], וצ"ע.

ונראה דהיינו דוקא כשלא נקרא עליהם שם עולה אלא שם מותר, אבל אם לקח בדמי קינו שתי עולות והקריב אחת מהן אף השניה קריבה כדין מותר עולה, וכן אם מלך

עופות ומעות ודאי מסתבר כן, ברם מצינו בגמ' שאם הפריש מעות לקינו ולקח בהן חטאת, ואמר על שאר המעות אלו לעולתי נקבעו בדמי עולה, ואע"פ שעדיין לא נתכפר בחטאת, ונראה מזה שבשעה שלוקח חטאת נתנה לו תורה זכות לקבוע שרק סכום זה הוא מקציב לחטאת, והשאר לעולה, [ויתכן גם שזה מדרבנן, דכיון שלקח בחציין חטאת והיא ראויה לכפרתו נראה כלוקח חטאת מדמי עולתו, וע"י להלן], נדון זה שייך גם בעופות כשמתחיל הכהן בעשייתן דהיינו במליקה עד שיזה דמה, דיתכן שבמעשה זה יכול לקבוע השאר לעולה, (ועסק"א להסתפק אם קריאת שם שע"י כהן היא בתחלת עשייה או סמוך לעשייה), ואם זה מדרבנן כמו שצדדנו במוקף, ה"נ לא יקבע השני במליקה אלא בכפרת הדם, שוב נראה דגם מדאוריתא י"ל שנקבעו כדמי עולתו, אע"פ שלא פקעה זכותו להקריב מהן חטאת, דמ"מ איסורא איכא דכ"ז שחטאתו קיימת, מצותן לעולתו.

ה. מותר קינין שנינו בשקלים שיפלו לנדבה, ולא חילקו אם הקריב חטאתו תחלה ואח"כ עולתו, או עולתו ואח"כ חטאתו, ומשמע מזה דאפי' הקריב חטאתו תחלה כדינו ואח"כ עולתו המותר נדבה, ואע"פ שעם נפילת דמי חטאת מביניהם נעשו עולה, ונראין הדברים דבאמת מדאוריתא מותר קינין לנדבה רק במתו או בלקח עולתו תחלה, אבל בלקח חטאת תחלה הו"ל כנפלה דמי חטאת מביניהם שאין דינם לנדבה, דבגמ' נאמרה ההלכה בנוזר וכל דדמי ליה ואין מקור לחלק בין נפלה דמי חטאת נוזר לחטאת יולדת, מיהו מהא דלא נחלקו אלא בנוזר, ש"מ דבקיני זבים בכל ענין יפלו לנדבה, והי' נראה שזה מדרבנן דכיון שבלא"ה מותר עולה ג"כ לנדבה, לא חילקו בין אם הקריב חטאת תחלה או העולה, וכמש"כ לק' ס"ב סק"א, עי"ש עוד.

והל"ל שמעתי מאמור"ר שליט"א שהטעם משום שעולה דקינין חשיבא ג"כ קצת

בזה), ולפ"ז נראה ביאור הדברים דדעת האדם שיקבעו המעות משיתחיל לפרש כמה מקציב לחטאת, ולא מהני אם חושב עתה בע"א, אלא מעיקרא הקדיש באופן זה שאם יחליט כמה מקציב לחטאת יהא השאר לעולה, וזה באופן שהפריש כדי קן, אבל אם הפריש יותר הוי שפיר בדין מותר סתום כפי צרכו, דאז נחית לענין נוסף מלבד פירוש הסתומין, ויכול לעשות בהן מה שירצה, וכן בקן שמתפרש בשעת עשייה היינו אף קודם כפרה, שבסתם הפרשת מעות או קן אין דעתו לאחריות אחר הלקיחה או העשייה, וא"כ השעה שדעתו שיתפרשו הסתומין זוהי השעה שמפרשן, והיינו בלקיחה או בעשייה של אחת מהן, כמו שמובן שבשעת כפרה מתפרשין, ה"ה בשעת לקיחה או עשייה, דחשש אחריות אינו נמצא בסתם הפרשת מעות כדי קן, וא"כ שעת לקיחה כשעת כפרה, שאז הגיע זמן לפרש סתימתן.

קצרון של דברים חשש שמא יפסל אחר לקיחה או אחר מליקה אינו נמצא בסתם הפרשת קן או מעות כשיעור קן, דסתמא אין אדם חושש לאחריות אם יפסל או ימות, ונמצא שאין שני זמנים שיתפרשו הקינין, ולכן כשלוקח אחד הר"ז כמקריב אחד, וממילא השני כמפורש, ורק כשמוסיף דמים לאחריות אז נוסף גם חששות אלו שימות ויפסל, דבמעות או בעופות שמוסיף נחית לחששות אלו.

ולפ"ז כל הדינים שנתבארו לעיל אינם אלא במותר דנחית לאחריות, אבל בסתם הפרשה אין להם מקום, וה"ה בהפריש עם מותר, מ"מ יש כאן חלק שהופרש כסתם הפרשה, וזה מתפרש מיד בלקיחת פרידה אחת או בעשייתה.

ודאתאן עלה נראה לפרש הירו' דנזיר שנחלקו בין קרבה חטאת לבסוף או שלמים, דלא מיירי כלל במותר שניתותרו

הכהן שתי עופות לעולה ונתכפר באחת מהן אף השניה קריבה, שלא אמרו אלא כשהם נקראין מותר, דבזה גם מותר חטאת מעורב בהן, אבל בשם עולה פקע שם מותר אע"פ שהיו מהקן סתומה, וכן אם קרא שם עולה מהקן בלקיחה או בעשייה ואח"כ הביא עולתו ממקו"א הרי עולה זו שמהקן קריבה, דפקע שם מותר ממנה, וכ"מ יומא מ"א ב' שהעולה קריבה אע"פ שנעשית מותר.

ולאמור נשארים הדינים האמורים לעיל דבין במעות בין בעופות בין אם הפריש הרבה מעות ועופות, לא הוחלטו השאר לשני עד שיתכפר, אבל בלקיחת האחד לחטאת ואפי' במליקתו, עדיין השני ראוי לחטאת אם יפסל הראשון, מיהו כ"ז שלא נפסל אינו רשאי ליקח מהמותר חטאת לאחריות אלא צריך ליקח עולה תחלה, וזה בין במעות ובין בהיו לו מופרשין כמה עופות לחובה זו, ואפי' לקח חטאתו ממקו"א, דהשתא כח החטאת בהן כמותר וכח העולה כעיקר.

גמ' דיומא מ"א ב' מיושבת יותר אם מדאורייתא מותר קינין לנדבה אפי' לקח עולה באחרונה, דלפ"ז מצינו שכח מותר חטאת מעורב בדמי העולה, ולכן יכול לחזור וליקח חטאת אם יצטרך, [ומה"ט יש מקום לומר שאפי' יקח לא יהני כ"ז שלא הביא עולתו, אבל אין נראה כן, וצ"ע], וכן מתני' דקנים מיושב טפי כשמדאורייתא אין מותר קנים קרב עולה אפי' הקריב עולה באחרונה, עי' לק' ס"ב סק"ב.

אח"כ שמעתי מאמור"ר שליט"א דגמ' דיומא מכרעא שבכל מעות סתומין נהי דמעיקרא יכול להביא בכולן חטאת או עולה מ"מ משלקח החטאת הוקבע השאר לעולה, דאל"כ משהעשיר למה נקבע המותר לעולה הרי אין ראוי עתה להביא עוה"ע ואמנם יצא בדיעבד אבל אין זה ראוי, וכש"כ אם שינויא דר"פ אף למ"ד דלא יצא, (עי' לעיל סק"א

דסתומין, א"ו בסתומין דחטאת ושלמים מיירי כברייתא דתלמודן, דאע"פ שאין ג' בהמות כ"ז שהחטאת מעורבת בהם נאמרה ההלכה דלנדבה, ולפ"ז מיושב פסק הרמב"ם דמותר נזיר לנדבה, דאחר שביאר בהדיא דברי רבא, מתפרשים דבריו במותר מג' בהמות ובזה לכו"ע לנדבה, וזהו שלא דנו בירו' בקינין כה"ג, דשם אין שייך סתומין כנפלה דמי אחת, שאין שם אלא חטאת ועולה.

מעות טפי מג' בהמות, דזה ודאי לנדבה דלא נפלה דמי חטאת מביניהם, שהרי אם נפסלה חטאתו יקח מהמותר, אלא מיירי כדרבא שעדיין נשארו מעות סתומין לעולה ולשלמים או לחטאת ולעולה או לשלמים, וקרבה חטאתו לבסוף ר"ל שלא נפלה דמי חטאת מביניהם, וכ"מ מדקאמר בקרבה חטאתו לבסוף שבוה נאמרה ההלכה ואי בנשארה רק חטאת הרי זה מותר חטאת ולא מהלכה

סימן ב

כריתות כ"ח א' הובא בשטמ"ק בהשמטות והאי עולה קריבה נדבה, וגם י"ל דמדרבנן ימותו כיון דגזרינן אטו לפני כפרה ובעוף ליכא תקנתא דרעייה, אבל א"צ לזה, וגם מסתבר שאם הי' הלכה גם בעוף שיקרב עולה במותר חטאת לא היו חכמים מבטלין ד"ו, עכ"פ מבואר בכולה מסכתין דמותר חטאת תמות, וכן הדין בקן סתומה שמתו בעליה, וכמ"ש בתוספתא סוף כריתות בהעשיר שימותו מפני שאין לעוף פדיון, וכמבואר יומא מ"א ב', ודברי התו' נזיר כ"ז א' בסוה"ד צ"ע.

יש להסתפק במותר קן סתומה כשדינה ליקרב עולה אם חכמים גזרו אטו לפני כפרה, ביאור הספק במי שהפריש קן סתומה והביא חטאתו ממקו"א דעי"ז נקבע כל הקן לעולה, דדין הקן כדין המעות, ובמעות שנפלה דמי חטאת מביניהם השאר לשאר כמבואר נזיר כ"ו ב', וכ"מ בירו' שם שאם ניתותרו שלמים לבסוף והביא מהם שלמים המותר שלמים, [ונתבאר לעיל ס"א סק, וצ"ע ברמב"ם שסתם מותר נזיר לנדבה בכל גונא עי"ש], ואח"כ הקריב עולה אחת מהן אם מקריב גם השני' כדין מותר עולה, או דכיון שבידורה מכח קן סתום היא, יש לגזור אטו לפני כפרה שהרי סו"ס עוף זה במקום החטאת הוא ושייך לגזור בו אטו לפני כפרה, ומה שמצינו ביומא מ"א

א. פ"א מ"ב חטאת שנתערבה בעולה כו' ימותו כולן, יש לעי' הרי בעל החטאת יביא חטאתו ממקו"א, ונעשית חטאת זו מותר חטאת דלנדבה אזלא, [שהרי לא היתה אבודה בשעת הפרשה], וא"כ למה ימותו כולם יקריב כולן עולות, דמותר נמי לקיץ המזבח אזיל, ולכאורה מוכח מכאן דאין מקיצין בעופות אפי' בדקאי עוף קמן ואע"פ שאין לו פדיון וע"כ למיתה אזיל, דלא מצינו עוף בציבור כלל ומקרא ממעטינן ל' כמ"ש רש"י שבועות י"ב ב' מהתו"כ, [וכ"מ בירו' שקלים פ"ד ה"ד בבקר ולא עופות], וגם ממדרש יהודיע יש ללמוד שאין מקיצין בעוף כיון שאין לכהנים חלק בו כמ"ש תו' שבועות שם, ויעוי' בתו' שבועות י"ב ב' יומא מ"א ב' שכתבו דלכתחלה אין מביאין אבל בדקאי מקיצין בו, ועמש"כ אאמור' שליט"א בשבועות שם בכל הענין, ונראה דמודו התו' במותר חטאת דלא אזיל לנדבה, ורק במותרות אחרים אי משכח"ל שדינם לציבור מקיצין בהם, שהרי בשבועות שם כתבו דליכא מדרש יהודיע בעופות, ובסוגיא דיומא גופא מבואר דחטה"ע אזלא למיתה אף כשאין בה דין חטאות המתות, וכמש"כ לעיל ס"א סק"א, [ופשטות הדברים דלנדבה שאמרו שם היינו לנדבת יחיד כמ"ש תו' בחד תירוצא, דאין טעם שילך לנדבת ציבור, שו"ר בגרסת הגמ']

ב. שם במשנה וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה, לכאורה בכל התערובות שנשנו במתני' שמקריב עולה בלבד, צריך להקדים חטאתו ממקו"א, דכל החטאות שבתורה קודמות לעולות הבאות עמהם, כדאמר פסחים נ"ט א' ורק בדיעבד מהני אם הקדים עולתו כמ"ש תו' שם ובתו' והראשונים קדושין י"ג ב', ואין סיבה להתיר לו להקריב עולתו תחלה, ולכאורה ראוי לפרש דיני המשניות כשעושה כדין ומקדים חטאתו, ומ"מ אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה.

וי"ש לתמוה בעולה שנתערבה בחובה דהיינו קן סתומה, ובעל הקן צריך להקדים להקריב חטאתו ממקו"א, א"כ למה יקריב רק עולה אחת מתערובת זו, הרי כל הקן נקבע לעולה ומשיקריב עולתו נעשה השני מותר עולה, ונמצא שיכול להקריב כל השלשה לעולה, (קושיא זו שמעתי מאחי הר"מ נ"י במתני' דהמועט כשר), ואם נימא כמו שנסתפקנו לעיל סק"א דמדרבנן לא שרינן להביא מותר סתומה לעולה, גזירה אטו לפני כפרה או גזירה שמא יקדים עולתו ניחא, שו"ר דסתמות הדברים שכל מותר קנין לנדבה, וכן בעופות ימותו, וכמ"ש סק"א.

ואין לומר דמתני' מיירי גם באופן שהפריש הקן בהדיא לחטאת ולעולה דבכה"ג יש כאן חטאת ועולה ודאם ואף אם יקריב חטאתו ממקו"א תהא זו מותר חטאת, [נומצינו יומא נ"ה ב' דחיישינן שהנותנות מעותיהן בשופר פירשו לחטאת ולעולה דמה"ט במתו ילכו ליה"מ כמ"ש בתו"י שם], דבכה"ג לא יוכל להקריב אפי' עולה אחת, שאם יעשה כדין ויקריב חטאתו תחלה ממקו"א, הו"ל תערובת של חטאת המתה ועולה ולא יוכל להקריב כלום, והו"ל כחולין ועולה דפקעה קדושתו, דכל קדושתו תליא מפני שיש כאן קדושה מוחלטת למזבח, אבל אם חלק

ב' דאזלא לנדבה היינו העולה עצמה שהפריש מהקן, אבל מותר העולה שהי' מיועד לחטאת יש מקום לגזור בו, או"ד כיון שנשתנה דינו קודם שניתותר, ונעשה עולה, הר"ז בדין מותר עולה ויקרב, ויתכן גם לגזור אטו אם הביא עולתו ראשונה שאז כל הקן חטאת וה"ל מותר חטאת דלמיתה אזלא, וזה קרוב לגזור דלאו כו"ע דינא גמירי להבחין אם הקדים חטאתו או עולתו, מיהו כיון שלעולם הדין דחטאתו קודמת י"ל דלא גזרינן.

ונראין הדברים דמתני' דשקלים פ"ב מ דקתני מותר קיני זבים וקיני זבות כו' נדבה, כוללת כל אופני מותר, ואפי' הקריב החטאת תחלה, ואמנם בנזיר נחלקו אמוראים בהא דקתני מותר נזיר לנדבה אם זה כולל גם כשהקריב חטאת תחלה, ונתבאר לעיל ס"א סק דלתלמודן אם הקריב חטאת תחלה המותר לעולה ולשלמים, אבל בקנין לא נחלקו, דכיון שהמותר בלא"ה לעולה לא חילקו לדקדק איזו קרבה תחלה, וגם סתמא דמילתא אין ידוע לבעלים בבירור ד"ז, אע"פ שהסדר הראוי להקריב החטאת תחלה, ולפ"ז מתפרש דלכו"ע מותר קנין לנדבה ואע"פ שהי' יכול ליקח במותר כולו עולה או שתי עולות, ומ"מ המותר במעות מתייחס למותר סתומין ויפול לנדבה, ודכוותה ה"ה בעופות שדינן לנדבה ככל גונא, וממילא ימותו, שלא רצו חז"ל לחלק איזו קרבה תחלה, ואיכא נמי גזירה אטו לפני כפרה, ורק אם נקרא עליה שם עולה פקע ממנה שם מותר ותקרב, ואף במעות אם כשלקח החטאת אמר והשאר לעולתי פקע מהם שם מותר דסתומין, והיינו ההיא דיומא מ"א ב' כמ"ש"כ שם, שוב נתבאר בזה לעיל ס"א סק"ו דעת אאמו"ר שליט"א שהמותר לנדבה מהלכה ול"ד למותר דנזיר עי"ש, שוב נתבאר דגם במותר דנזיר לנדבה, והירו' מיירי בסתומין ולא מיירי כלל בניתותרו מעות אחר שלקח ג' בהמות.

אחר שהקריב, וא"כ לא קתני במתני' היכן הקריב, וכתב דיראה לי שמקריבן למטה, ודעתו ז"ל שהקריב כל התערובת, וכבר העיר בזה הר"י קורקוס, וצע"ג.

שם בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת כו' יעוי' בראב"ד וברז"ה מ"ט קרי לה נדבה, ונהראב"ד הנדפס בסוף המשניות נראה שהוא מנוסחא אחרונה ושם הוסיף הראב"ד תשובה על קושיית הרז"ה, ובכמה מקומות נראה שיש תיקונים מהראב"ד עצמו, וכמדומה שלא ראה השגות הרז"ה כלל, והנה מלבד ששינה התנא וקרי לה נדבה דהוא רק עולה, הרי נדבה מתפרש קן שלם כדתנן לעיל דבנדבה כולן עולות, וברישא מיירי בחטאת אחת שנתערבה, ונראה דהיא הנותנת כיון שכונת התנא לומר בין ששתייהן שוות דהיינו קן עולה וקן סתומה, לכך שינה ונקט נדבה שיתפרש בקן שלם ולא בפרידה אחת, וכמשי"ת הטעם בסמוך, ועי"ז הריח גם שלא הוצרך להאריך ולהזכיר עולה וחטאת בהדיא.

ובחידוש המשנה יעוי' בספר יעיר קינו שכ' דבחוברה מרובה איכא למימר כל דפריש, עי"ש דבאמת הדין נכבשינהו דניניידן כו' ולע"כ, אבל לכאורה הדבר פשוט שאין להתיר טפי עי"ז, ואע"פ שכאן רשאי ליקח אותו אחד מן הקבוע, מ"מ אין לחלק ולהתיר עי"ש שלקחו בדכבשינהו, דגם בכה"ג איכא למיגזר שמא יקחנו מן הקבוע, ובפשוטו נראה דמשנה זו נשנית כלפי מתני' דפ"ג מ בכהן שאינו נמלך ועשה חציין למטה וחציין למעלה דשם יש ג' חילוקים, שאם החובה והנדבה שוין דהיינו קן אחד בזו וקן אחד בזו, אין כשר אלא כמנין חטאות שבחוברה, [וזה כדין חטאת או עולה אחת שנתערבה בחובה], ואם החובה פי שנים בחטאת, דהיינו שתי קנים סתומין וקן חטאת, מחצה כשר ומחצה פסול, דהיינו ג' מתוך השש עופות, ואם החטאת פי שנים בחובה, דהיינו שתי קנים חטאת וקן סתומה, המנין שבחוברה כשר, דהיינו שתי

המקרבן שלא למזבח נדחה, ודוחק לומר דכדי שלא יפסיד העולה מתערובת זו שרינן לי' להקדים עולתו לחטאתו דהו"ל כדיעבד, וכיון דראוי לפרש מתני' במקדים לחטאתו, ע"כ דלא מיירי אלא בסתומה גמורה, [ועי' יומא שם דבמתה אחת מהן נפסלו כל המעות מפני התערובת, וה"ה נתכפרה אחת מהן ממקור"א, אלא דהתם המעות יפלו לנדבה, אבל הכא דהעוף למיתה הו"ל כמתו בעליה, דכיון שצד אחד מהשותפין אינו יכול להעמיד הקרבן להקברה, הו"ל כמת, אא"כ התנה שאם יתכפר ממקור"א לא יהא זה בדין מותר אלא מבטל שותפותו ומוחל חלקו לאחרים, וה"ה אם יתנה כן במיתה], ועי' לק' סק"ג דמתני' דמשם אחד ג"כ מבואר דמיירי בסתומה שאפשר להוסיף.

כ"ז כתבנו מעיקרא ולפמשנ"ת בסוס"א השניה לעולם מותר חטאת או מותר סתומין, ולק"מ.

שם אין כשר אלא כמנין חטאות שבחוברה, פי' הרמב"ם דעפמים שיש בחובה יותר חטאות מעולות, כגון שכבר הקריב העולות או שמעיקרא עירב יותר חטאות ולכן לא אמר דחצי החובה כשר, ולכאורה אף אם היו החובות רק מחצה חטאות ועולות (כדמתפרש בשאר משניות דמיירי דוקא במחצה), ג"כ הלשון הנאות הוא כמנין חטאות שבחוברה, כיון שרק החטאות כשרות, ולא כל חטאות שחוברה, דאפשר שהקריב המעורבת, וזהו לשון כמנין חטאות שבחוברה, [ולשון המנין שבחוברה בפ"ג מתפרש מנין כל העופות שבחוברה גם החטאת וגם העולה כמש"כ לעיל, מיהו הרמב"ם מפרש לשון המשנה שבאה לפרש ענין זה דפעמים שבחוברה יש שתי חטאות ועולה אחת ואז המנין שבחוברה כשר, פי' חטאות שבחוברה, ואם בחובה שוין מחצה כשר ומחצה פסול, ועפ"ז כתב דבריו בפ"ח מפסוה"מ ה' וכבר תמה הראב"ד עי"ש, והרמב"ם כנראה מפרש דכשר דמתני' היינו

קנים בשותפות ולהתנות, וס"ד דלא נחתין לכתחלה להקריבה בכה"ג, וכן בשני שמות יש חידוש זה, לדעת הרא"ש ותו' בשטמ"ק כריתות ח' א' ט' ב' דהביאה חטאת יולדת אינה נטהרת מטומאת זיבה, וס"ד דלא מכשרין בתערובת כזו, ומצינו בכריתות ז' ב' דלרבנן דר"י לא שרינן להביא בספק ולהתנות [כ"ה דעת הרמב"ם דרבנן פליגי עליה ופסק כרבנן], וכש"כ כאן שיביאו כולן קרבן הנאכל, אלא דהני אזלי למיתה, וקמ"ל דשאני הכא שכולן חייבין בודאי, ולא חיישינן שלא ידעו להקנות זו לזו, וחששו שפעמים שאחת הלכה או מתה ואז ירבו חטהע"ס, ואפשר דבאמת רק משום הפסד קדשים התיירו, ונראה דלא שרינן חטהע"ס אלא כשיש לה ספק בפ"ע, ובזה לא אמרו רבנן להצטרף לודאי, אבל כשהיתה ודאית ועשו לעצמם ספק כפרה ראוי להצטרף ולא להביא חטהע"ס, ולכן ע"כ מייתו ומתנו, ומעיקרא לא אסרו ליכנס לזה משום הפסד קדשים, נויש להסתפק אי דוקא לידה וזיבה שרינן דהו"ל מחו"כ דא"צ דעת כדאמר נדרים ל"ו א', אבל קן דטומו"ק לא, או"ד ל"ש, ומאריכות לשון המשנה הי' משמע דדוקא הני, וצ"ע], ועדיין צ"ת, ועי' עירובין ל"ז א' דל"ג התנו אטו לא התנו כגרתו'.

ו' לשון המשנה משמע דדוקא שתי חובות שנתערבו, אבל מאותה לידה אפי' הפריש שתי קנין ונתערבו נעשין כולן אחד.

ד. **שם מ"ד ר"י** אומר שתי נשים שלקחו קניהם בעירוב או שנתנו דמי קניהם לכהן, לעיל ס סק נתבאר דעת הראב"ד שהם שותפין מוחלטין בכל הקנין והם מתפרשות ע"י הכהן מכאן ולהבא, ואפשר להקדיש קרבן משותף לשני בנ"א כשעתיד להתברר, דהשתא יש כאן קדושה מוחלטת למזבח ויתברר אח"כ למי, וכש"כ שאפשר לערב מעות בשותפות באופן שהחלוקה תעשה ע"י הכהן, וא"צ לחלל המעות כשלוקח לאחד, דאינו אלא מברר חלוקתן, ונראה דאפי'

עופות מתוך חשש, וכלפי אלו שנה התנא דבנמלך כל האופנים שוין, ולכך שנה בנדבה כדי לשנות בקן שלם דזהו הנקרא שוין ולא בפרידה אחת כגוונא דרישא.

בפי' הרא"ש וחובה מרובה ונדבה מועטת כגון שנתערבה עולה בד' קני חובה כו' ויביאו עוד ד' חטאות ועולה, ואם הי' של נשים הרבה יתנו ביניהן, [כצ"ל], ומבואר כאן דתערובת החובה המרובה אפשר שהיתה של נשים הרבה, והיינו שלקחו קניהן בעירוב, וש"מ דאף מה שהנשים לוקחות בעירוב קדוש קדוה"ג דאל"כ לפרקינהו, וכבר נתבאר כן לעיל ס"א סק דתערובת שתי חובות בתחלה אפשר בין באשה אחת בין בשתי נשים, - הי"מ שברא"ש הוא כנראה גליון, וזה כפי' הקודם אלא שפי' נדבה קן שלם ולא פרידה אחת.

ג. **שם מ"ג בד"א** בחובה ובנדבה אבל חובה שנתערבה כו' פי' דבחובה וחובה יש חילוק בין אם שתיהם שוות או אחת מרובה, אבל באמת אפשר לקבוע כלל אחד לשתיים, דלעולם המועט שחובה כשר, בין בחובה וחובה בין בחובה ונדבה.

גם משניות אלו נשנו כלפי משניות שבפ"ג שהמרובה כשר, אבל צריך לדקדק מאי קמ"ל דבפשוטו חושבנא בעלמא הוא, דהא כולוהו מיירי בקבוע, וקים לן גזירה דשמא יקח מהקבוע, וכדקתני רישא חטאת שנתערבה בעולה כו' ימותו כולם, ואפשר משום דבפ"ב מ"ב מקילינן אף כשפרח מאחת לשבע, עי"ש ברא"ש וברז"ה, הקדימו כאן דבקבוע רק המועט כשר, (ויש לברר בנתערבו אחת בשתיים והקריב המועט ואח"כ נתערבו השתיים כג' מאי, אבל מתני' מתפרשת בנתערבו כולן יחד).

ובעיקר הדברים משמע שיש חידוש דמורינן להו לכתחלה להקריב מהתערובת אע"פ שיצטרכו אח"כ להביא יותר ממאה

ויתפרשו מכאן ולהבא ע"י הכהן או כפי מה שהתנו, וא"צ לחלל המעות של כל אחד כשלוקח לאחד מהם, דזהו תנאי החלוקה ואין זה אלא בירור, ובפשוטו זהו ענין השופרות, אבל דעת תו' דבשני בנ"א א"א לצרף יחד, וע"כ נותנין המעות צורות או שמחללין מעותיהן בכל מקום שהם.

ד. כמה חילוקים יש בין סתומין דנזיר וקנים לסתומין שהאדם קבע בתנאו, א' דהמפריש סתם לשתי חובות אינם בדין סתומין אלא כמפורשין חציין לזה וחציין לזה, עד שיפרש בתנאו כח סתומין, משא"כ בחובה אחת, ב' מת או שנתכפר באחר (באבודה) ילכו כל המעות ליה"מ אם אחת החובות היתה חטאת, (דאין חילול למעות יה"מ), וחובה אחת יפלו לנדבה, ג' דשתי חובות מתפרשות כפי תנאו וא"צ שעת לקיחה או עשייה, וע"י לעיל דעת תו' בזה, ד' היו סתומין לחטאת ושלמים מועלין בכולן ואין מועלין במקצתן, ובחובה אחת אין מועלין כיון שראוין כולן לשלמים, וצ"ע בזה, ה' בבהמה דקדושה קדוה"ג אם פקע אחד החיובים נדחית, אף באופן שהמעות לנדבה דמ"מ חלק זה אינו ראוי להקרבה, ובחובה אחת נקבע הכל לשאר חובתו, (כ"ז כשפקע החיוב קודם חלוקה כפי תנאו, כגון שמת אחד השותפין, אבל אם הקריב הכהן לאחד מהם, הרי יצא מהשותפות).

ה. גם בבהמה שקדושה קדוה"ג איכא כל הדינים הנ"ל, שאם נשתתפו שנים בשתי בהמות על שתי חטאיהם מתבררים ע"י הכהן כפי תנאם, וכל אחד סומך ידיו על שלו, דא"צ לזה עשיית כהן, וכ"ז שלא בירר הכהן [או בענין אחר שהתנו בירורם], הרי הם שותפין במוחלט, והמועל באחת מהבהמות נותן דמי המעילה חציים לזה וחציים לזה (אם יש נפ"מ בזה), ואם היו לאחד עולה ולאחד אשם המועל באחת משלם חצי לעולה וחצי לאשם, מתו נדחו שתייהם מהקרבה ודמי כל אחת מהן חציו לעולה וחציו למותר אשם, - מתה אחת

הפרישה כל אחת מעותיה בפ"ע יכולות ליקח הקנין בעירוב, דמעות כיון שאפשר לחללן, אפשר להשתתף בהן בכח זה, וההשתתפות חילול, ועכ"פ בלקיחה מקדו"ד לקדוה"ג יכולין להשתתף יחד, ואפשר דהיינו דקמ"ל בנתנו דמי קניניהן לכהן, שאע"פ שכל אחת הפרישה מידותיה בפ"ע, מ"מ יכולות לחזור ולערבם ולקנות הקנין בתערובת כאילו לקחום במעות חולין, ובוזה מיושב שהיו נותנין המעות בשופרות ולא דקדקו אם היו נשים שנתחייבו אח"כ, דאע"פ שאחת הפרישה תחלה יכולה להשתתף עם זו שנתחייבה עתה במעות, ואפי' נתחייבה השני' אחר שהכניסה הראשונה המעות בשופר יכולה להתנות מעיקרא שדעתה להשתתף עם כל אלו שיתנו היום בשופר, ועמשנ"ת לעיל ס"א סק בסוגיא דעירובין.

דינים העולים

א. מצאנו מעות סתומין לנזיר ולכל חייבי קנין, שיכול להביא בכולן שלמים או חטאת או עולה, ויכול לחלקן לכולן, והמחודש במעות סתומין הוא שהבירור נעשה מכאן ולהבא, אבל כ"ז שהם סתומין הם במוחלט לכולן.

ב. דין סתומין נאמרו בחובה אחת, אבל סתם המפריש מעות סתומין לשתי חובותיו הרי הם כמפורשין חצי לזה וחצי לזה, אבל אפשר גם להתנות במעות שיהיו סתומין לשני חיובים שונים, מעות אלו יתפרשו כפי התנאים שהתנה מעיקרא, כיון שאינם חובה אחת שיתפרשו דוקא בעשיית כהן, ויכול להתנות שיתפרשו בשעה שירצה הוא או הכהן לפרשם, אבל דעת תו"י יומא מ"א א' שאינו יכול לפרשם אלא בלקיחה או בעשיית כהן, - (מה שמצאנו נזיר כ"ו ב' דנסכא וסוורא כמפורשין היינו שאין להם הלכות סתומין דחובה אחת, אבל יכול לפרש בהם כסתומין דשתי חובות).

ג. ולא עוד אלא אפי' בשני בנ"א אפשר להפריש יחד מעות סתומין לשתי חובותיהן

מהבהמות הרי הם שותפין בנותרת, וסתמא דמילתא תרעה עד שתסתאב, אבל יכולין להתנות שבאופן זה לאיזה שירצה כהן יקריב, (והשני יקבל דמים מהמתכפר), וגם אז הם שותפין גמורין כ"ז שלא קבע הכהן, ובענין זה יכולים להתנות מתחלה על בהמה אחת כה"ג.

ו. מה שמצאנו במשניות תערובות שתי חובות כדתנן שתיים לזו או מאה לזו, מיירי בכה"ג שהפרישתן מתחלה יחד, והחלוקה תעשה ע"י הכהן, וכה"ג מצינו בחובה ונדבה כדתנן הרי עלי קן כשאלד זכר, ובכל שתי חובות אחר שמקריב אחת נעשה השני כעולה בחובה, אלא דכיון דמעיקרא הפריש קן, שפיר מתבררין מכאן ולהבא, וכנ"ל.

ז. הפריש מעות לחובתו וחזר וההפריש מעות לחובה אחרת יכול לערבם יחד וליקח בהם קנים בתערובת כמו במעות חולין, [וכן אם הפריש מעות לחטאת ועולה מפורשין יכול ליקח בהם קן סתום אבל לא יהא דינו כסתומין לגמרי אלא כשני בנ"א דבסמוך], וה"ה בשני בנ"א, ואפי"נ נתחייב השני אחר הראשון, דבמעות אפשר להשתתף ככל שותפות וכשוקנה בהמה הר"ז שותפות מוחלטת, [ויש לדון בכ"ז שאינו בעלים על ההקדש להשתתף], ובשופרות יש חידוש שאפי"נ נתחייב השני אחר שנתן הראשון בשופר ג"כ מצטרפין בשותפות אחת, וד"ז אינו מבואר, דאפשר דמיירי רק בזיבה ולידה שכל הנותנין לאותו יום כבר היו מחויבין, ומ"מ אין בזה קושיא דע"ד ב"ד נותנין, ויתכן לומר שמקדישין ע"ד העתיד ולא הקדישה כל אחת מעותיה בפ"ע אלא ע"ד ליתן בשופר כדנין שופר.

ח. שני בנ"א שקנו שתי חטאות בשותפות כנ"ל אינם יכולים להתכפר אא"כ בירר הכהן קודם ההקרבה חטאת לזה וחטאת לזה, וכן באדם אחד ושני חטאים, דכ"ז שלא

נתברר יש לכל אחד חצי קרבן, ובתו' עירובין ל"ז א' לכאורה ל"מ כן, וכבר הק' כן בתו' הרא"ש, וכן תמה הראב"ד על פי' רש"י בזבחים בזה, אבל מלשון תו' סופ"ק דקנים ה' נראה דפשיטא להו שאף הלקיחה א"א בכח של ארבעים מתוך פ' שלא חל קדושת הגוף בקרבן אא"כ מבורר אחד שלם לזה ואחד לזה, ולכן פשיטא להו דההקרבה נמי כשרה בסתמא, וצ"ל לפ"ז דיש אחד מבורר כלפי שמיא, וצ"ע איזהו, (ובחובה ונדבה כ' הראשונים דחובה ראשון), ולפ"ז אף דעת תו' דא"א להתכפר בלא בירור כלפי שמיא, [ותוספתא דכריתות בבירור מיירי, שהרי צריך סמיכה], ועי' כ"מ בשם הריק"ו.

דיני מעות סתומין לאחר חזרה מדברינו בס"א עי"ש בסוף הסימן.

א. המפריש מעות לקינו יכול להביא בכולן עולה או חטאת, אבל משלקח חטאת או עולה הוקבעו השאר לשני במוחלט, [ואפי"נ הביא עולה אחרת הרי מעות אלו מותר עולה ולא מותר קינין, ואם מתה חטאתו אינו מביא ממעות אלו אחרת], דשעת לקיחה או שעת עשייה זוהי השעה הראויה לפירוש הסתומין, ואין להשאירן סתומין לאחריות אם תפסל, דכל ענין סתומין לבירור הלקיחה או העשייה נעשו, ושעת לקיחה כשעת כפרה דמיא, דבסתם הפרשת מעות כדי קן אין בדעת האדם לאחריות דשמא יפסל כלל, והר"ז כלקח חטאת והניח מעות ואמר ואלו להשלים חובתי, שאם הניח כדי פרידה אחת הר"ז כאמר לעולתי, וכ"מ נזיר כ"ו ב' עי"ש, וכן הדין בעופות, וכן הדין בסתומין דנזיר, כללא דמילתא סתומין הם עד שעה שמתפרשין בלקיחה או בעשייה וכאילו אמר חטאת ועולה סתומין עד שיתפרשו לחטאת ולעולה, וכל שנפל אחד מביניהם הרי כבר נתפרשו שניהם.

ב. הפריש מעות יותר מכדי קינו, לאחריות, [ואפי"נ לא נתכוין לאחריות אלא שניתותרו

ג"כ דינם כלאחריות], יכול ליקח במותר חטאת או עולה, ואפי' חטאתו ועולתו קיימין עדיין, דכך דינו של כל המפריש לאחריות, וכמו שאם הפריש חטאת ועולה יכול להפריש עוד חטאת ועולה לאחריות, ואם נתכפר וניתותרו החטאת והעולה הנוספים, הרי העולה קריבה כדין מותר עולה והחטאת תמות דהו"ל מותר חטאת.

אבל אם לא לקח במותר כלום, הר"ז מותר קנין שיפלו לנדבה, ואין חילוק איזה לקח או הקריב באחרונה, וכן בנזיר, דדין נדבה במותר קנין הוא דוקא בסתומין כדמעיקרא שעדיין ראויין לחטאת ג"כ, אילו לא קרבה חטאתו, אבל העוף עצמו שלקח בהם לחטאת או לעולה אפי' לאחריות, אין זה ענין למותר קנין.

וה"ה בעופות אם נשאו סתומין דינן כקנין סתומין שמתו עליהם דיפלו לנדבה, מיהו כיון שאין מקיצין בעופות ימותו, ועתו' נזיר כ"ז א' בזה, [כגון שהפריש ג' פרידות ועשה אחת חטאת ואחת עולה הרי האחרונה מותר קנין כיון שהיתה ראויה לאחריות לשתייהם ואפי' נעשית עולתו לבסוף כדינה, דאף במעות הדין כן, כ"ז שלא נקבע על הנותרת שם עולה, ואינו יכול לקרא עליה שם עולה אלא בעשיה, דנהי דמזומנת לאחריות לעולה, אבל גם כח מותר חטאת מעורב בה, שאם לא יצטרך לעולה תלך לנדבה, וכמו המפריש קן לאחריות דלא נקבע כולו לעולה אחר שהקריב חטאת מהקן הראשונה].

ג. הפריש מעות יותר מכדי קינו לאחריות ולקח פרידה אחת לחטאת ונשאו דמים לשתי פרידות נראה דתלוי באופן הפרשתו המותר, דאם הפריש סתמא מעות מרובין, בכלל זה דחושש שיביא חטאת שמינה או שיתיקרו או יאבד מהמעות, ומסתברא שאינו יכול ליקח בהם חטאת עד שיקח עולה תחלה ואפי' מתה חטאתו, שהרי עכשיו כל המעות

משועבדין לעולה שאם רצה יביא בכולן עולה, ואם אבדו מקצתן השאר לעולה, וכן אם הוקרו עופות, ועדיין אין זכות לחטאת בהן עד שיקבעו בדין מותר, וכ"ז שלא לקח עולה אין זה מותר, וכמו שבחטאתו קיימת מובן שאינו יכול ליקח בהן עוד חטאת לאחריות, ה"ה במתה חטאתו, עד שיקח עולתו ויעשו מותר, (ואם מת קודם שלקח עולתו אפשר דהו"ל מותר עולה, עי' להלן דין ה'), וכן הדין בעופות עצמן כשנשאו שני פרידין אחר שלקח חטאתו, (ובעופות יש קושיא כיון שעולה מתפרשת רק בעשייה וצריך להקדים החטאת, ואמנם יפסיד בכה"ג, אבל אין בזה לסתור הדברים כיון דלעולם סתומין מתפרשין באחד מן הזמנים שקבעה תורה, לקיחה או עשייה, ואין בכלל סתם סתומין חשש שמא יפסל אחר מליקה, דכללל דסתומין שסתימתן עד שעה שמתפרשין, ואחר שנתפרשו לוקח שניהם, ואם יש מותר חל דין מותר), דלעולם לא חל שם מותר קודם שגמר ליקח העיקר, ואחר שלקח העולה נעשו השאר מותר ויכול ליקח בהן חטאת, ומ"מ אם מתה גם העולה יכול ליקח בהן עולה, דלא הוקבעו לחטאת דוקא, אלא מותר קנין שיכול ליקח בהם כל הצריך לקינו, מיהו יכול להפריש המותר כמעות לאחריות בפ"ע, ולא יהיו תלוין בעיקר עד שיקרא עליו שם מותר, ובכה"ג יכול ליקח חטאתו מיד, [ואפי' הוקרו, דאין כדי עולה בחצי המותר], ובסתמא נראה כצד א'.

ד. אין חילוק אם הפריש המעות בב"א או בזא"ז, אבל אם הפריש המותר על דמי קינו אחר שלקח החטאת ואח"כ נפסלה החטאת נראה דיכול ליקח בהם חטאת תחלה, דכיון שקבען סתומין, הרי בהדיא שלא קבען למותר עולה דוקא, והר"ז כמותר לאחר שלקח עולה ג"כ, וה"ה בעופות.

ה. הפריש מעות יותר מקינו לאחריות ולקח בהן חטאת והקריבה ומת והביאו היורשין עולה משאר המעות, אפשר דהמותר לא יפול

העשיר כמת ושאר המעות נקבעו לעולה, וצ"ע בזה, וקצת משמע כן בנזיר כ"ו ב' דבמת הוקבעו חציין לעולה וחציין לשלמים.

ו. כל מש"כ הוא בהפריש סתמא, אבל יכול להפריש מעות או עופות באופן שלא יקבע לקחת אחד את השני [ולא בעשייה] עד שיתכפר, וכן לענין מותר יכול להפרישו בענין זה, ובזה אפשר שיהא בדין מותר אף במת, אם יביא עולתו ממקו"א.

לנדבה, ואע"פ שאילו לקח העולה מחיים הי' השאר מותר קניין, אבל לאחר מיתה אפשר שאין חזור שם מותר ע"י לקחת העולה, אלא הוקבעו כל המעות לעולה, שהרי מחיים הי' יכול להביא בכולן עולה, ואין בירור של אחר ליקח בחלקן עולה קובע דיני מותר אם לנדבה או לעולה, ולכן דיני המותר נקבעין במוחלט עם המיתה ובכה"ג הדין נותן שיקבעו במוחלט לעולה, כמו המפריש שתי חטאות לאחריות ומת ששתיהם ימותו, ולפ"ז אפשר דאפי'

סימן ג

מדרבנן, ול"ד לחטאות המתות שלא תקנו מעילה ליה"מ, או"ד לא חילקו, כיון דמדאוריתא פקעה קדושתן כיון שאינם ראויין לשמים, וכדנתיא בתוספתא ימותו, וקרוב הדבר שיהא בזה מעילה, דסו"ס יש כאן גם מותר עולה, ולפ"ז אפשר דה"ה לאח"מ, וצ"ע, אבל מדאוריתא ודאי פקעה קדושתן, מיהו אפשר שאין הגדרת הדין שיפלו לנדבה אלא שא"א, דהא סו"ס הדין הוא שימותו, ויש לפרש שהנדבה מכשרתן, אבל כשאין נדבה נשארו בדין חטאות המתות, ולפ"ז לא יהא מעילה מדרבנן, ובמעות שאבדו נראה שיחללם בכל מקום שהם על העוף שיקח, ולא יוסיף מעות חולין לשני.

ונראה דדין הקן, אחר שהוסיף הזוג לשני, כאילו הפריש מתחלה ג' פרידין שאין חילוק אם הפרישן בב"א או בזא"ז כמ"ש אאמו"ר שליט"א, ואם לקח חטאת בשלישי נקבע השני והפורח להביא מהן עולה במוחלט, ואפי' נפסלה חטאתו אינו יכול ליקח השני לחטאת, ואם נמצא הפורח קודם שעשה שני לעולה יכול ליקח לעולה איזה מהם שירצה והשני למותר קניין ואם נפסלה חטאתו יכול לקחתו לחטאתו, אחר שלקח אחד לעולה, מיהו כיון שצריך להקדים חטאתו,

א. פ"ב מ"א קן סתומה שפרח ממנה כו' יקח זוג לשני, לכאורה הול"ל השני כשר, ונראה דדינא קתני שלא יקריב השני לחטאת עד שיפריש תחלה פרידה נוספת, שאם יקריב מיד הנותר לחטאת, יקבע הפורח לעולה, ונמצא שיש גזול של עולה הראוי להקרבה פורח באויר, ויכשלו בו במעילה, וכן בין המתות הרי הוא קובע עולה הראויה להקרבה בין המתות, אבל אם יקח תחלה זוג לשני, ויקריב מאלו חטאת ועולה, יקבע הפורח כמותר קניין דלמיתה אזיל, ובין המתות מצותו בכך, ואף באויר הכי עדיף שלא יבואו לידי מעילה, ואף במת אחד מהן אפשר שישתנה דינו ע"י שיקח זוג לשני, דהא קדשים שמתו מועלין בהן מדרבנן כדאמר מעילה י"ב א', וחטאות המתות אין מועלין אפי' מדרבנן כמ"ש רש"י מעילה ג' א', וכ"ז שלא הקריב כלום יש לחשוב המת כקדשים שמתו, וכן אם יקריב הנותר לחטאת, אבל אם יקח זוג לשני אפשר שישתנה דינו אח"כ ויחשב כמותר חטאת ולא ימעלו בו אפי' מדרבנן, והכי מסתברא דהדין נותן שדמיו ליה"מ ולא אמרו דמים ליה"מ מדרבנן, ועי' בסמוך, נייש להסתפק אם מועלין מדרבנן בקן שמתו בעליו, מי אמרינן כיון שמן הראוי שיפול לנדבה שפיר תיקנו מעילה לנדבה

דבמפורשת תו לא אגידי, כיון שאין הנדון מפני הקשר בין החטאת לעולה.

מדברי הרז"ה שכו' דקמ"ל דלא חיישינן שיקריבנו המוצאו לחטאת או לעולה, מבואר שאם הי' מקריבו המוצאו לעצמו הי' נקבע השני, וכתב אאמור"ר שליט"א שיש ללמוד מזה דאפי' בעשאו כהן שלא לשמה דפסולה בחטאת ג"כ נקבע השני לעולה, והנה עצם הדין ודאי נראה כן דע"כ נקרא עליה שם חטאת ולא כמאן דקטלה דמי שהרי אם עלתה ל"ת כדין חטאת של"ש, וכל שנקרא עליה שם חטאת השני לעולה, אבל לכאורה יש לדון דכיון שאין שינוי בעלים פוסל במליקה אלא בהזאה, א"כ אפשר שתהא המליקה כשירה, מיהו נראה דבכה"ג ליכא סתמא לשמה והר"ז כחושב ע"מ להזות דמה שלא לשמה, מיהו עיקר החשש רחוק דמלבד שאין הצד צריך לחשוש לעוף זה כמ"ש הרז"ה מההיא דנזיר, הרי גם אין לחוש שהצד ילך ויקריבנו, ולא הי' התנא צריך להשמיענו ד"ז, ובפרט בפרח בין המתות, ויש להסתפק אם הכהן יכול לפרשן שלא ברצון הבעלים, דבכה"ג שמצאן אחר לא הסכימו בעלים לפירושן.

ב. **שם** שהגזול הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו, לשון כנגדו מתפרש אחד הראוי להיות בן זוגו, דאל"כ הול"ל פוסל עוד אחד (או פוסל שתיים), והיינו ממקום שפרח משם כמ"ש הרא"ש, (ולשון הראב"ד צ"ע), והיינו דקאמר שהגזול הפורח פסול במקום שהוא עתה, ופוסל אחד כנגדו במקום שיצא משם, ובאמת הגזול הפורח אין פסולו בגופו דאפשר שיקריבוהו כמ"ש הרא"ש, אלא דבכל מקום שנתערב אינו מוסיף במנין הכשרים ודיינינן ל' כעוף פסול שנתערב, (ואינו פוסל אחרים בתערובתו), אבל אותו שכנגדו מתפרש דוקא כנגדו, שהוא ישאר בן זוגו של הפורח, ונראה דבכלל כנגדו דקאמר שנפסל קן שלם

והעולה תתברר רק בעשייה, לא יוכל לקחת מהם לחטאת לפמ"ש"כ לעיל ס"ב סק"ד שצריך להקדים ליקח העולה, ורק אח"כ יקבע הנותר בדין מותר, (מיהו יכול למלוך העולה תחלה ומיד עם מליקתה ימלוך החטאת ויזה מהחטאת תחלה [דחטאת סגי בסימן אחד], דמסתברא דהעיקר להקדים כפרת החטאת וצ"ע בזה, אבל אין ראוי לנהוג כן, ועי' לעיל שם דאין קושיא אם באמת ע"כ ישאר מותר בכה"ג, ואם עולתו תפסל יקח השני לעולה), ואפי' נימא שיכול ליקח החטאת תחלה היינו דוקא כששניהם לפנינו אבל כשעדיין לא נמצא הפורח פשיטא דהשני לעולה, דהכל משועבד לעולה קודם מותר לחטאת, והיינו יקח זוג לשני שהשני נקבע לעולה ע"י השלישי במוחלט, כ"ז שלא נמצא הפורח, ואף כשנמצא נקבע בהם דין עולה במוחלט וכמ"ש"כ.

כתב הרא"ש דקמ"ל דלא אמרינן כיון שהוקבע ונאבד האחד גם חבירו ידחה, (ובסמוך כתב דמפורשת לא אגידי תו חד בחבריה, ומשמע דאע"פ שהיו יחד מעות סתומין נתפרדו בלקיחתן, ומזה משמע דבמפורשת אין לדון משום דיחוי, וק"ק במ"ש בתחלה דה"ה מפורשת, והרי עיקר חידוש המשנה לא שייך במפורשת), ונראה דביאור הדברים לאו משום דיחוי דאבד בן זוגו, אלא דהי' מקום לומר דגזול אחד שחציו חטאת וחציו עולה נדחה מהקרבה, ורק כשיש שנים שתתברר ההקרבה גם לחטאת וגם לעולה מהני, ובאמת בשני בנ"א שהפרישו שתי חטאות ומתה אחת מהן אם לא התנו שגם במת לאיזה שירצה כהן יקריב, היתה החטאת נדחית ותרעה ודמי חצי' לזה ודמי חצי' לזה, וקמ"ל דבקן כהתנה דמי, וממילא יש ללמוד דגם מעיקרא יכול להפריש פרידה אחת שתהא חצי' חטאת וחצי' עולה במוחלט, ותתפרש מכאן ולהבא לאחד מהם, וזהו שכ'

אין כאן פסול מוחלט אלא שראוי להמנע, עי' להלן.

ועד"ז יש ליישב הא דבמ"ג כשחזר משני' לראשונה לא שרינן לי' להקריב כנגד הפורח את בן זוגו, אע"פ שהראשונה בלא"ה פסולה, דכיון שפסולה של ראשונה אינו מן הדין אלא שכן ראוי לנהוג כדי שלא להרבות פסול בשאר הקנים, נמצא שבהקרבתי בן זוגו שבשני' גורם פסול מן הדין לקן הראשונה, ואסור, (שאם ימותו כל הקנין יכול להקריב קן הראשון, וזה מוכיח שאין פסולן מן הדין), ומזה מבואר שאפי' ירבה פסול בקדשים ג"כ לא שרינן ליה להקריב זוג שכנגדו, שהרי בנדון דידן פוסל יותר בקן שבשני' וכמש"כ.

לשון המשנה פסול ופוסל אחד כנגדו שהגזול הפורח כו' צ"ב דהול"ל אף השני פסול, שהרין אין כאן אלא אחד, וגם מה נתינת טעם הוא שהגזול כו' היינו הך, ואפשר דה"ק שאין הטעם מפני שהשני נדחה כשנשאר יחידי, אלא כללל הוא אף בנשארו רבים בקן דמ"מ פוסל אחד כנגדו, וניחא לי' למינקט לישנא של הכלל הידוע דפוסל אחד כנגדו ולא לומר שהשני פסול, כיון שאין פסולו מן הדין אלא בהנהגה הראויה, והיינו דמסיים שהגזול כו' דמשום שכללל הוא נקטי' נמי ברישא, אע"פ שלשון זה אינו מדוקדק בקן אחד, וסיפא זו נשנית כלפי הרישא דיקח זוג לשני דכאן לא יקח זוג לשני אלא אף השני פסול כנגד הפורח, ואף ממקו"א אינו יכול להתכפר כ"ז שלא נתכפרו באותן שפרח לשם כדינן, שאם יתכפר יעשה הפורח מותר ופסול.

יש לעי' אמאי לא קאמר שהגזול הפורח פוסל אחד במקומו ואחד כנגדו, שהרי האמת שאינו פסול בעצמו אלא פוסל אחד מהתערובת, אבל הוא עצמו אפשר שיקרב, וכמשה"ק הרא"ש, ונראה דכיון שפסולו במקום שפרח לשם הוא מן הדין, והא דפוסל כנגדו הוא מהנהגה הראויה וכמש"כ, לא ניחא

אחד חטאת ואחד עולה, ולא אמרינן שנפסלו שנים להקריבה כאילו אבדו שנים, אלא כאבדו אחד לחטאת ואחד לעולה.

ונועמא דמפסדין לאותה שפרח משם פי' הרא"ש משום הפסד קדשים, שאם יקריב כל הנשארינן יקבע הפורח לעולה (כשיקריב חטאת בראשונה כדינו) והו"ל עולה שנתערבה בחובה שאין כשר אלא כמנין עולות שבחובה, ועכשיו שלא יקריב את בן זוגה יוכל להקריב כל הקנין שמבקום תערובתו, ויש לעי' תינח בפרח ממועט למרובה או ממרובה למרובה, אבל אם פרח משתי קנין לקן אחד, [וה"ה מאחד לאחד], לא יפסיד יותר אם יקריב כל הג' הנותרים שבשתי הקנין, דהו"ל הפורח עולה ויקריב בקן האחד אחד לעולה, ונמצא סך הכל קריבין ד', ואם יפסול אחד כנגדו ויקריב מקן האחד אחת למעלה ואחת למטה, ג"כ הקריב ד', ובכה"ג לא הול"ל פוסל אחד כנגדו, ואפשר לומר דאה"נ, ומש"ה נקט במתני' שתי קנים לכל אחת, דכשפרח לתוך שתים אם לא נפסול אחד כנגדו יפסל באחרונים יותר, וכן רישא דפרח לבין הקריבות משמע קצת טפי מקן אחד, והו"ל ממועט למרובה, אבל לכאורה במ"ג מבואר דגזול החוזר משניה לראשונה פוסל אחד כנגדו בשני' ואע"פ שבראשונה יש רק אחד, [ואמנם בלא"ה קשה התם מ"ט, כיון שהראשונה פסולה כבר, אבל משמע דבעלמא כה"ג ניחא דפוסל אחד כנגדו], וכן מיושב טפי סתמות המשנה והראשונים דכללל הוא, ולכן שייך לנקטו כנתינת טעם.

ונראה דהיינו טעמא שאם נמנע מלהקריב אחד כנגדו, לא עשה מעשה לערב עולה ופסול בקן אחר, ולכן הדרך הנכונה לימנע מלהקריב, אבל אם יקריב כולן ואף הגזול שכנגדו, ועי"ז קובע את בן זוגו לעולה, הרי הוא פוסל בהקריבה זו את הקן שפרח לשם, ולא שרינן לגרום פסול בידים, וכשנמנע מהלקריב לא עשה מעשה, ועוד דבלא מעשה

ל' לתנא לשנות פסול שניהם בלשון אחד, שהרי במקום שפרח לשם אינו יכול להקריב כולן אף אם לא יקריב בראשונים כלום, דיש לחוש שיקריב שתיים מקן אחד למטה או למעלה, והא דפוסל בראשונים כנגדו הוא רק מחשש שלא יפסול בשניים, וזה אינו פסול מוחלט, וכמשנ"ת.

ג. **שם מ"ב** כיצד שתי נשים כו' הא דנקט לה בשתי נשים י"ל שיותר נוח לשנות כן מלשנות בשתי חובות, אבל באמת יש כאן חידוש דין דאע"פ שהראשונה שפרח ממנה רוצה להקריב ג' שלה לא שרינן לה, ואילו בכולן של אשה אחת, ממילא לא תרצה להפסיד, ובפשוטו נראה שאין כאן נדון אלא בהלכות הקרבה, אבל בדיני ממונות ודאי שלא תפסיד הראשונה יותר מן השני, שהרי כל עיקר מניעתה מהקרבה הוא כדי שהשני לא תפסיד, ואינו בדין שגם תפסיד ממון בשביל זה, א"ו מצרפין כל הקרבנות הנפסלין מפני תערובת זו וחולקות ההפסד בשוה, וצ"ע ברא"ש שכ' דבעלת השתי קנין שפרח משם מפסדת גם בדיני ממונות, ולא נתפרש מ"ט, (גם במתני' יש לדקדק קצת דדין פרח וחזר לא הפסיד כלום, הרי הוא כמעורבות, ולא משמע שנשתנה הדין לענין חיוב ממון שהרי במעורבות ודאי חולקות בשוה, מיהו התם מיירי דפרח מתרוהו ושתייהן ראויות להפסיד, אבל לא משמע שאם כל הפריחות היו מאחת עד שנתערבו לא יהא דינן כמעורבות לענין חיוב ממון), ואין לפרש במתני' משום קנס שלא שימר קינו, דאין להחליט מי פשע ותלוי לפי הענין, [ועי' נזיר י"ב א' דלפרתו' משמע שהי' מקום לקנוס את זה שלא שימר קינו, אבל מ"מ לקושטא דמילתא יש לפרש דינא דמתני' אף כשאין לקנוס את הראשון, דדיני קרבנות קתני ולא חיובי שמירה, ובסוגיא דנזיר שם ג"כ תמה הרמב"ן שאין מקום לקנס ולאו בהכי איירי, הובא בספר אאמו"ר שליט"א שם], וצ"ע, ועי' להלן ד"ה מיהו, ולפמש"פ

אאמו"ר שליט"א דתקנת פוסל אחד כנגדו הואי בשתי נשים כדי שלא תקדים הראשונה להקריב קבעו ההלכה שפסול מדרבנן הותר שכנגדו, יתכן שהוצרכו לחזק גזירה זו אף בדיני ממונות, וצ"ע.

שם פרח מזו לזו פוסל אחד בהליכתו, פי' פוסל בקנים שהלך משם קן אחד, דהיינו אותו שהלך ועוד אחד כנגדו בנשאים, וכבר כתבנו דכנגדו היינו חטאת ועולה כאילו חסר מתחלה קן אחד שלם, ולא רק כנפסלו שנים להקרבה, דהיכא שנפסלו שנים כגון שמתו או אבדו, יכול להביא הנותרים שתייהן לחטאת או שתייהן לעולה, אבל כאן שפרח לבין הקריבות אם יקריב שתיים לחטאת קבע את הפורח לעולה, וע"כ מקריב מהנותרים רק אחד לחטאת ואחד לעולה.

שם חזר פוסל אחד בחזירתו, בפשוטו מתפרש דומיא דאחד בהליכתו שאינו יכול להקריב מהם אלא אחת למעלה ואחת למטה, ויש להסתפק אי דוקא קתני, דלא שרינן להו להקריב שתי חטאות מזו ושתי עולות מזו, דכיון שכבר קבענו בראשונה שנפסל קן אחד בהליכתו, ואז הי' הדין שאינה יכולה להקריב מהנותרים אלא אחת למעלה ואחת למטה, תו לא מכשרינן ל' בחזרתו אע"פ שכעת אין הפסד בדבר, או"ד לאו דינא דהקרבה קתני אלא דזכותה של כל אחת להקריב משלה חטאת ועולה, אבל אם ירצו יקריבו שתי חטאות מזו ושתי עולות מזו, או שתי חטאות ושתי עולות מאותו קן ומהשני כלום.

ואם נימא דדינא קתני שמכל אחת יקריב אחד לחטאת ואחד לעולה, נראה דבפרח וחזר פרח וחזר ג"כ הדין כן, דמתני' מתפרשא שאפי' היו מעורבין אין פחות משנים, אבל לא שהם כמעורבין ע"י פריחות אלו, והיינו דאשמועינן שאפי' פרח וחזר פרח וחזר שני פעמים, אכתי אין דינם כמעורבין, אבל ברא"ש ובמפרש וברע"ב מבואר שיכולין לעשות

תקריב השני' גזול אחד משלה, ועוד הק' דאם השני' פסולה למה תפסיד השלישית בחזרה ממנה לשני', ולכאורה לא דמיא קושיא שני' לראשונה שהרי בפריחת השלישית לשני' כבר נקבע שם פסול בשלישית, ואינו בדין שיחזור ויתכשר בפריחה שמשני' לראשונה, אבל בשני' לראשונה יש להקשות שלא יקבע שם פסול כלל כיון שפרחה לפסולה, ומה"ט צ"ע בנדפס בגליון המשניות בשם הגר"א דפסלו שני' ושלישית מפני שלא ידעו להכריע מי יפסיד, ומאי קושיא ודאי דיש לחלק שהשני' לא תפסיד מפני שלא נקרא עליה שם פסול.

מיהו ליי"א דהשביעית לא הפסידה כלום מצינו דאע"פ שבפריחה משביעית לשישית הפסידה שביעית, מ"מ כשחזר ופרח משישית לחמישית אמרינן דחזר ונכשר בשביעית, ולדידהו יש לשאול כן גם בשלישית שתתכשר אחר שנפסלה השני'.

ונראה מזה דעת הראשונים ז"ל שלא נקבעה הלכה לפסול באותו שפרח משם, ולא אמרו אלא שלא להפסיד קדשים, ולכן כשפרח משלישית לשני' או משביעית לשישית לא הוחלט הפסול בשלישית ובשביעית, שיכול להקריב אחד בזו ואחד בזו, ולכן לא חשיב שהוכשר אחר שנקבע בו הנהגה לפסול, ועמש"כ ס"ק ג שכ"מ מדבריהם ז"ל במשנה דפרח מזל"ז, מיהו אף לדבריהם ההנהגה לפסול באותו שפרח משם.

שתיים לזו ואחת לזו פרח מאחת לשתיים וחזר פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו, ולפ"ז לא יקריב מהם אלא שתי פרידות, אבל אם נימא דבתר הפסד קדשים אזלינן הדין נותן שיקריב ג' משל שתי קנים, דכאן ליכא גזירה שכ' הראשונים ז"ל.

שם במשנה ויי"א השביעית לא הפסידה כלום, כ' המפרש [וכ"מ ברו"ה וברא"ש] דהיינו בפריחה אחרונה שאם גם אלו שמפריחה הראשונה מתכשרין הול"ל דנשכרה שביעית,

החלוקה איך שירצו, ואפשר מפני שרשאינ לערבן כולן יחד, ולא מסתבר לפסול כ"ז שלא עירבום, אף דאז לא יהא טעם לפסול, דהא לא ידעינן מאיזה קן מקריב, משא"כ כ"ז שהם חלוקין במקומם דנראה שחזורין ומכשירין מה שכבר פסלו, לא מסתבר להו לחלק.

ויותר נראה דס"ל שלא נקבעה הלכה לפסול קן שלם או שני פרידין, והכל לפי הענין, ובכח"ג שסגי בפוסל שתיים בכל אופן שיחלק שפיר דמי, דלא אמרו אלא שפוסל מקן שלו עוד אחד (אע"פ ששם אין תערובת) כדי שלא לגרום הפסד בשל חברו, ופעמים שפוסל כנגדו עולה וחטאת ופעמים שאינו פוסל אלא בחשבון הכללי, ועי' לק' סק"ד דכ"מ בדבריהם במ"ג.

מיהו לפ"ז בחזירתו אינו פוסל האחד דוקא בקן שפרח משם, אלא ה"ה בקן שבא לשם, דהעיקר שהחסיר בחשבון הכללי אחד כנגדו, ולשון המשנה מתפרש שפוסל כנגדו כמו בהליכתו, שהרי פוסל אחד דקתני היינו קן שלם, [מיהו עי' בזה ביעיר קינו, שפי' דרק אאחד שכנגדו קאי], ואפשר דהרא"ש לטעמיה מפרש לה לענין ממון, שבפריחה זו מפסידה השני', וצ"ע.

שם שאפי' הם מעורבות אין פחות משנים, נראה לדקדק מכאן שלעולם בחזר ופרח פסול ופוסל אחד כנגדו עד שיחשבו כמעורבין, ונפ"מ למתני' דלק' דקתני השביעית יש לה ארבע, שאם חזר ופרח תפסיד השביעית עד שיהיו כמעורבין, דהמועט כשר, דהיינו קן אחד מכל התערובת, מיהו זה דוקא אם נפרש שבפריחה שני' פרח מא' לז' כמו בראשונה, ועי' לק' סק"ה שאין כן דעת הראשונים ז"ל.

ד. **שם** מ"ג הראשונה והשני' אין להם כלום, הק' ברא"ש וכן במפרש וברע"ב אמאי הפסידה השני' בחזרה שממנה לראשונה הרי הראשונה בלא"ה פסולה, ואין הפסד אם

ויש לעי' חדא דבשעת פריחה משביעית לששית כבר נפסל אחד כנגדו בשביעית ועתה חוזר ונכשר, [ואם נימא כמש"כ לעיל דלא חשיב שנפסל, א"כ גם בכולן י"ל כן, דאין לחלק בין פריחה אחרונה לקודמות בהגדרת הפסול שבשביעית], ועו"ק דלא הפסידה כלום משמע שיש לה חמש קנים (לפי' זה), ואם לא חוזר ונכשר הרי הפסידה בודאי גזול אחד שפרח, וכל הנדון שייך רק בשכנגדו אם נקרא עליו שם פסול, וא"כ השביעית ג"כ הפסידה אחד, [שו"ר שזה טעות והפורח לבין המתות אינו ממנין החמש ורק הפסול פרח], ומשה"ק מלשון לא הפסידה כלום, לכאורה י"ל דמדלא קאמר השביעית יש לה חמש, מתפרש השתא דעי"ז נשכרה ולא הפסידה כלום, וזהו לשון כלום דקאמר, דהול"ל לא הפסידה, ובפרט אם נימא כמש"כ דלעולם חוזר ונכשר בה כיון שכבר נפסל בפריחה, ותו לא הו"ל לתנא למינקט נשכרה כיון שבס"ה רק לא הפסידה, ובנדפס בשם הגר"א משמע קצת דלא הפסידה כלום ומקרכת כל השבע.

ה. הרז"ה מפרש משנתניו דפריחה שניה היתה מג' ד' ה' ו' ז' ופריחה שלישית מה' ו' ז', ולפי' זה כל הפריחות מקן סתומה הראויה להקרבה דומיא דרישא, ולא נתחדש במתני' דלענין פריחה חשיבי הפסולות כקריבות, [ולפ"ז הא דמסיים ואם פרח מבין המתות לכולן כולל אף מראשונה ושני' ואינך שנפסלו], מיהו היינו דוקא לחומרא שהפורח מבין הקריבות שאין להם כלום פוסל כולן, אבל לענין שהפורח לתוכן פוסל אחד כנגדו במקום שפרח משם חשבינן להו כקריבות, שהרי הפורח לבין המתות יקח זוג לשני, וכאן כשפרח משניה לראשונה פוסל אחד כגדו, דהיינו שאינו יכול ליקח זוג לנותר, ופי' הרז"ה דהטעם משום דגזרינן פריחה מב' לא' אטו פריחה מב' לג', ובפשוטו אין הגזירה מובנת דודאי ידעי לחלק בין הראויות להקרבה לפסולות, ויש לפרש הטעם כיון דבאמת אף

הקן הראשונה כשרה, שאם עבר והקריבה יצא יד"ח, ובכה"ג שייך לגזור אטו פרח לבין הקריבות דעלמא, אבל ברז"ה מבואר דדוקא אטו פריחה למעלה גזרינן, ולא אטו קריבות דעלמא, שהרי פי' טעמיהו די"א מפני שבשביעית אין פריחה למעלה לגזור, ולא גזרינן אטו פריחה לקריבות דעלמא, והרא"ש ג"כ תירץ דגזרינן שאם לא יפסול אחד כנגדו בשני' לראשונה יאמרו דלא יפסול נמי ברביעית, וגם בזה צ"ל דהיינו דוקא מפני שהראשונה אינה פסולה לגמרי, וא"כ אף בדליכא רביעית נמי יש לגזור מה"ט, ומדלא נחלקו י"א אלא בשביעית הוכיחו דבעינן גזירה אטו למעלה מהן, וצ"ע מ"ט.

ואין להקשות לפי' הרז"ה היכי מפרשינן דחור היינו אף לפסולות, ואילו פרח וחזר מתפרש רק מהכשרות, דלעולם מתפרש שחזר למקום פריחתו, ולכן אע"פ שנפסל ע"י פריחתו שפיר סתם התנא חזר והיינו אף לפסולין, אבל פרח י"ל דפשיטא לי' שאין לדון בפרח מהפסולין, דהיינו פרח מבין המתות דסיפא, מיהו פשוט המשנה דכל הפריחות שוות מראשונה לשביעית, והדבר תמוה שיסתום התנא דבחזר לראשונה דינו כחזר לבין הקריבות, ויסמוך שנבין דבפרח מן הראשונה דינו כפרח מבין המתות, ואדרבה נראה שסיים ואם פרח מבין המתות כו' לומר דכל ההיתר של משנתניו מפני שפרח מבין הקריבות שאסרנו להקריב שאין דינן כמתות, וש"מ דלכל מילי אין דינן כמתות, ומה"ט שנה שבע לאשמועינן דאף בפרח וחזר מראשונה אינו פוסל אלא אחד, ולפמש"כ להלן דלאו כמתות דמו ומ"מ פוסלין כמנין שבהם אין קושיא לפי' הרז"ה.

עיקר הדבר לומר שחידשו גזירה בכה"ג שפרח מעוד קנין לאלו, הוא מחודש, שהרי ציור זה השנוי במשנה אינו דבר המצוי לקבוע גזירה שני' ושלשית אטו רביעית, ובמאורע שפיר יש לדון לפי הענין, ויותר

בגמ'[, והנה עיקר הדברים דבמתני' שרינן מכח ס"ס כבר נתבאר דכ"ה פשטות המשנה דקנים אלו אין דינן כמתות שהרי כשרות להקריבה ומשום הפסד קדשים הוא דלא שרינן להקריב מהם, ובאמת רבו הספיקות כשחזר ופרח מראשונה לשני' א' שמא זהו אותו שפרח בראשונה (וכבר פסלנו אחד כנגדו), ב' שמא זהו שפרח מן השני' ועכשיו חוזר לקינו, ג' ואם הוא הנותר שבראשונה שמא חבירו קרב כנגדו דהיינו אחד עולה ואחד חטאת, ד' וגם אפשר שחבירו אינו קרב שהוא מהקנים שלא הקריבו, ה' וגם אפשר שהפורח לא יקרב בקן שני' שפרח אליה עתה, ויש להוסיף דכיון שפרח מעצמו כל דפריש מרובא פריש ויש לנקוט שהפורח עתה הוא מאותו קן האחרון, ולא מהראשון, ונשאר הראשון בשני'.

ברם מה דנקט הרא"ש דהיכא דאיכא למיחש שכל הקן מעורב באחת מהן לא שרינן מטעם ס"ס, צ"ע מתרי טעמי, חדא דא"כ גם בשני' יש לחוש שבפריחה שלישית פרח ממנה ג' גוזלות והם קריבין כולן חטאות, (בקן שביעית או בששית ושביעית) ואין רמז לאוקומי מתני' שבפריחה שני' פרח אף משני' ובשלישית רק משלישית, וגם עצם הדבר לאפוקי ראשונה מן הכלל זהו נגד סתמות הדברים למאי דנקטינן שאף מן הפסולות פרח, דא"כ מאן אפיק ראשונה מן הכלל, ועו"ק דאותו טעם של ס"ס שייך גם בראשונה כמש"כ לעיל, וגם מה הוצרך הרא"ש לחשש שכל הקן בחמישית או בששית או בשביעית, אפי' יהא מפוזר ג"כ יש אותו חשש [וגרע מזה], וא"כ אפי' בשלישית ורביעית יש לשאול כן, ועוד דטעמא דס"ס לא הוצרכנו בראשונה אלא שמא הפורח עתה הוא הנותר בקן מקן הראשונה, שאם הפורח מראשונה לשני' הוא אותו שפרח משני' לראשונה א"כ הכשרו עמו שכבר פסל אחד כנגדו, [ובספר יעיר קינו באמת כתב מה"ט דכונת הרא"ש להכשיר אף אם הפורח הוא הנותר, אבל לא

מיושב לומר שגזרו בכל פורח לבין הקריבות אף באותם שפסלנו לכתחלה מהקריבה כיון דסו"ס ראויין הם, [ובפרט שהכשרנו הפורח מהם שאין דינו כפורח מבין המתות], והראשונים ז"ל נדחקו בדבר משום דלא אשכחן שנחלקו י"א בחזרה ראשונה שלא תפסל בו שניה, וע"כ מדנחלקו בשביעית היינו מפני שאין למעלה הימנה, ולכאורה בזה י"ל דאי לאו דפרח וחזר מראשונה לשביעית היו מכשירין אף השני', אבל כיון שפרח וחזר, אם יקריב בשני' יקבע הפורח כחטאת או עולה ויפסול כולם, ולעולם לי"א אזלינן בתר בסוף, שאם לא יגרם שום פסול ע"י קביעת המקם שפרח משם לא הפסיד, ולכן לא חלקו במתני' בבבא קמייתא, אבל אה"נ שאם לא הי' חוזר ופורח היו מכשירין, ות"ק דפסל בשביעית ה"ה דפסל בשני', אלא שהראשונים ז"ל לטעמיהו דלא חזר ופרח מהראשונה בפעם שני', ולכן קשיא להו א"כ מ"ט לא הכשירו י"א אף ברישא דמתני'.

כתב הרא"ש פרח וחזר יש מפרשים דהך פריחה שניה לא קיימא אראשונה ושניה דהא כבר אין להם כלום והו"ל פרח מבין המתות וכולן ימותו, וליתא דכיון דאלו קרבנות, מחמת ספק תערובות לא חשיבי חטאות המתות לפסול אחרים בתערובתן דהו"ל ספק ספיקא, ומיהו אראשונה לא מצי קאי דא"כ חמישית וששית ושביעית היאך קרב מהם יותר מגוזל אחד לחטאת שמא כל קן הראשונה מעורבת בהן כו', מבואר בדבריו דמחלק דפסולי דמתני' אינן כחטאות המתות והפורח מהן אינו אוסר, אבל כשיש חשש שכל הקן ראשונה פריחה לאחת מהן הו"ל כדיון חובה מרובה שנתערבה במועט שרק המועט כשר, [נוסח זה נדפס עם פי' שיח השדה, אבל המחבר לא היתה לפניו גרסא זו שהוגעה מהעתקת מלאכת שלמה, והיתה לפניו גרסא הנדפסת בש"ס ושם חסר כמה תיבות, וכתב פירושו בהיפך ע"פ הגרסא הנדפסת

היתה לפניו הגרסא המתוקנת כמש"כ לעיל], ועוד ק"ק דלפ"ז אם פרח פעם ד' יפסלו כולן כיון שאפשר שפרחו ד' מהשלישית ויעשו חטאות בשביעית, וקצת ל"מ כן.

והנני חוזר לבאר הדברים, דהנה במתני' אם נפרש שפרח וחזר ג"פ מא' לו' יש שני חששות גמורים, א' שכל קן ראשונה מעורב בין הקריבות, ויקרבו שתיהן חטאת או עולה בד' ה' ו' ז' בכולן או באחת מהן, וחשש זה הוא אף בפריחה שני', ב' שג' מקן שני' מעורב בה' ו' ז', ויקרבו כולן חטאות או עולות, וחשש זה הוא רק בפריחה שלישית, ואמנם לפי מה שגזרו שפוסל אחד כנגדו יש עוד חששות, אבל אלו אין לחוש להם באמת, דפסולן נתחדש רק מכח דינא דפוסל אחד כנגדו, ודעת הרז"ה דמתני' לא מיירי שנתערבו מהפסולין כלל אפי' אותם שנפסלו רק מכח דינא דפוסל אחד כנגדו, ודעת הרא"ש לא נתפרשה, דאם הי' מחלק בין החששות הגמורים שכתבנו לבין הפסולין מדרבנן הוה ניחא, ואם הי' מכשיר אף בחששות הגמורים מטעם ס"ס ו"מ פסל אם נתערב מקן ראשונה לא נתבאר מ"ט, ומשמע לכאורה דס"ל שאם יש חשש שקן אחד כולו מעורב בשל אחת גרע, ובכה"ג לא התיר, אבל אם הקן חציו בזה וחציו בזה התיר משום ס"ס, ולא נתבאר יפה החילוק, וגם קשה דבשני' ג"כ יש חשש שכל הג' שפרחו ממנה מעורבין בשביעית, ועי' להלן ד"ה ודאתאן.

ולא אמור נמצינו למידין דהסכמת הרז"ה והרא"ש וכ"ד המפרש והרע"ב דהיכא דיש חשש שיעשו כל קן ראשונה חטאת או עולה לא הכשירה משנתינו, דדברי הרא"ש הם בהגדרת פסולן משום תערובת, אבל בחשש שמא נתערב קן שלם במקו"א לא מצאנו קולא במתני', ובאמת פשטות המשנה דזהו המשך לכיצד פוסל אחד כנגדו, אבל לא

נשנו כאן חידושים גדולים להתיר מטעם ס"ס במקום שיש לחוש שיקרבו בפסול, (ואמנם דעת הרמב"ם והראב"ד דפרח וחזר היינו מא' לו', אבל לדבריהם מתפרשא בע"א וליכא למילף מיניהו, ועראב"ד שג"כ הזכיר שא"א להקריב בנמלך אלא אחת מפני תערובת קן ראשונה).

אבל קשה דלפ"ז סיפא דקתני ואם פרח מבין המתות לכולן הרי כולן ימותו ראוי לפרשה אף אראשונה ושני' לענין פריחה שני', [דבבא זו או שבאה לומר דפסולין דרישא לאו כמתות חשיבי, והיינו דמסיים אבל במתות כה"ג כולן פסולין, או שבאה לפרש דפרח וחזר דרישא לא קאי אאותן שנפסלו, דדוחק לומר שבפרח מאותן שנפסלו אין הדין כבסיפא ולא כברישא], והדבר תימה היכי קתני הרי כולן ימותו, מי גרע ממעורבין שהמועט כשר, וכיון דע"כ לומר דסיפא במתות ממש מיירי, יש לפרש דדין הרישא כולל אף בפרח מהפסולין, דכלפי זה נשנית הסיפא.

ונראה ליישב דבאמת אם פרח מבין הפסולין דמתני' אין דינו כמבין המתות, דאם חזר ופרח מקן ראשונה לכה"פ קן אחד כשר, ואם משני' לכה"פ שנים, דכללא דאפי' הם מעורבות המועט כשר, קיים בכל קן פסולה שפרח ממנה, ואוליגן בתר מספר הקנים שמשם פרח דלעולם אינו פוסל יותר מהמנין שבו, ולכן סתם התנא ד"ז כיון שתלוי בכל קן לפי מנינו, ומיושב בזה דלענין דיעבד אין דינן כמתות, בין בעבר והקריבין ובין בחזרו ונתערבו, ולכן הגוזל הפורח לתוכן פוסל אחד כנגדו, ולענין אם חזר ופרח מהן מחמירין בהו כנתערבו זב"ז.

ולפ"ז מתני' מתפרשא כהרז"ה דפרח וחזר רק מאלו שנותרו בהם קנים כשרים, דאם פרח מהפסולין היו פסולין כאילו נתערב שם כל הקן שפרח משם, וכ"מ מדלא קתני פרח

וחזר פעם רביעית דאז ה' פסול יותר, וש"מ דמתני' לא מיירי בפרח מהפסולין.

ודאתאן עלה אפשר ליישב גם דברי הרא"ש דס"ל שלענין דיעבד לא חשבינן הפסול כנגדו כפסול, אבל יש לדון כל חשש לפי ענינו, כגון בפריחה שני' אם פרח משני' לשלישית יש לחוש שג' פרידין משל שני' נמצאים בין הקנים, וכיון שמקריבין ג' קנים יש לחוש ששלשתן יקרבו חטאת, אבל אם ידעינן שלא יקרבו שלשת הפרידין שיצאו ממנה, כגון בגונא דמתני' שאחד הפרידין נשאר בראשונה [לפי' זה שברא"ש] בכה"ג לא מחמירין שיפסול כאילו נתערב, כיון דידעינן שלא יקרבו ממנה אחר שרבנן פסלוהו, אבל הדברים מחודשים, ואין לנו יישוב הגון לדברי הרא"ש אלא כמש"כ בדעת הרז"ה, והיינו דהמחודש שפסלו חכמים לא משוי להו כמות אלא כמעורבות, דזהו תו"ד דפסול דאחד כגדו אינו פסול גמור אלא חשש, ואח"כ סיים דכשיש חשש גמור יש לפסול, וא"כ כשפרחו ג' מהשני' יש לפסול, (אם לא נימא דכשפרחו למקום שאין מקריבין קיל טפי).

ואבתי צ"ב לפ"ז טעמן של י"א מ"ט נחלקו רק בשביעית ולא הכשירו שני' ורביעית וששית, שהרי בפריחה שני' שוב לא פרחו מהם, והו"ל שני' וראשונה כאילו היו הם בלבד.

ואפשר דהא דחשבינן אלו שנפסלו כפרח לבין הקריבות היינו מפני שתעורבתן של אלו עדיין בין הקריבות, כגון שפרח משני' לראשונה הרי גזול אחד מהראשונה אפשר שמעורב בשלישית ורביעית שהם קריבות, ולכן חשיב הגזול הזה כפורח לבין הקריבות, אבל אם פרח גזול משביעית לששית אחר שאין לששית כלום אף לרבנן לא הפסידה כלום, דאין בתעורבתן קריבות אלא בשביעית, ולא שייך לומר שהשביעית תפסול אחד כנגדו

כיון שסיבת הפסול בקריבות שבשביעית, ואיך נפסול מחמת זה בשביעית, והיינו דס"ל ל"א דכשדנים עתה על השביעית נמצא שכל פורחיה לבין המתות, ואמנם בשעת פריחה היו לבין הקריבות אבל עכשיו אין סיבה לפוסלם, וכדמסתברא שאם מתו כולם אף לרבנן כשרה כל השביעית, וכן באינך, וס"ל ל"א דהני שנפסלו כמתו דמי, שהרי גם רבנן מודים שאילו פרחו עתה לא היו פוסלין בשביעית, משא"כ בשני' לראשונה שעדיין תעורבתה של ראשונה קיימת בשאר הקריבות ובכה"ג חשיב פרח לבין הקריבות, נויש להוסיף טעם בדבר שהרי אם יתערבו ראשונה ושלישית וד' ה' ו' ז' יקרב אחת מכולן, ואם נכשיר השני בכה"ג ולא יפסול השני אחד כנגדו יקבע את בן זוגו לחטאת או לעולה ולא יוכלו להקריב כלום, ונמצא שהוא באמת ראוי לפסול אחד כנגדו ככל פורח לבין הקריבות, (ונתעוררתי קצת לזה, ע"י אחי הר"מ נ").

ולאמור פלוגתא דת"ק וי"א היא אם גזול שבפריחתו פסל אחד כנגדו חוזר ומתכשר כשאנו מפסיד כלום, ואמנם במתו כו"ע מודו דחוזר ומתכשר, אבל כאן שפסולן מחמת המעורבות מהם בשביעית, י"ל דלא פקע פסולן, אבל אם פרח עתה משביעית לששית לכו"ע אינו פוסל אחד כנגדו, ומשני' לראשונה שאני דגם עתה כקריבות חשיבי וכמש"כ, ולפ"ז מבואר דל"א כולן כשרות בשביעית, שהרי גם פריחה אחרונה כבר נפסלה והדר מתכשרא ובהא פליגי, ועמש"כ בזה לעיל סק"ד, ולק' סוסק"ו נתבאר עוד בזה ועדיין צריך ביאור.

ו. דינים העולים

א. גזול הפורח לבין הקריבות פסול במקום תעורבותו, ופוסל אחד כנגדו במקום שפרח משם, בפשוטו כנגדו היינו ששניהם ביחד כקן בפ"ע, דנחסר עתה מקום הפריחה קן שלם חטאת ועולה, (כגון אם היו בו שתי קנים

שתי קנים, וכאילו הפסול שנתערב חזר ופרח, [ולפ"ז גם הדין שהפורח פסול דהיינו שמפסידין בפריחתו הוא ג"כ רק בין הקריבות], - וכן באחת לזו ואחת לזו פרח וחזר לא הפסיד בחזרתו כלום.

ו. אחת לזו ושתיים לזו ושלוש לזו, פרח וחזר, הראשונה והשני' אין להם כלום, השלישית יש לה שתיים, ולי"א יש לה שלש, (חזר ופרח משלישית לשני' לא הפסיד כלום לכו"ע).

ז. חזר ופרח מראשונה לשני' ולשלישית, אין מקריבין בשלישית אלא אחת, - פרח בפעם שני' משני' לשלישית אין מקריבין בשלישית אלא שנים אף לי"א.

ח. כל תערובות קנים ע"י פריחה או תערובות גמורה, אחר שהקריבו מהם הקנים הכשרים, דינם כמתות, (ולכן במתני' אם יפרח משביעית לששית פעם ד' לא יפסול כלום לכו"ע).

ט. כ"ז שלא הקריבו מתערובתן הקנים הכשרים דינם כקריבות, והגזול הפורח לתוכן פסול ופוסל אחד כנגדו אף כשפרח לקן שנפסל כולו, כיון שתערובתו קריבה מיקרי בין הקריבות, (וזהו דין לזו אחת כו') לזו שבע פרח וחזר כו' הראשונה והשני' אין להם כלום, דכשפרח משני' לראשונה עדיין תערובתה של ראשונה קריבה).

במש"כ דין ה' פרח מאחת לשתיים וחזר שאינו פוסל בחזרתו בשתיים כלום, ופירשנו הטעם מפני שהאחת מיקריא קריבה רק מכח השתיים, ובכה"ג לא חשיבא כקריבה לגבי השתיים, נראה להוסיף טעם אחר שהרי לשתיים יש עוד אחת גם אם יפסול אחד כנגדו, וא"כ כשיקריב האחת שלא נפסלה, תפסל הנותרת בראשונה במוחלט, שמא קרב בן זוגה שבשני', וממילא תוכל להקריב בעלת השתיים את השני' ג"כ, ולפ"ז אם פרח מרביעית לראשונה לא יפסול אחד כנגדו, כיון

ונפסלו הפורח ועוד אחד כנגדו אינו יכול לעשות מהנותרים אלא חטאת אחת ועולה אחת, ואם היו השנים פורחין לאויר או פסול אחר, ה' יכול לעשות הנותרים שתי חטאות או שתי עולות, ועי' לק' דין ג').

ב. כלל זה שפוסל אחד כנגדו במקום שפרח משם הוא אף באופן שאין הפסד קדשים טפי אם יפסול במקומו החדש, כגון לזו אחת ולזו אחת פרח מזל"ז פוסל כנגדו במקומו הראשון, ואע"פ שאם יקריב בראשון אחד ובשני אחד לא יפסיד יותר, וכן בפורח משני קנים לקן אחד, - בטעם התקנה כתבנו לעיל סק"ב א' מפני שהמקריב במקום הראשון כמעבר בידים, והנמנע מלהקריב לא עשה מעשה בידו, ב' דכ"ז שלא הקריב אין הפסול מוחלט, ונפ"מ אם מתו האחרים הרי אלו כשרין, וע"י ההקרבה מערב חטאת או עולה ונפסלין פסול גמור, ג' כיון שבדרך כלל זה דו"ד בין שתי נשים הוצרכו לקבוע ד"ז במוחלט, כאילו נפסל בן זוגו, דאז נראה הפסול כהלכה ולא כדו"ד בין המעורבין, עד"ז שמעתי מאמור"ר שליט"א, וזהו גדר המתקבל דכיון שבן זוגו בין הקריבות, יש להתייחס לנותר כספק אולי קרב הפורח.

ג. לזו שתי קנים ולזו שתי קנים פרח מזל"ז וחזר, לכאורה הדין נותן שיקריב בכל אחת רק חטאת ועולה, אבל בראשונים מבואר שיכול להקריב אף שתי חטאות בזו ועולות בזו, ובמפרש ורע"ב מבואר שדינן כמעורבות לגמרי.

ד. בכל אופני פריחה לא יתכן שיגרע ממעורבין לגמרי, ולכן אם פרח מא' לז' שבע פעמים ג"כ אין פחות מאחת, כדין חובה בחובה שהמועט כשר.

ה. אחת לזו ושתיים לזו פרח מאחת לשתיים נפסל הנותר, חזר משתיים לאחת, לא פסל כלום, שעתה פרח לבין המתות, (לפמ"ש"כ סוסק"ה אף רבנן מודים בזה), ונמצא שמקריב

אחד כנגדו, דסגי בזה שבצד רחוק ביותר תקרב הראשונה, ואם תקריב השני את שכנגדו תגרום שלא תוכל השני להקריב כלל, [דהיינו כשהשניה תקריב קן שלה תפסל הראשונה דלא ידעינן אם הפורח חטאת או עולה כיון דלא ידעינן אם הקן שהקריבה הי' כולו משל שני, או שמא אחד מהם משל שביעית או ששית ואינך שפרחו לתוכה, וזה מלבד החשש שמא הקריבה את בן זוגה של ראשונה, דאנן עסקינן בפסול שמכח פריחה אחרונה ובוזה דיינינן לקן הראשון שבשני שכבר נפסל ואיננן, ועי' להלן עוד.

עוד מצאנו (עכ"פ לי"א) דכשנשארו רק שנים ופרח מאחד לשני וחזר, אינו פוסל כנגדו כיון שהראשון שפרח ממנו כבר נפסל, וזה בפרח משביעית לששית, וטעמא דמילתא משום דבכה"ג ליכא שום צד הפסד לששית ע"י פריחת השביעית לתוכה, דמאי אמרת שמא תפסל שביעית כולה ואז תקרב הששית, זה עדיין קיים, דאף השתא דמכשרינן בשביעית, אם ימותו כולם תחזור ששית להכשרה, ואלא מאי שמא תקריב שביעית ולא ימותו, הרי אז בלא"ה אין לששית, א"נ בלשון אחר דכיון שהששית נקראת קריבה בגלל שותפותה עם השביעית, אין סברא שתפסיד לשביעית כיון שהפסד השביעית זהו הפסד לששית, שהרי עתה אין הששית נשכרת בהפסדה של שביעית, והיא רק נפסדת בעצמה בודאי דכל שמתמעט בהקרבת השביעית מתמעטין זכויותיה של ששית, ולא אמרו פוסל כנגדו אלא להרווחת המקום שנתערב.

והשתא קשה א"כ מה בין זה לשני וראשונה דמתני', והתשובה לזה דבמתני' השני והראשונה אינם כחד דנימא דכל הקרב בשני מועיל לראשונה, דאפשר שבן זוגה של ראשונה בשלישית ורביעית ואינה נשכרת בהקרבת השני, וחוזר הטענה שהשני בפריחה מערבת קן נוסף בתערובתה של ראשונה ועלול ליגרם לה הפסד, שהשני תקריב אחד שלה

שהרביעית יכולה להקריב קן אחר שכשר בתערובתה, ואז יפסל הראשון במוחלט ותוכל להקריב גם השני.

ולפ"ז הא דשני אין לה כלום בחזרה ראשונה היינו רק מפני שע"ז לא יהא לשני כלום, אבל אם הי' נותר לה אחר שבלא"ה היתה פוסלת את הראשון אה"נ דהיו שנים כשרים בה.

אבל קשה לפ"ז כשהקריב בשביעית אחת כבר נפסלה ראשונה במוחלט ולמה לא תחזור שניה להכשרה לי"א, וחזינן מזה דאע"פ שחוזר להכשרה ע"י הקרבה לא מכשרינן ליה, וא"כ גם טעמא דמיגו לא יהי לשני, מיהו י"ל דמ"מ זה נותן יתרון לשני, דכאן הנדון קודם שנפסל.

בעיקר הדברים יש כאן לבאר דהא דמצינו פוסל אחד כנגדו אף בפרח משני לראשונה שכבר נפסלה, היינו משום דיש צד בעולם שהראשונה תפסיד ע"י שהשני תקריב בשלה כנגדו, והיכי דמי כגון שימותו כולם, וזהו כללא דמילתא כל שיש צד הפסד אפי' רחוק ביותר אם לא יפסול כנגדו קבעו חז"ל שפוסל, ויש כאן קושיא דתאמר שניה לראשונה מאי אפסדינך, הרי אם לא פרח אחד לרשותך ג"כ הייתי יכולה לפסלך, ולכן אינו בדין שאפסיד בפריחה, וי"ל דמ"מ ההקריבה שבשני עכשיו מערבת פסול מוחלט בראשונה, דאילו מתו כל שבשני היתה הראשונה קריבה, ואין להתחשב באילו היתה מקדמת להקריב.

עוד בביאור הדברים, הא דגזול הפורח פוסל כנגדו היינו מפני שע"ז שמקריב הכנגדו, גורם פסול בפורח, שמחליטו לחטאת או לעולה והו"ל חטאת שנתערבה בחובה, ולכן זכותו של המקום שפרח לשם לעכב עליו שלא יפסלנו, ומצאנו במתני' דאף כשעכשיו אין נגרם פסול ע"י פריחתו כיון שהוא בלא"ה פסול, כגון שפרח משני לראשונה, מ"מ פוסל

ואחד שנפל לתוכה משיעית או ששית, ועי"ז תגרום שהשני שבקן ראשון (שפרח עתה מהשני לראשונה) נעשה חטאת או עולה ולא ידעין מהו ונפסל כל הקן, ולא הרויחה הראשונה בזה כלום, ואם לא תקריב השני כלום יתכן שתקריב הראשונה קינה, מיהו גם בששית ושביעית אינו ברור שנשארו משל ששית בשביעית, וגם אינו ברור שהיו בה כלל מעיקרא, וצ"ל דכיון שבכל שאר המקומות אינן קריבות שאני, משא"כ בראשונה ושני שעדיין בשלישית נמי קריבה, ועדיין צריך יישוב, ועוד שהרי אם פרח אחד משני לאויר הדין נותן שלא תפסול אחד כנגדו כשפרח משני לראשונה, וא"כ מה גרע כשפרח לשלישית.

ולכאורה יש לקיים מש"כ דפלוגתא די"א ותי"ק היא אם חוזר וניעור להתכשר אחר שנפסל, אבל כו"ע מודו בחד וחד דכשפרח מאחד לחבירו ונפסל הראשון אינו חוזר ופוסל השני כשחזר אליו, ולא העמידו גזירה דפוסל אחד כנגדו אלא כשאין הנדון עם אותו שפרח ממנו לחוד, ולכן במתני גזרינן בראשונה ושני לכו"ע, אם מפני שראשונה משותפת לשלישית, או מפני שעכשיו בשני תערובת של שאר קינין, דבזה יש לראות השני כקן דעלמא לגבי הראשונה, ובזה מסתברא דכפרח לבין הקריבות דמי, [דדוקא לגבי השני שכבר הוכרע דינה למיתה כלפי השני חשבינן לה כמתות, אבל לגבי דעלמא יש לחשבה כספק קריבה כיון שכשרה מן הדין, ורק כדי שלא לפסול בשני קבענוה למיתה, ואם מתו בשני תקרב, ואאמו"ר שליט"א אמר דהסברא היא איפכא דלגבי דעלמא אין לנו לזכור מ"ט נקבע דינה למיתה, ורק לגבי השני אמרינן דאינה יכולה להתייחס אליה כמתה, כיון שמיתתה מחמתה], ועדיין צ"ע.

ז. **שם מ"ד** קן סתומה וקן מפורשת פרח מן הסתומה למפורשת יקח זוג

לשני, יש לעי' מאי קמ"ל הא היינו פרח לבין המתות דמשנה א', ופי' הרא"ש דע"י שנתערב הגוזל גרם שאין מבחינים ביניהם, ונמצא שבשעה שפרח הי' לבין הקריבות, ונראה דבלא"ה נמי מפורשת שנתערבה לא הוחלטה למיתה, שהרי מעיקרא סימנא הו"ל בגוויהו וקרוב שיזכר סימניהם, ול"ד לחטאת שנתערבה בעולה דשלא מדעתו נתערבו ואינם עתידין להתברר, וקמ"ל התנא דבכה"ג אינו בכלל הגזירה דפוסל אחד כנגדו, מיהו אכתי ק"ק האם באמת הוה ס"ד שגזרו בכה"ג, דלא מצינו שגזרו אלא היכא שבצד רחוק יגרם הפסד לזה שפרח לשם, ואפשר דבאמת אחר שיביא בעל המפורשת קינו ממקו"א, ונקבעו אלו למיתה פשיטא דהיינו בין המתות, אבל ס"ד דזכותו של בעל המפורשת לעכב הקרבת הסתומה כ"ז שלא הקריב את שלו, וא"ת מה ריוח יש לו בדבר, וי"ל שדעתו להתבונן ולזכור סימניהם, ואם ימצא סימנו של אחד מהם שהוא העולה, אבל אינו מבחין בין השני לגוזל שנתערב, לא יוכל להקריב השני, [אם הסתומה כבר הקריבה שלה לחטאת], אבל אם הסתומה תמתין יוכל להקריב שני הנותרים לחטאת.

שם חזר או שפרח מן המפורשת ראשון הרי כולם ימותו, כאן קמ"ל דספק חטאת ספק עולה שנתערבה בחובה כולן ימותו, ואע"פ שאם בא להקריב חטאת אין כאן קבוע לפסלו, והרי יש כאן רוב מהסתומה להכשירו, וקמ"ל דספק גמור שנתערב ג"כ פסול כפסול גמור, (בחזר ליכא רוב אבל נוסף ספק שמא הפורח חזר, ובפרח מן המפורשת ראשון יש גם רוב), ועי' בספר יעיר קינו.

ח. **שם מ"ה** חטאת מכאן ועולה מכאן וסתומה באמצע [פי' הקן של חטאת דהיינו שתי פרידות ומש"ה מסיים זה שהלך אצל חטאות לשון רבים], פרח מן האמצע כו' לא הפסיד כלום כו' יש לעי' מאי קמ"ל, ונראה דעיקר המשנה באה לשנות אופן

אז מבני היונה אחד לעולה ואחד לחטאת, ש"מ דשתי תורים דוקא, וכן יש ללמוד מדכתיב אחד ואחד משמע ששניהם שוין ואחד מן השתים לחטאת ואחד לעולה, ועראב"ד ורא"ש ובפי' הראב"ד לתו"כ.

דעת רש"י בזבחים ס"ז ב' וכו' הר"ז [והרא"ש וצ"ע שם] בסופ"ג דד"ז הוא אף בקן נדבה שכולן עולות, דכיון שנתנדבה קן צריכה להביאם ממין אחד, וטעמא דמילתא מפני שקן שלם הוא כקרבן אחד גדול ולא כמתנדב שתי עולות, ושפיר יש ללמוד מהא דאשכחן בחובה דאין מצטרפין ליחשב כקרבן אחד אלא ממין אחד, דה"ה דלא נעשה קרבן אחד גדול אלא ממין אחד, אבל כשמקריב משני מינין כל פרידה קרבן בפ"ע, (ויש סברא לומר שזה ק"ו מחטאת ועולה דשני קרבנות הם, ויש סברא לומר דכיון שהעולה כאימורין לחטאת בעינן מאותו מין, ערמב"ן סו"פ ויקרא בשם אבע"ז, אבל העיקר דיש ללמוד מזה שנעשין כקרבן אחד רק באותו מין), והכי אמרינן כריתות ט' א' דגר מביא קן שלם אבל להביא פרידה אחת א"א שלא מצינו בכל התורה כולה, ומפרש בגמ' דהיינו בחובה, אבל עכ"פ חזינן מזה דקן שלם ענינו קרבן גדול ולא חשבינן להו כשתי עולות נפרדות, ושפיר יש להצריך שיהיו מאותו מין, וכו"ה לשון רש"י שם דקן הוי קרבן שלם, וכו"ה לשון הברייא שם ח' ב' כל הקינן שבתורה אחד חטאת ואחד עולה וכאן שתיהן עולות, ומשמע שדינו בקן ממין אחד ככל הקינן שבתורה, וכו"ה לשון הרמב"ם בפ"א ממעה"ק ובפ"א ממח"כ דקרבנו של גר שתי תורים או שני בני יונה, וכו"כ אאמו"ר שליט"א במתני' דפ"ק דקתני סדר קנים כך הוא כו' בנדרים ונדבות כולן עולות לומר שיש ענין בקן שלם אף בנדרים ונדבות כדחזינן בגר שפחות מקן לא מצינו בכה"ת, וש"מ שזה קרבן חסר, ולפמשנ"ת בכלל מתני' לומר גם דבעינן מאותו המין כמו בחובה, (ועי' חדושי הגר"י

נוסף של הפורח לבין הקריבות שאינו פסול ואינו פוסל כנגדו, והנה מתני' מיירי בדידעיןן שאחד פרח אילך ואחד אילך, אבל בדלא ידעיןן להיכן פרח, דהיינו שאחד בלבד פרח לחטאת או לעולה שמכאן ומכאן, בזה הדין שאותו שפרח יקרב במקום שהוא, והשני ימות, דלא ידעיןן אם עשאוהו חטאת או עולה, ואפשר שזה נכלל במ"ש זה שהלך אצל חטאות חטאת, לומר דבכל גונא יאמר כן, ומתפרשא מתני' דאיכא גונא שפורח לבין הקריבות ואינו פסול, והיכא דידעיןן להיכן הלך, אף אינו פוסל אחד כנגדו.

ובבב"ל חידושא דמתני' דלא אמרינן מדחזרו שנים לאמצע מסתמא אותו זוג שפרח הוא שחזר למקומו, דרחוק שיתרמי שבדיוק חזרו מכל קן אחד לאמצע, וביותר כשחזרו אחד לכאן וא' לכאן דאיכא תרתי למעליותא דמסתמא הקן שפרח הוא שחזר והו"ל כבוישא דלא הפסיד כלום, ואפי' את"ל דמכל קן בא אחד לאמצע אכתי מסתבר שכל אחד חזר לקינו, וא"כ ממ"נ יכול להקריב כל החטאות והעולות שבצדדין, וקמ"ל דאפ"ה חיישינן ופסול, ועראב"ד בזה.

ונראה דלא חיישינן שנתערבו הקינן זב"ז, ואע"פ שלא ראינו איך פרחו אבל ידענו שהיו בחטאת שתי פרידות וכן בעולה, ועתה יש בכל אחד ג' פרידות, (ולכא חשש במעלמא), אמרינן דמהקן סתומה אחד הלך לכאן ואחד לכאן, דאין לערער החטאות בקביעותן, דאמרינן כאן נמצאו כאן היו, והיינו דקתני חזר לאמצע האמצעיים ימותו אלו יקרבו חטאות ואלו יקרבו עולות, דלא חיישינן שפרח מהם וחזר ממקו"א, כדחזינן השתא שפרחו מן האמצע וחזרו.

ט. **שם** אין מביאין תורין כנגד ב"י ולא ב"י כנגד תורין, בפשוטו ד"ז נלמד מדכתיב שתי תורים או שני ב"י אחד לעולה ואחד לחטאת, ולא כתיב ולקחה מן התורים

על הרמב"ם פ"ד ממע"ק ה"ב שביאר דלהכי איצטריך לאשמועינן דשנים מתנדבין אפי' פרידה אחת עי"ש שביאר פרש"י בזבחים עד"ז, וענין הפרידה בשותפות דכיון דקרובן פחות הוא ביותר, ס"ד דלא לוסף עלה להביאו (בשותפות), אבל הרמב"ם בפ"י מפסוה"מ ה' כ' דבחובה הוא דאין מביאין תורין כנגד ב"י, ולכאורה נראה מפירושו ומפי' הראב"ד דלא נאמר ד"ז בקן שנתנדבה ללדתה, ועי' שטמ"ק זבחים ס"ח א' בהשמטות, שו"ר דבמתני' שם לפי' הרז"ה בסוף המשנה מוכח דלב"ע מביאין בנדב תורין כנגד ב"י, ולא פליגי רבנן עליה, ולכן יש לנקוט כן עיקר.

שם כיצד האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה ב"י תכפול ותביא כו' קמ"ל דאף בדיעבד פסול, [ומ"ש הרא"ש דהראשונה פסולה כבר תמה בזה ביעיר קינו ועמש"ש ועי' להלן], ודעת הראב"ד דבהפרישה חטאתה סגי להצריכה להביא עולתה כחטאתה, ואם נפסלה חטאתה בטלה קביעותה, (וכ"כ גם במצורע עשיר והעני דבתר הפרשה אזלינן, ושם אפשר להבין כיון שקרבנו מזומן לעשיר אינו רשאי להביא קרבנו עני, אבל אכתי איפכא מעני והעשיר צ"ע), וצ"ב מ"ט נקט כן, נהי דראוי שלא להפסיד חטאתו וממילא יצטרך להביא עולתו כחטאתו, אבל אין לקבוע ד"ז כדין מוחלט, שאם הביא עולתו ממין אחר אע"פ שהיתה חטאתו קיימת באותה שעה ואח"כ נפסלה או מתה ראוי להכשיר העולה לחובתו, וממילא ה"ה אם נתכפר אח"כ בחטאת אחרת ממין העולה, והרז"ה חלק בזה, [ועי' פיה"מ והרע"ב שכ' ג"כ לשון הפרשה], ויעוי' ברמב"ן קדושין י"ג ב' שהעתיק דברי הראב"ד ומשמע מהעתקתו דאם הפרישה חטאתה מחים מביאין עולתה לאח"מ כמו בהקריבתה, דלגבי נדון זה מייתי לה, וזה מחודש טובא, וצ"ע.

שם תכפול ותביא עולתה ב"י בן עזאי אומר הולכין אחר הראשון, בתו"כ לפנינו מייתי טעמי' דב"ע מדכתיב אחד לעולה ואחד לחטאת, דכמו שבשאר דוכתי השני כראשון ה"ה בהפך הסדר דהראשון עיקר, והראב"ד גרס שם דקרא דוכפר בא לומר דאע"פ שהפך הסדר מ"מ חטאת עיקר, והנה טעמי' דב"ע מובן דאין לקבוע העולה כנדבה אחר שהקריבה לחובתו, וא"כ הראוי להצריך להביא החטאת ממין העולה, וכיון שכן ראוי לעשות אם הביא ממין אחר פסולה, ורבנן סברי דחטאת עיקר והעולה כאימורין, ונהי דמכשרינן בדיעבד כשהפך הסדר, אבל לא נטפלה החטאת ליקבע כמין העולה, ולכן כל שהביא חטאתו אפי' ממין אחר א"א לפוסלה, (ואולי היינו לחטאת וכפר, דבכל ענין החטאת מכפרת), וערו"ה דלב"ע צריך ליהדר שלא יפסול חטאתו.

לכאורה אם הפריש עולתו ממין אחר לאחר שהקריב חטאתו, [וכן חטאתו אחר עולתו לב"ע], לא קדשה קדוה"ג, דכיון שאין לעוף פדיון לא תועיל קדושתו כלל, וכמ"ש תו' בשטמ"ק כריתות כ"ח א', ולפ"ז הא דקתני תכפול ותביא, דמשמע שהראשונה כשרה, היינו בהפרישה קודם הקרבת החטאת, ואולי זו כונת הרא"ש דהראשונה תצא לבית השריפה, מיהו יתכן דבשעה שמקריבה קדשה לנדבה, דאם לא כמו שנדרת עשית יהא נדבה, וצ"ע בזה, שו"ר במתני' פ"ג מ"ו מבואר דאף בנדרה ממין אחר קדש כשהפרישה ממין זה, עי' לק' ס סק"ה.

י. שם האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה, יש לעי' אי דוקא קתני שהביאה חטאתה, אבל אם עדיין לא הביאה חטאתה לא יביאו עולתה, כיון דחטאת קודמת לעולה, או"ד ה"ה אפי' לא הביאה ואורחא דמילתא נקט, ולמ"ד קדושין י"ג ב' דמתני' אף בלא הפרישתה מחיים, י"ל דקודם

שהביאה חטאתה ליכא שעבודא דאורייתא, דאכתי לא מטא זמן חיובא דעולה, [ואף בזה יש לדון דמשהביאה חטאתה יש לחשוב זמן חיובא מלידתה או מטהרתה, דחיוב העולה אינו ע"י הקרבת החטאת, אלא שכך הוא הסדר הראוי, תדע שבדיעבד מהני עולה קודם חטאת, וע"כ שכבר חל החיוב], אבל למ"ד דוקא משהפרישה מחיים, לכאורה לא יתכן שלא להקריב עולתה, דלא מצינו מותר עולה דאזיל למיתה, ואי משום דאכתי לא מטא זמן חיובא, י"ל דעם מיתתה פקע חיובה לחטאת, והו"ל מותר עולה דשפיר קרב, [ועי' יומא מ"א ב' והאי עולה אזיל לנדבה, ומסתברא דיכול להקריבה קודם חטאתו כיון שפקע ממנו חיוב קן דענין].

וראיתי ברמב"ן ורשב"א קדושין י"ג ב' שכתבו דאפי' בהפרישתה מחיים אם לא הביאה חטאתה לא יביאו היורשין עולתה, דכ"ז שלא הביאה חטאתה אינה מחויבת עולה, אבל הדבר קשה שלא מצינו מותר עולה למיתה, מיהו לכאורה משמע שהיורשים מביאין עולתה מכח חיובה ולא מדין מותר עולה, ובזה באמת מסתברא דכ"ז שלא הביאה חטאתה ליכא חיוב עולה, והכי משמע במנחות ד' ב' דמייתנין ממתני' דמכפרין אתו לאח"מ, ואם הבאת העולה מדין מותר עולה, וכמפריש שתי עולות לאחריות ונתכפר באחת מהן דמביא השני, א"כ לאו מדין מכפרין מייתנין לה, ולמ"ד דאפי' לא הפרישתה מחיים מייתנין לה מדין שעבודא דאורייתא מוכח כן, אבל למ"ד דוקא בהפרישתה צ"ב במה חלוק הדין אם הקרבתה מדין מותר או מדין חיוב המת, [דגם במותר נראה דהיורש סומך ומביא נסכים ומימר, כדתנן תמורה במותר אשם לר"א דהוא

סומך עליה ומביא נסכים, ויש להשוות היורש לבעלים, ולא אמרינן דמותר כאילו לאו קרבן ידיה הוא], ואפשר דנפ"מ שהיורשים יכולין להתנדב להביא עולתה וחיילא קדושה מכח הפרשתם כמו למ"ד שעבודא דאורייתא, דהא אף למ"ד של"ד ראוי שיפרעו היתומים חוב אביהם ודכוותה הכא איכא חוב אלא שאין שעבוד נסכים ויכול להתנדב לפרוע חובו, ואם הי' רק מדין מותר לא הי' קדוש, ובהנניח מעות איכא נפ"מ שצריך להביא עוה"ע בזב וזבה עכ"פ, ואילו מדין מותר הי' יכול להביא בהמה, ועוד דמדין מותר יכול להוסיף מעות משלו ולהביא יחד בהמה גדולה, כ"נ לכאור', וכשמביא לחובתה צריך להביא קרבן בפ"ע, אבל בפשוטו משמע דאיכא נפ"מ בגונא דמתני' כשהפרישתו מחיים, וכן הראשונים ז"ל נקטו דאין מקריבין אפי' הפרישתו, וצ"ע.

הראשונים ז"ל הביאו דבדיעבד מהני עולה קודם חטאת מדתנן עולתה ומתה לא יביאו היורשין חטאתה, אלמא דהיא עצמה מביאה חטאתה, וכ"מ בבן עזאי דהולכין אחר הראשון, והדבר מבואר בכולה מסכתין דבכל התערובות שמקריבין איכא למיחש דעולה דחד וחטאת דחד ומקריבין עולה קודם חטאת וכשר, ואמנם בעולה שנתערבה בחובה יש לו להביא חטאתו ממקו"א, וכן בחובה שנתערבה זו בזו, אבל בפ"ג מבואר דהכהן לא נמלך ועשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול, וע"פ שהקדים עולה לחטאת, וכן בחציין למטה איכא למיחש כה"ג, וכן בפ"ב מ"ב ג' איכא גונא דלא מצי לאקדומי חטאתו ממקו"א שע"ז תפסל התערובת, וצ"ע בריטב"א קדושין שם.

סימן ד

למעלה מחצה כשר היינו שעלה לבעלים לשם חובה, דלענין הקטרה הו"ל ספק חטאת.

ובזבחים ע"ג ב' פריך לרבא ממתני' דחטאת ועולה מחצה כשר ומחצה פסול,

ואם כבר נדחו בתערובתן כולן פסולות, ויש לעי' מאי קושיא הא מדרבנן לא שרינן להביא קרבן אחר מספק, וע"כ דנתכפרו בעלים, ואי משום דבשר אינו נאכל, בזה בלא"ה הדין כן, [עי' יבמות צ' א', ועתו' זבחים ס"ח א' שהקשו כן להמפרשים דר"י פסל מדרבנן, ותירצו דסבר ר"י אין שחיטה לעוף מה"ת, ועכ"פ לא הוי חולין בעזרה], ואפשר לומר דמעולה פריך מ"ט לא מצרכינן ל"י להביא עולה אחרת, ואפשר דרבא רק חידש בתערובת רוב דמדאוריתא בטלי, ועכ"פ אם פירש חד מינייהו הוכשרו, וקאמר רבא דכיון שרבנן הורו דלא נכבשינהו כבר נקבע פסולן ואע"פ שיכבשם לא יוכשרו, אבל בתערובת חד בחד מדאוריתא פסול, והכי משמע לישני' דרבא, ואמנם רהב"י הקשה לו על עיקר הענין דאף בדאוריתא לא מיקרי דחוי כיון שכשר להקריבו על הצד שזהו הכשר, אבל ד"ז ה"י פשוט לרבא, [ולכן לא נחית לומר דדבריו למ"ד בע"ח נדחין, דבא רק להוסיף שאף כשנקבע מדרבנן שלא נכבשינהו חשיב שהוחלט פסולן, והיינו באופן שמדאוריתא ידוע דהוי דחוי, או בשחוטין או בחיין למ"ד בע"ח נדחין], ולפ"ז בגונא דמתני' למ"ד בע"ח נדחין חייב להביא חטאת אחרת ותאכל.

ש"ר בשטמ"ק בהשמטות שם שהק' כן, ותירץ במסקנתו דהפקר ב"ד הפקר והפקיעו זכותו בקרבן והו"ל קרבן בלא בעלים וצריך להביא קרבן אחר מדאוריתא, אבל לאחר שחיטה תו לא מצו לאפקועי בעולות, והיינו דפרכינן ביבמות שם, והדברים

א. פ"ג מ"א בד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאין נמלך כו' לכאורה ה'

מקום לקנסו שלא יהא חוטא נשכר, והיו חכמים קובעין הפסול במוחלט כענין דיחוי למ"ד בע"ח נדחין, וקמ"ל מתני' דלא קנסינן, מיהו בחטאת לא מצרכינן להביא אחר, ונפ"מ בעולה דשייך להצריך מדרבנן להביא אחר, ועי' להלן בזה, ואפשר הטעם משום דבכהן תליא ולא בבעלים, ועוד ה' מקום לפסול מפני שאין הברש ראוי להקטרה בעולה ולאכילה בחטאת, אלא דכיון דכלפי שמיא גליא דכשר חשיב יש בשר, כדאשכחן בחטה"ע הבאה על הספק, ועוד קמ"ל דהכהן קובע העולה בעשייתו אע"פ שעשה שלא כדין, והו"ל לבעלים לומר דלא ניחא להו בשליחותו, [מיהו גם לכתחלה עושה כן כנמלך, אלא ששם הדבר ספק וכאן עשה כולן למעלה], ואפשר דהפסד קדשים חשיב כדעיבד, וצ"ע, ועוד קמ"ל דלא הוי דחוי כדאמרינן זבחים ע"ג ב' למ"ד בע"ח נדחין, והי' מקום לומר דכאן לכו"ע הוי דיחוי כיון שמקריבין בדיחויין, ואין להביא קרבן שאין ידוע אם הוא מכפר, ועוד שהרי אחר מליקה שייך דיחוי כמשה"ק הגרע"א ז"ל בזבחים שם, וקמ"ל דהו"ל כדחוי מעיקרא, ועדיף מזה כיון שמתכפרין בו במצבו הדחוי, ונמצא שבמדה שהי' ראוי מחיים לא נדחה, ולא רק שהוא כדחוי מעיקרא אלא כראוי עדיין.

שם עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול, פ"י דעלה לבעלים לשם חובה כל העולות, אבל להקטיר אינו יכול אלא ג' ראשונות, דהשאר הוו ספק חטאת, אבל בסיפא דחציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר לגמרי, דהיינו הראשונות שלמעלה והראשונות שלמטה, וכן במ"ג בחטאת ועולה דכולן

מחודשים דלא מצינו שאפשר להפקיע בעלות מקרבן מחיים, ובפסח זהו דין מיוחד שנלמד מפסוק, אבל בשאר קרבנות הר"ז כמוכר עולתו ושלמיו דלא עשה כלום, וגם הו"ל לגמ' ביבמות להזכיר ד"ז, ועוד תירצו שם דחטהע"ס שפיר מצרכינן ל' להביא מדרבנן, ולכאורה זה ע"ד מ"ש תו' שם ס"ח א' למ"ד דאין איסור חולין בעזרה בעוף.

לשמואל זבחים כ"ו ב' דשלא במקומו כמקומו דמי, לכאורה אם עשה חטאת למעלה בעלים נתכפרו, וא"כ בחטאת ועולה שנתערבו אם עשה כולן למעלה כולן כשרין, דהא להקריב בלא"ה אינו יכול כמשנ"ת, ומדקתני מחצה פסול ש"מ דלאו כמקומו דמי, ולכאורה יש לסייע מזה כדעת תו' זבחים ס"ו ב' דבשינה מהזזה למיצוי אף לשמואל פסול, דלא מסתבר לאוקומי קנים רק למ"ד לאו כמקומו דמי, וגם לשון המשנה בזבחים פסולה כדקתני בריש קנים, ויש לפרש הכל בענין אחד, [ועשטמ"ק שם ס"ו א'], ולע"כ, וכש"כ להרמב"ם שפסק כשמואל וכמתני' דקנים.

בגונא דמתני' שעשה כולן למעלה לא נדחו השניים מהקרבה כיון שיכול להקריבן למטה, ונמצא שלא נפסלו מחיים אלא במליקה, וכיון שחטה"ע בכל מקום מליקתה כשרה, א"כ היתה ראויה במליקתה, ובמיצוי שעשה למעלה הו"ל ספק פסול, ונראה דמ"מ לא חשיב דיחוי בשחוטין, כיון שקודם המיצוי היתה ראויה, ועם המיצוי אפשר שנתכשרה לעולה, ואין כאן מצב של פסול קודם ההכשר, מיהו טעותא היא שכבר נפסלה במליקתה לשם עוה"ע דחטאת פסולה שלא לשמה, והו"ל כדחוי מעיקרא, וכמש"כ אאמו"ר שליט"א ע"ד הגרע"א ז"ל זבחים ע"ג ב'.

כתב הרא"ש דבעשה חציין למעלה וחציין למטה, כיון שהדבר ספק שמא נעשו כולם כדין, לא מהני שיביאו בשותפות ויתנו,

וס"ל להרא"ש שדינן כאשה שיש עליה ספק חמש לידות דמביאה קרבן אחד להתירה בקדשים, ואינה מביאה יותר דלא התירו חטהע"ס אלא כדי להתירה בקדשים, [ולפ"ז לשון המשנה סופ"ק דכריתות ואין השאר עליה חובה אגב סיפא, אבל איסורא נמי איכא], וכמדומה שאין כן דעת ש"פ עראב"ד ורו"ה שפי' דהפסולין מביאין בשותפות, וכ"כ בייעיר קינו בשם המפרש, ובפשוטו ל"ד למתני' דספק חמש לידות דהו"ל א"י אם נתחייבתי, וחדא נמי פטורה אלא שמוותרת להביא כדי לאכול בקדשים, אבל אחר שנתחייבה בודאי וספק אם קרבנה קרב יש לחייבה שתברר שקרב קרבנה, וכ"ז שלא ביררה מביאה חטהע"ס, וצ"ל דס"ל להרא"ש שא"א להחמיר להביא חטהע"ס ורק משום קדשים התירתו תורה, ערש"י כריתות ח' א' שכ' דאין השאר עלי' חובה דקושי התירו להביא חטהע"ס כו', עי"ש, מיהו קשה אף להרא"ש היכי מייתו תרי הרי כשמביאין אחד מתנים אם אני החייבת כו', [וכ"ה לשון הרא"ש, וגם מסתבר להצריך כן, דעי"ז הו"ל החטאת טפי ודאית], וממילא כבר הותרו שניהם בקדשים והיכי שרינן להו להביא טפי מחטאת אחת, שו"ר בספר אאמו"ר שליט"א כריתות ס"ב סק"ז שכ' להוכיח דאף כשאינה אסורה בקדשים מביאה חטהע"ס מנזירה שהפר לה בעלה, וכן ממתני' דטהרות שהקלו חכמים שא"צ להביא על הספקות, ומהתם יש ללמוד דלא הקלו אלא בספק לידה, אבל לא כשכבר נתחייבה ודאי, - בעולות אף להרא"ש מייתו ג' ומתנו, ובמלאכ"ש נדפס ד' וצ"ל ג'.

ב. **שם מ"ב** אחת לזו ושתיים לזו ושלש לזו ועשר לזו ומאה לזו כו' הא דהוסיף התנא עשר לזו, היינו משום דאב"ג היינו מחצה כשר כמו המרובה כשר, וע"כ לשנות אופן שהמרובה הוי טפי מחצי, והא דנקט מאה אפשר דלרבותא דפ"ק הוא, להפלגת החידוש דרק אחד כשר, (ושמא לומר

שנתערבה בעולה אלא דהוה משמע ברוב עולה, כההיא דקדושין א', ולפ"ז ה"ק חטאת שנתערבה בעולה אע"פ שדינן למיתה מ"מ בכהן שאינו נמלך והקריבן כשרין.

וסיפא דשאני אומר חטאת קריבה למעלה ועולה למטה יש לפרש דכאן אשמועינן דאף לר"י עולה שעשאה למטה פסולה, ואמנם דחינן לה דבתרי גברי לא אמר, מ"מ ניחא ל' לתנא לשנות ד"ז כהקדמה למ"ד, דמה"ט אין כשר אלא סתומה, [ובמשניות הקודמות ליכא ראי' דאפשר שהקריב חטאתו כדין וכבר נפטר מחטאת ותו לא שייך להכשיר העולה], ועוד דהתנא שונה בפרק זה כל האופנים המזוכרים בפ"ק, עי' יעיר קינו.

שם מ"ד חטאת ועולה וסתומה ומפורשת, בפשוטו מתפרש בד' נשים לאחת חטאת ולאחת עולה ולאחת סתומה ולאחת מפורשת, דאם החטאת והעולה דחד היינו מפורשת, וכבר כתבו תו' זבחים ס"ז ב' דבחטאת ועולה אין מרויח כלום, ויש לעי' למאי הלכתא תני להו, ועי' בספר יעיר קינו שזה כנגד שתי המשניות שבפ"ב, (שו"ר בבהגר"א דמיירי בב' נשים לאחת סתומה [וחטאת] ולא' מפורשת ועולה).

והנה אם הי' שונה סתומה לזו ומפורשת לזו הי' הדין דבכל ענין מחצה כשר ומחצה פסול, ולכך הוצרך להוסיף חטאת ועולה דבזה נופל הלשון אין כשר אלא סתומה, ואתא לאשמועינן דאף לר"י מפורשת פסולה, כדמייתי מינה בזבחים שם, ואם הי' הדין דר"י דנמשכת ונעשית חטה"ע רק בקן שלקחה במעות סתומין ופירשה הוה ניחא טפי דנקט חטאת ועולה לומר דהמפורשת היינו בקן סתומה שנתפרשה, אבל אין נראה כן, מיהו אפשר דבעינן שתהא העולה מאותה חובה של החטאת, דכיון שהעולה כאימורין לחטאת כמ"ש הרמב"ן פ' ויקרא בשם האב"ע, שיק

דאינו עולה בא' ומאה כתרומה, אע"פ שמדאורייתא בטל, דהי' מקום לומר שלא החמירו בקריבות כמתות, דבעשר איכא ששה המועטין, אבל במאה הי' מקום לומר דבטלי ויקריב הרוב חציין למעלה וחציין למטה, ולא נחוש שנודמן אותו קן כיון דמדאורייתא בטלי).

שם זה הכלל כל מקום שאתה יכול לחלוק כו' המרובה כשר, יש לעי' הא לאו כללא הוא, דהא בב' ג' ד', ע"כ ה' קנים כשרין, והיינו טפי מהמרובה, ואפשר דכונת התנא רק לתקן מ"ש המרובה כשר, דלא נימא דכללא הוא בכל תערובת, אלא דוקא כשהמרובה הוא יותר ממחצה מכלל התערובת, אבל כשהשאר רוב א"כ מחצה כשר הוי טפי מכלל התערובת, מיהו לשון המשנה ל"מ כן, אלא כללא דמ"א וב' קמפרש, דמ"ט במ"א רק מחצה כשר מפני שהקינין מתחלקות, ובמ"ב המרובה כשר מפני שהמרובה גורם שיהיו משל אשה אחת בין מלמעלה בין מלמטה, והוא המוסיף על המחצה, ואמנם איכא אופן נוסף שלא נשנה במתני' ושם יהא יותר מהמרובה כשר, וכונת התנא רק לומר דלא מקילינן טפי מחצה אלא כשודאי הי' משל אשה אחת למעלה ולמטה, (אם הי' מתפרש המרובה כשר בשתי נשים בלבד הוה ניחא, אבל א' ב' ג' י' ק' פ' בה' נשים, והכלל ודאי בא להוסיף כה"ג).

בפי' המפרש והרע"ב פי' המרובה דהנוסף על המחצה ע"כ נעשה חציו למעלה וחציו למטה, וע"כ כתבו דבזוגות ליכא נוסף שנעשה ע"כ חציו למטה וחציו למעלה, ולא נתבאר היכא משמע להו בלשון המרובה שזהו הפרד הנוסף של הזוגות, ואמנם ככה"ג ע"כ נעשה קן אחד חציו למעלה אף בשכל קן של אשה אחרת, אבל מתני' מתפרשת בדאיכא לאשה אחת כמה קינין, וצ"ע.

ג. **שם** מ"ג חטאת לזו ועולה לזו כו' במשנה זו אשמועינן דבע"ח אינן נדחין כדאמר זבחים, [ולכאור' הול"ל חטאת

שתעקר למהוי עיקר החטאת, ומש"ה נקט חטאת ועולה ומפורשת, לומר דהמפורשת היינו מאותה חובה.

ולפ"ז נקט התנא חטאת ועולה כנגד מתני' דפ"ב וכמ"ש ביעיר קינו, וכדי שיוכל לשנות אין כשר אלא סתומה, לאשמועינן דהמפורשת פסולה, ויש גם חידוש במ"ש והיא מתחלקת ביניהם כמש"כ להלן, ועראב"ד ורוז"ה שפי' מתני' בסתומה ומפורשת לחוד.

בזבחים שם דייקנן דעולה שעשאה למטה פסולה לר"י מדקתני אין כשר אלא סתומה, ויש לעי' אפי' תהא עולה שעשאה למטה כשרה, מ"מ אין להכשיר טפי מקן אחד, דשמא עשה הסתומה למעלה והמפורשת למטה, ואם היו החטאת והעולה משל אשה אחת הוה ניחא, אבל בפשוטו מתפרש בשל שתי נשים ובזה פשיטא לן דפסול לר"י, ואפשר לומר דאה"נ, אבל מתני' דקתני אין כשר אלא סתומה מתפרשא דמפורשת לא, דאל"כ הול"ל אין כשר אלא אחת, או קן אחד, וגם ארישא קיימא דשאני אומר כו' דמתפרש דזהו ג"כ הטעם דסיפא, דאין כשר אלא סתומה, וכיון דבמתני' איכא ג' קנין וקתני אין כשר אלא סתומה, ש"מ דלא מתכשר לעולם עולה למטה, דליכא לפרושה בחטאת ועולה דתרי דוקא, וע"ע בספר יעיר קינו דמתני' מתפרשא אף בכמה סתומות ומפורשות דכשר רק הסתומות, וכמ"ש הראב"ד והרוז"ה? ומזה מוכחנין דעולה למטה פסולה לר"י.

שם במשנה והיא מתחלקת ביניהם, פשטא משמע שכל הקן הסתומה מתחלקת ביניהם, והיינו שבדיני ממונות מקבלת כל אחת כפי ערך שותפותה בתערובת זו, דבעלת הסתומה מקבלת שליש וכן בעלת המפורשת וכן בעלת החטאת ובעלת העולה יחד שליש, והקשה הרוז"ה דלמה תקבל בעלת הסתומה רק שליש הרי פרידה אחת שלה ודאי כשרה, ואין

יתכן שתקבל פחות מחצי, ולפיכך פי' הרוז"ה דמתחלקת ביניהם אפרידה שני' שבקן הסתומה, אבל פרידה אחת ודאי לבעלת הסתומה, ויש לעי' למה סתם התנא בלשון מטעה דכולה מתחלקת ביניהם, וי"ל דלא בא התנא להשמיענו חלוקת הממון, אלא לפי שהלשון משמע דבעלת הסתומה הרויחה כל הקן מפרש התנא שאינו כן אלא הכשרה מתחלקת ביניהם לפי הענין, [לפי' הראב"ד והרוז"ה ליכא אלא סתומה ומפורשת], אבל דעת הראב"ד דכל הסתומה מתחלקת ביניהם, ואין להקשות מה תועלת לבעלת הסתומה בשותפות, דאם תקריב בשותפות סגי לה לשלם שני שלישי קן, ואם תביא לבדה תצטרך להביא קן שלם, כיון שאינה יודעת אם חטאתה קרבה או עולתה, מיהו טעמא בעי מ"ט לא יהבינן לה חצי לכל הפחות.

ואפשר דכיון שכשנתערבו נקבע דין כולן למיתה, נהי דאם הכהן יעבור ויקריב יש סיכויים יותר לבעלת הסתומה, מ"מ מחלקינן שותפותם לפי מספר הגזולות שיש לכל אחת בשותפות של החטאות המתות, שכבר פקעה זכות הקרבן, ויש מקום שיקבעו כן מדרבנן לומר שהפסול מוחלט, אבל לא מצינו שתיקנו כן, ואם זה מעיקר הדין צ"ל שכבר נתיאשו הבעלים מזכות ממונם בתערובת זו, ולכן מתחלקת ביניהם כפי מספר העופות, ועוד שאם יעשה כולן למעלה או למטה מחצה כשר וכולן שוין בו, וצ"ע.

ובזה יש חידוש טפי בחטאת לזו ועולה לזו דכל אחת מהן נתיאשה טפי מזכותה להקריב, דרק בצד רחוק יקרב חלקה בהכשר, משא"כ בעלת הקן מפורשת שקרוב יותר שיתכשר מחלקה אחד לכה"פ, וקמ"ל דאעפ"כ יד כולן שוה, וביתור החידוש דבעלת הסתומה שוה וכמשנ"ת, וכבר כ"כ בספר מעיני יהושע, אבל שם נקט דבעלת המפורשת צריכה להפסיד יותר.

ד. שם מ"ה חטאת שנתערבה בחובה כו' משנה זו נשנית כלפי מתני' דפ"ק דהתם קתני בין שהחובה מרובה בין והנדבה מועטת בין שהנדבה מרובה והחובה מועטת בין ששניהם שוין, בכל גיוני אין כשר אלא כמנין חטאות או עולות שבחובה, וכאן יש ג' חילוקים באופנים אלו, דבשניהם שוין אין כשר אלא כמנין חטאות או עולות שבחובה, ובנדבה או חטאת מרובה פי שנים מהחובה המנין שבחובה כשר, דהיינו כמנין חטאות ועולות שבחובה, ובחובה מרובה פי שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול, וכולה מתני' בשוין ממש דהיינו שתי חטאות וקן אחד של חובה זהו שוין, ולא מיירי בחטאת אחת בקן חובה, דא"א לחלקו חציו למעלה וחציו למטה, שאם עשה שתים למטה חטאת אחת כשרה, ואם עשה שתים למעלה חטאת ועולה כשרים, וכבר כתבנו לעיל ס סק דמה"ט שינה התנא בפ"ק לשנות נדבה מרובה ומועטת ולא אמר חטאת ועולה [ונתקשו בזה הראשונים ז"ל], דמתפרש נדבה קן שלם וכדמתפרש במתני' דהכא, דשוין ופי שנים בכל המנין מיירי וכמש"כ, [ולא שנה התנא עשה כולן למעלה או למטה דאיכא חילוקים טובא בין רובן חטאות או עולות ולא ניחא לי' להאריך].

ה. שם מ"ו האשה שאמרה הרי עלי קן כו' בספר מעייני יהושע כתב שראוי לפרש שהכהן יודע הדין שאין מקריבין תורין כנגד ב", וכיון שחשב שכולן חובה ולכן עשה חציין למעלה וחציין למטה, א"כ ע"כ שעשה תור וב"י למטה ותור וב"י למעלה [בשהביאה שני מינין], ובסברא הדברים נראין, אבל לא אסתייעא מילתא לפרש כן במתני' דבבבא דקבעה נדרה קתני משני מינין תביא שש, ואם הכהן הקריב אחד למעלה ואחד למטה מכל מין ע"כ יצאה ידי חובתה, [בין אם הראשון הי' לנדרה ובין אם השני], ולכן פי' שם דבקבעה נדרה מיירי שיש ספק שמא

כל הד' פרידות הם מנדרה, שהפרישתן מספק, ול"מ כן, דכולה מתני' מתפרשא בגונא דרישא שהביאה קן לנדרה וקן לחובתה, ועו"ק דלשיטתו דסגי בחמש פרידין אף בשני מינין, דהא עולה אחת ודאי כשרה, ויכולה להתנות שאם הכשרה לנדרה זו לחובתה ואם הכשרה לחובתה זו לנדרה, ונתעוררתי קצת לזה, וע"כ לפרש כמ"ש הראשונים ז"ל דחיישינן שהקריב שתי תורין למטה או שני בני' למטה, ואולי לזה רמז התנא במ"ש ולא נמלך שזה כמיותר, דהא כוליה פרקין בלא נמלך, אבל אם קמ"ל שלא נמלך כלל איך לנהוג, ניחא דאשמועינן שיש לחוש שיקריב תורין כנגד בני', (ויתכן לאוקמי בידע שאין מביאין תורין כנגד ב"י אלא ששמע מהאשה שקן אחד לנדרה, וכסבור שהחטאות ללירותיה והיא עשירה ומביאה עולות בהמה), וכ"ה בראב"ד שהי' סבור שמקריבין תורין כנגד ב"י, וכ"ד הראשונים ז"ל.

עוד פי' שם דלשון פירשה נדרה היינו שפירשה בשעת נדרה מתורין או ב"י וקבעה נדרה היינו שפירשה איזה קן לנדרה, ונסתייע מהגמ' ממנחות ק"ו א' פרשתי מנחה של עשרונים וקבעתי בכלי אחד, ובאמת רש"י בזבחים פי' כן בפירשה נדרה וכ"ה ברא"ש, אבל בקבעה פי' שקבעה להביאם ביחד דומיא דקבעתים בכלי אחד, והיינו משום דקבעתי מתפרש בשעת הנדר, ולא בשעת הבאה עי"ש, וכן הוכיח הראב"ד ממנחות ק"ג א' שקבעה בשעת הנדר עי"ש, ולפ"ז אם מפרשינן במתני' דפירשה בשעת נדרה וגם קבעה איזה קן לנדרה, עדיף לפרש כהראב"ד דפירשה היינו דבר הסתום, וקבעה היינו ההחלטה בשעתה הנדר, ומיושב בזה דרישא דמתני' מיירי בטעות הכהן ולא בשכחת הבעלים, מיהו אין בזה הכרע כיון דסיפא ע"כ בשכחת הבעלים, ולכאור' אין נפ"מ בכ"ז אלא בביאור הלשון, ועי' לק' כתבנו לפרש ע"ד פי' המעייני יהושע, וגם אפשר לפרש שבשעה שנתנה

שם פירשה נדרה, פי' הראב"ד והרמב"ם? והרז"ה והגר"א שפירשה אלו לנדרי ואלו לחובתי, ולפי"ז הו"מ למימר פירשה חובתה אלא אגב סיפא דקבעה נדרה, או משום דחובתה הוה משמע חטאת ועולה, ועי' פי' צרפתי שבראב"ד הנ"ל, ואם נימא דלא כתו"י יומא מ"א א' א"כ יכול לפרש אלו לנדרי אף לאחר שהפרישן סתומין, [וכ"נ ברז"ה עי' להלן], וניחא טפי לשון פירשה נדרה שהי' סתום, והי"ה חובתה, אלא שאינה יכולה לפרש הקן עצמו.

שם קבעה נדרה, פי' בזמן הנדר קבעה להביא שתי תורים או שקבעה שני ב"י, וגם פירשה אלו לנדרי, ושכחה מה קבעה בנדרה בתחלה, ומבואר מזה דאף אם האמת שנדרה שתי תורין והביאה עתה ד' ב"י ואמרה אלו לנדרי ולחובתי קדשי קדוה"ג, שאם הם חולין א"א להקריב של חובתה, ויש לעי' אמאי הרי נדרה תורין ואיך יקדשו ב"י לנדרה, דהא לדמים אינן ראויין ולא סלקי לחובתה, ואפשר דגמרה ומקדשה להו שאם אין זה נדרה יהיו נדבה, ובגונא דמתני' שלא נזכרה מה נדרה באמת גמרה ומקדשא להו, שהרי צריכה להביא שתיהן מספק, וזה כדתנן מנחות ק"ב ב' מה שהביא הביא ויד"ח לא יצא, ואף בטעה הדין כן.

כתב הרז"ה שאם נדרה להביא שתי תורים ועכשיו הביאה שתי תורים ושני ב"י ופירשה הב"י לנדרה והתורין לחובתה לא מהניא פירושה ונעשין התורין לנדרה, [מכאן משמע שיכולה לפרשן אף לאחר שעשתה כל הד' סתומין, דבהפרישה רק ב' לנדרה לא שייך שיתפרש בע"א], והדברים מחודשים טובא שהרי בהביאה ממין אחד חל קדוה"ג לנדרה אף כשהאמת שנדרה ממין אחד אחר כמש"כ לעיל, ומ"ט לא יחייב כשפירש אלו לנדרי, אך יתכן דהפרישה בטעות חשבינן ל"י, ומ"מ קשה לומר דבכה"ג יתפרש איפכא והתורין לנדרה, שהרי ד"ז לא פירש בלשוננו, מיהו אם אמרה

לכהן זכרה ואח"כ שכחה, [ועי' בפי' הנדפס בסוף ספר כתוב שם עם השגות הראב"ד, ושם פי' קבעה נדרה שביררה איזה נדר ואיזה חובה ובחובה פי' גם איזו חטאת ואיזו עולה, אבל הלשון משמע שרק נדרה קבעה, וזה אפשר דיכול לקבוע גם שלא בזמן לקיחה, ותלוי בדברי התו"י יומא מ"א א' הובא לעיל ס"א סק, והראב"ד השיג על פי' הצרפתי עי"ש].

שם במשנה אלא עשה שתיים למעלה ושתיים למטה, פרש"י בזבחים שהראשון לחובתה, כיון שסבר דחובה היא, ולדעת רש"י משמע שאפשר להקריב בסתם ויחול על איזה חיוב שהוא, כגון שהביאה על שתי לידות א"צ לפרש על איזה לידה, וערש"י ותו' ותו' הרא"ש עירובין ל"ז א', ואמרו"ר שליט"א כתב דלעולם הקרבן הראשון מכפר על החיוב שחל ראשון, ולפי"ז אפשר דאע"פ שהכהן חשב ששתיהן חובות מ"מ אם נדרה קודם לחובתה [אם נימא דחיובה חל עם הלידה ושעבוד נכסים דחובתה יחול רק אחר מלאת שראויה לקרבן], א"כ חל הראשון לנדרה, ואם שתיהם שוין בזמן החיוב, [דכונתה שעם חיוב קרבן לידה תתחייב גם בכאן], צ"ל דחיוב התורה דחובתה חל תחלה, ואפשר דכיון שהקריב חטאת תחלה לעולם חל לחובתה תחלה אף העולה, וצ"ע, ואם אינו יכול לחול לחובתה חל לנדרה אע"פ שהכהן חישב לחובתה, וכ"מ ברש"י שם, בהביא תורין למטה וב"י למעלה דהו"ל חטאתה תור ועולתה ב"י דחל הב"י לנדרה.

שם משני מינין תביא שתיים, פרש"י תור וב"י, ואמנם אם היתה מביאה שתי תורין או שני בני"ג ג"כ היתה יוצאה יד"ח, מ"מ עדיף להשלים חובת נדרה שהתחילה בהבאתה, ולא להסב חובת נדרה לשתיים אחרים, וכ"ז לשיטתו דלא חיישינן שהביאה שתי תורין למטה, אבל אם חיישינן ע"כ להביא תור וב"י כיון שאינה יודעת מאיזה מין הביאה חטאתה.

סתם אלו לנדרים ולחובותי י"ל דחל על מה שנדרה, ועי' מנחות ק"ג א' כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת.

והרז"ה הוכיח ד"ז מהא דבקבעה נדרה משני מינין תביא שש והיכי סגי לה בשש הרי אפשר שפירשה תורין לנדרה או ב"י, ובשעת נדרה אמרה איפכא, ונמצא שיש ספק שמא לא יצאה ידי נדרה כלל, דנהי דהקריבה המופרשין לנדרה למעלה אבל לא היו אלו המין שנדרה, והחטאת נתחייבה מהמין השני, כגון שנדרה תורין והביאה שתי תורים ושני ב"י ואמרה שהב"י לנדרה והקריבתן למעלה, והקריבה התורין למטה, ונמצא שחטאתה תור וצריכה להביא עולתה תור ועוד שתי תורין לנדרה, ולפי שיתכן שהי' איפכא צריכה להביא עוד ג' ב"י לעולה כמו ג' תורין, ולפי שיש ספק שמא לא הביאה חטאת כלל שהקריבה חטאת מהמין שפירשה לנדרה, א"כ צריכה להביא גם חטאת, והו"ל שבע, [ועי"ש שתמה על הראב"ד ולכאורה הראב"ד א"צ לנדרה מאותו מין, וגם מיירי ביודעת מה פירשה, עי' להלן בזה, מיהו מ"ש הראב"ד שתי חטאות צ"ע וזה לשיטתו דבי"ע לאו לטעמיה, ועי' בדבריו בסופ"ב, ולע"כ בשיטתו ז"ל].

ולכאורה הו"מ לאוקומה כשבשעת הפרשה ידעה מה הפרישה וזכרה מה נדרה, [וכן בפירשה נדרה אפשר ששכחה רק לאחר שנתנה לכהן] וא"כ בודאי הפרישה על מה שקבעה, אלא דמשמע לי' פירשה וקבעה בשכחה כיון דבמין אחד כשקבעה ע"כ שכחה מה קבעה שהרי חוששת עתה שפירשה בטעות, ומגלן לפרש דבשני מינין זכרה בשעת הפרשה ואח"כ שכחה, מיהו י"ל דמדנתנה שני מינים מסתמא זכרה קביעותה.

וראיתי בבהגר"א שפי' דכולה מתני' מיירי ביודעת מה פירשה כשאמרה אלו לנדרים, (וכ"ה בראב"ד, והרז"ה חלק עליו עי' להלן בזה עי"ש), אלא שאינה יודעת מה נדרה

ומה עשה הכהן, ובזה מיושב קו' הרז"ה דסגי בשש, דכיון שיודעת מה פירשה לנדרה יודעת שממין זה לא קרבה חטאתה ושוב אין לה ספק איזו עולה להביא כנגד חטאתה, כגון שהפרישה שתי תורין לנדרה מביאה חטאתה ב"י, שאז ודאי סגי לה בעולתה ב"י, שאם קרבה חטאתה תחלה ע"כ היתה ב"י, דמהתורין לא היתה כשרה שהם עולות, ואם לא קרבה הרי עתה הביאתה ב"י, וסגי לה בעולה ב"י, ועוד שתי תורין ושני ב"י לנדרה, דלעולם לא תביא חטאתה עתה אלא מהמין שלא פירשה לנדרה.

אבל לפ"ז קשה משה"ק הראב"ד בפירשה נדרה משני מינין מ"ט תביא ארבע בחטאת ושתי עולות ממין אחד סגי ליה, כגון שפירשה שתי תורים לנדרה ויש לחוש שעשה שתיים למטה ולכן צריכה להביא עוד שתיים לנדרה, וחטאת אחת כיון שכל חובתה עשה למעלה, וכן צריכה עולה ב"י שמא עשה כל חובתה למטה ונתחייב בעולה ב"י כחטאתה, ולכן העצה שתביא חטאת ושתי עולות כולן ב"י, ואז תצא ידי כל חובתה, שאם נעשו התורין למטה הרי הקריב עולתה ב"י, ואם נעשו התורין למעלה הרי יצתה יד"ח נדרה, ועולות אלו לחובתה, ומטעם זה פי' הרז"ה ששכחה מה פירשה.

ואם נחדש דכשהביאה עולה אחת לנדרה תור, מחייבין לה לכתחלה להביא אף השני תור כמש"כ לעיל בשם רש"י, ולא לגרום חזרה מנדרה לאותו שהביאה תחלה לנדרה, ונימא דאף להפסיד פרידה נוספת מצרכין כן, י"ל דכיון שאפשר שהקריב תור אחד למעלה ואחד למטה צריכה להביא עוד תור לנדרה וממילא תצטרך ארבע דהיינו תור ושני ב"י או שתי תורין וב"י, כדי שיהיו שתי עולות ממין אחד, אבל הדבר מחודש ואין להצריך כולי האי כיון שיכולה לצאת בשתי פרידות ממין אחר ידי נדרה, ואין מגרע מה שכבר הקריבה אחד ממין אחר, שו"ר ביעיר

קיננו שהביא מהאחרונים ז"ל בזה שהקשו על הרמב"ם, וכתב לתרץ כמש"כ משום מצוה בראשון, עי"ש.

ואין לומר דאע"פ שנדרה סתם אם פירשה תורין נתחייבה להביא תורין, דהא לא פירשה שתביא נדרה דוקא מאלו, והראב"ד נדחק לומר שיש ענין להביא כפי מה שפירשה, ועי' מנחות ק"ג א' כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת, שאין הפרשתו קובעת אלא נדרו, [והרמב"ם ג"כ נראה דצריכה להביא כפי מה שהפרישה, ועתוי"ט שה' כמשה"ק הראב"ד והרז"ה וכו'], שו"ר בזה בשטמ"ק זבחים ס"ח א' בהשטמות.

ואפשר דבבא דפירשה נדרה מיירי בא"י מה פירשה, אבל בבא דקבעה נדרה מיירי ביודעת מה פירשה וא"י מה קבעה, ויתיישב בזה דסתם התנא קבעה ולא אמר קבעה ופירשה, כיון דלא הוי דומיא דפירשה דרישא, וסדר הדברים דבתחלה שונה פירשה נדרה שהי' נדרה כברישא, ובתור הכי קתני קבעה נדרה שנדרה בע"א, אבל יודעת מה נתנה, ובתור הכי קתני נתנת ואינה יודעת מה נתנה, מיהו לפי' זה קשה מ"ט לא פליג בן עזאי בבבא זו, עי' להלן, [עוד אפשר לפרש שבשעת הפרשה זכרה מה קבעה ואח"כ שכחה דנמצא שודאי הפרישה על הראוי לפי קביעותה, ועמש"כ לעיל בזה].

ואפשר לפרש פירשה נדרה כפרש"י בזבחים שבשעת נדרה אמרה הרי עלי קן מתורין (או מב"י), וקבעה נדרה היינו שאמרה אלו לנדרי, וכמש"כ לעיל בשם מעייני יהושע, ובבא דקבעה מיירי נמי בפירשה, וכולה בלא ידעה מה פירשה, אלא דבבבא דפירשה לא קבעה כלל ונתנתם לכהן סתומין, ובבבא דקבעה ידעה מה קבעה, והדינים בסיפא כמשנ"ת לפי' הראשון וכדעת הגר"א, דמיירי שיודעת איזה מין פירשה לנדרה [אלא דלפי' זה מיקרי ד"ז קבעה], ובבבא דפירשה מיירי

שנתנתן סתומין וממין אחד רק עולה אחת פסולה כברישא, ולכן תביא עוד עולה מאותו המין ועוד שנים ממין האחר שמא נדרה ממין אחר, ובשני מינין תביא שתי תורים ושני ב"י, וכולן עולות, (ואילו לפי' קמא מביאה ג' עולות וחטאת אחת, ואין חילוק בדין אלא בפי' לשון המשנה), שו"ר דהא ליתא דלפ"ז רישא דפירשה דוקא בכהן ת"ח שאינו עושה תורין כנגד ב"י, דאל"כ לא סגי לה בד', וכיון דסיפא בע"ה דוחק לפרושי רישא בת"ח דוקא, ולק' סק"ז נתבאר דכפי' הרז"ה עיקר.

לפי' הגר"א שיודעת איזה מין לנדרה מיושב דלא פליג בן עזאי ברישא כיון שמביאה חטאתה ממין שלא פירשתו לנדרה, וא"כ אפי' קרבה עולתה מאותו מין סגי לה בחטאת זו, ומק' זו יש להוכיח דאף בבבא דפירשה נדרה מיירי ביודעת מאיזה מין קרבה עולת חובתה, דאל"כ הו"ל לב"ע להצריך שתי חטאות, דיש ספק אם קרבה עולתה תור או ב"י, וכבר הק' כן הרז"ה בסוה"ד גבי ב"ע, ולפ"ז ע"כ לפרש כפי' בתרא שכתבנו דפירשה לאו היינו קבעה איזה לנדרה אלא בשעת הנדר, ולעולם מקריב החטאת תחלה.

שם במשנה נתנתן לכהן וא"י מה נתנה הלך הכהן ועשה וא"י מה עשה כו' בפשוטו מתפרש שקבעה ופירשה ואין יודעת מה ייחדה לנדרה, ולפ"ז לכאורה אפי' ידעין שעשה הכהן חציין למעלה וחציין למטה צריכה ז' פרידין, לפמשנ"ת לעיל דהא דסגי בשש היינו מפני שיודעת איזה מין ייחדה לנדרה, וכאן שא"י מה נתנה ע"כ מביאה ג' עולות ב"י וג' תורין וחטאת אחת ולב"ע שתי חטאות, ואפשר דאה"נ וכוונת התנא דטפי מז' ליכא, אפי' לא ידעין מה עשה הכהן, א"נ ה"ק או יודעת מה נתנה אבל אין ידוע מה עשה הכהן, כגון שפירשה תורין או ב"י ונתנה שני מינין ולא ייחדה לנדרה, שאם עשה כולן למטה יצאה יד"ח חטאת בלבד, וספק מה עשה ראשון וצריכה שתי עולות כנגד חטאתו, ועוד ד'

לנדרה שהרי לא הקריב העולות עדיין כלל, ולפ"ז אגונא דפירשה קאי וה"ק או לא קבעה כלל אלא שא"י מה עשה, ג"כ דינא הכי.

ואפשר לפרש דהדר לרישא דמתני' שנתנה הד' פרידין לכהן ואין ידוע אם נתנה תורין או ב"י ואם עשאן כולן למעלה או למטה, ומיירי בא"י אם פירשה תורין או ב"י לנדרה, ומספק צריכה להביא ז' כבמתני', ולפי' זה בעינן תרויהו שא"י מה נתנה וא"י מה עשה, וכ"פ תו' זבחים ס"ח א', וכן ברא"ש, (ועי"ש בשטמ"ק בהשמטות).

ו. **והנני** חוזר לבאר המשנה לפמשנ"ת.

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר, יש להסתפק אם חיוב נדרה קודם לחובתה, או דכונתה עם חובתה, וערש"י זבחים בקבעה נדרה, ונפ"מ בסתמא אם נימא דלעולם חל על מה שנתחייבה תחלה, עמש"כ סק"ה.

ילדה זכר מביאה שתי קנים אחת לנדרה, דעת רש"י דבעינן מאותו המין שתי לנדרה, דהיינו תורין או ב"י, ונתבאר לעיל ס סק, ועשטמ"ק זבחים שם בהשמטות.

לא עשה כן כו' ולא נמלך, פי' דיש לחוש שעשה שתי תורים למטה ושני ב"י למעלה, וצ"ל שהוא כהן ע"ה דלא ידע שאין מביאין תורין כנגד ב"י, [ולפרש"י ניחא ונתבאר לעיל ריש סק"ה], מיהו נראה דלעולם מקריב חטאת תחלה.

משני מינין תביא שתיים, פי' תור וב"י, דלא ידעינן אם חטאתה תור או ב"י, וצריכה עולה ודאית ממין החטאת, (ועמש"כ לעיל לרש"י דלא חיישינן שהביאה שתי תורין למטה וע"כ יצאה יד"ח, ואפ"ה כתב רש"י שתביא תור וב"י).

פירשה נדרה, לפמש"כ בפ"י בתרא היינו שבשעת נדרה פירשה קן מתורין, או מב"י, וא"י מה פירשה, וכפרש"י בזבחים שם,

וכיון שיודעת המין שהביאה, צריכה להשלים עולה אחת מאותו מין כברישא, ועוד שתיים ממין השני, - ומיירי בהביאה כולן סתומין כברישא.

משני מינין תביא ארבע, שתי תורין ושני ב"י וכולן עולות, ומש"ה לא פליג ב"ע, שו"ר דהא ליתא אלא בכהן ת"ח, אבל בכהן ע"ה יש לחוש להצריך ג' עולות ממין זה וג' ממין זה.

קבעה נדרה, פי' שאמרה קן זה לנדרי, וכן בשני מינין מיירי שיודעת איזה מין ה' לנדרה.

צריכה להביא עוד חמש פרידין, שתי תורין ושני ב"י לעולות, וחטאת אחת מאותו מין שהביאה.

משני מינין תביא שש, אם המין שייחדה לנדרה ה' תורין מביאה ג' תורין לעולה וחטאת תור ועוד שני ב"י לעולה, ואם ייחדה ב"י איפכא ג' ב"י וחטאת ב"י וב' תורין.

נתנתם לכהן וא"י מה נתנה, אפשר לפרש דקאי אקבעה נדרה וא"י מה קבעה, ולפ"ז אפי' ידענו שעשה הכהן חציין למטה וחציין למעלה דינא הכי, ואפשר לומר דאח"כ וסיפא או הלך קתני, דאפי' ידעה מה נתנה אם לא ידענו מה עשה דינא הכי, א"נ מיירי הכא בלא ייחדה כלל, אלא שלא ידענו איזה מין נתנה ובשעת נדרה פירשה ממין אחד.

בן עזאי אומר שתי חטאות, לפמשנ"ת לא פליג אלא הכא, דלא ידעה מאיזה מין הוא חובתה, אבל ברישא דידעה מביאה חטאתה ממין עולתה או עולתה ממין חטאתה.

אריי זהו שאמרו כו' הלשון משמע שאף במתני' מביאה ז' במקום אחד, [וכן משמע מ"א אף צמרו לתכלת שפי' הרז"ה והגר"א דקאי לבן עזאי, וה"נ מסתברא שהרי אין צמרו משמיע קול, אלא דלרמז נקטו גם

לא זכר קביעותה ועתה גם היא שכחה קביעותה, [א"נ כגון שאמרה אלו לנדרי ולחובתי דנקבע כפי האמת שקבעה נדרה], ולא נצטרך לחדש דאף בקבעה בהיפך בטעות הדין כן.

ובבא דפירשה נדרה היינו שאמרה אלו לנדרי, והא דלא פליג בן עזאי בשני מינין, פי' הרז"ה דלב"ע מביא שתי חטאות ושתי עולות, ולכו"ע בנדר סתמא מביאה תורין כנגד ב"י, ומ"מ לרבנן ג"כ צריכה ד' דעולת החובה לא סלקא לנדרה, ונמצא דשניהם שוין במספר ד', לב"ע שתי חטאות ושתי עולות, ולרבנן ג' עולות וחטאת אחת, וכן בבבא דקבעה מיתא לב"ע שתי חטאות.

ולא אמור נמצינו למידין דבאמרה סתם הרי עלי קן א"צ להביא שתיים ממין אחד, אם לא דנדחוק דבן עזאי נטר להו עד לבסוף, ונתעוררתי לזה ע"י אחי הר"מ נ"י, והדברים מבוארים ברז"ה, אלא שהעיר דא"צ לקיים דוקא חידושיה דהרז"ה דאפי' קבעה איפכא אלא דמסתמא פרשתן כפי קביעותה, ואמנם במין אחד ע"כ לא זכרה קביעותה, אבל בשני מינין מסתמא מפני קביעותה הביאתן וממילא פירשתן כפי האמת.

ובנתנתן לכהן וא"י מה נתנה העיר לפרש דלא ידעה אם מין אחד או שני מינין נתנה, א"נ י"ל דלא ידעה אם פירשה נדרה לפי קביעותה.

צמרו, ואם אין ענין ברמז של ז' וח' לא הו"ל למנקט צמרו], ויש לעי' הרי אף קודם עשיית כהן צריכה להביא שש משום נדרה דהא לא ידעה איזה מין נדרה, ואף בידעה מה נדרה מביאה ד' פרידין, וכבר נדחק בזה הרז"ה עי"ש, והראב"ד מפרש דרק על השביעי מייתי לה, ודעתו דאין התמיה על שמפני שכחתה מביאה יותר מספק, אלא דע"י הקרבתה חטאתה נתחייבה בשתי עולות, וכן בשתי חטאות לב"ע, וזהו התימה שההקרה גורמת חיוב יותר, ואפשר דבאמת אין השבע במקום אחד, אלא דאחר שהביאה שיעור שיכולה לצאת יד"ח צריכה להביא עוד ז', וכשהוא חי היינו מה שהקריבה כבר, ובגלל שהוא מת בטל אותו קול ומביאה עוד ז', ורמז נתנו בזה אמתני' דהכא, ואין זה דומיא ממש.

ז. **שוב** הנני חוזר לפרש משנתינו כהרז"ה, דלפירושונו לעיל בבא דפירשה בכהן ת"ח שאינו עושה תורין כגד ב"י, ובבא דקבעה בכהן ע"ה, ודוחק לאוקומה דמפני שאמרה לו אלו לנדרי עשה שתיים ממין אחד למעלה.

ויש לפרש משנתינו בקבעה שתי תורים או שני ב"י ופירשה אלו לנדרי ובשעה שפירשה ידעה מה קבעה ונמצא שבודאי פירשה לפי קביעותה, ואמנם במין אחד מיירי שלא זכרה קביעותה אבל בשני מינין מסתברא דזכרה קביעותה בזמן ההפרשה ולכן הביאה שני מינין וממילא פירשתן כפי האמת, והכהן